

ความคิดเห็นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นแกน
ของชุมชนบ้านพุเตย จังหวัดกาญจนบุรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาลัทธิปริยญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชนและชนบท
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
2551
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ความคิดเห็นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นแกน
ของชุมชนบ้านพุเตย จังหวัดกาญจนบุรี

.....**ศรพรารี ยุกย่อง**.....

นางสาวศรพรารี ยุกย่อง

ผู้วิจัย

ศาสตราจารย์ปิยะกาญจน์ เทียชิตทรัพย์

.....ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิยะกาญจน์ เทียชิตทรัพย์, Ph.D.

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์ประพุดิ เกิดสืบ

.....ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประพุดิ เกิดสืบ, M.Sc.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์สยาม อรุณศรีมรกต

.....รองศาสตราจารย์สยาม อรุณศรีมรกต, M.Sc.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์ นพ.บรรจง มไหสวริยะ

.....ศาสตราจารย์ นพ.บรรจง มไหสวริยะ, พ.บ.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ปิยะกาญจน์ เทียชิตทรัพย์

.....ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิยะกาญจน์ เทียชิตทรัพย์, Ph.D.

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนา

ชุมชนและชนบท

คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ความคิดเห็นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นแกน

ของชุมชนบ้านพุดเตย จังหวัดกาญจนบุรี

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชนและชนบท

วันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2551

.....สิรพรพรี ฆก่อง.....

นางสาวสิรพรพรี ฆก่อง

ผู้วิจัย

.....

อาจารย์ทรงเกียรติ เที้ยชิตร์พย์, Ph.D.

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิยะกาญจน์ เที้ยชิตร์พย์, Ph.D.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....

รองศาสตราจารย์สยาม อรุณศรีมรกต, M.Sc.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประพุดติ เกิดสืบ, M.Sc.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....

ศาสตราจารย์ นพ.บรรจง มไหสวริยะ, พ.บ.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

.....

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุทธิพงษ์ ดิลกวนิช, Ph.D.

คณบดี

คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้โดยได้รับการส่งเสริม ช่วยเหลือเกื้อกูลเป็นอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปิยะกาญจน์ เทียธิทรัพย์ ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษาและคำแนะนำที่ดีแก่ผู้วิจัยเสมอมา ตลอดจนตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์จนมีความสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประพฤติ เกิดสืบ และรองศาสตราจารย์สยาม อรุณศรีมรกต อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมในความกรุณาตรวจแก้ไขงานและให้คำแนะนำในด้านต่างๆ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ ดร.ทรงเกียรติ เทียธิทรัพย์ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์รวมทั้งการสละเวลาอันมีค่ามาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณ คุณพิพัฒน์ แก้วจิตคงทอง ประธานกลุ่มป่าชุมชนพุดเตย ที่คอยให้ความช่วยเหลือในเรื่องที่พัก และอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลในพื้นที่

ขอขอบคุณ พี่หน้อย พี่คลื่น บำ ที่คอยให้คำปรึกษา และเพื่อนหนุ่ม อู๋ หลิว เต๋ เก็ก โบว์ ตู๊ดตู๋ และช้อย ที่คอยช่วยเหลือในการไปเก็บข้อมูล และเป็นกำลังใจให้กันมาโดยตลอด

สิ่งสำคัญ ขอขอบคุณประชาชนในชุมชนบ้านพุดเตยที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถาม รวมทั้งกลุ่มผู้นำป่าชุมชนบ้านพุดเตยที่ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ เป็นอย่างสูงที่อบรมเลี้ยงดู และให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา รวมทั้งส่งเสียค่าใช้จ่ายต่างๆ ตลอดจนจบการศึกษา จนทำให้ลูกได้ประสบความสำเร็จในชีวิตการศึกษาววันนี้

สรรรพรี ยกย่อ

ความคิดเห็นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นแกนของชุมชนบ้านพุเตย จังหวัดกาญจนบุรี (OPINIONS FOR SUSTAINABLE COMMUNITY-BASED TOURISM MANAGEMENT : A CASE STUDY OF BAN PHU TOEY, KANCHANABURI PROVINCE)

สรรพาวรี ชยก่อง 4837164 ENRD/M

วท.ม. (การวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชนและชนบท)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : ปิยะกาญจน์ เทียชิตทรัพย์ Ph.D., ประพศุติ เกิดสืบ M.Sc., สยาม อรุณศรีมรกต M.Sc.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของชุมชนพุเตยในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นแกน และวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนพุเตยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่จำนวน 60 คน การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณประกอบกับการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ และสัมภาษณ์แบบเชิงลึกกลุ่มผู้นำชุมชนในการเก็บรวบรวมเชิงคุณภาพ สถิติที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ร้อยละ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบค่าที (T-test) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการบรรยาย

การวิจัยพบว่า ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นในด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และปัจจัยด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของชุมชนพุเตยในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นแกน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่มมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยด้านระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้คือ การพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง กลุ่มคนที่คาดว่าจะกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คือ เพศชาย หรือกลุ่มคนที่อยู่ในช่วงวัยทำงานที่มีความรู้ การศึกษา และประกอบอาชีพที่พึงพิงทรัพยากรธรรมชาติและผลผลิตทางภาคเกษตรกรรม โดยเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน เนื่องจากคนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มคนที่มีความคิด ความสามารถ มีศักยภาพ และมีความพร้อมในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งหากท้องถิ่นได้มีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้อย่างแท้จริง ย่อมเป็นการเพิ่มโอกาสให้คนในชุมชนได้ประกอบอาชีพอื่นๆ ที่เกิดจากการท่องเที่ยวได้หลากหลายขึ้น ทั้งยังเป็นการเพิ่มรายได้ และส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และยังมีโอกาสที่จะพัฒนาพื้นที่ใกล้เคียงหรือเป็นแนวทางให้กับพื้นที่อื่นๆ ในการพัฒนาพื้นที่ของตนให้เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต่อไปได้ในอนาคต

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นแกน / ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็น

OPINIONS FOR SUSTAINABLE COMMUNITY-BASED TOURISM
MANAGEMENT : A CASE STUDY OF BAN PHU TOEY, KANCHANABURI
PROVINCE

SANPAREE YOKYONG 4837164 ENRD/M

M.Sc. (ENVIRONMENTAL PLANNING FOR COMMUNITY AND RURAL
DEVELOPMENT)

THESIS ADVISORS : PIYAKARN TEARTISUP Ph.D., PRAPEUT KERDSUEB
M.Sc., SAYAM AROONSRIMORAKOT M.Sc.

ABSTRACT

The purpose of this research was to study factors which influence the opinions of Phu Toey community on sustainable community-based tourism management and to conduct a SWOT analysis of the development of Phu Toey community forest as a sustainable tourist attraction. This research was conducted both qualitatively and quantitatively. Questionnaires were used as the major tool for data collection from 60 Phu Toey local residents. Furthermore, indepth interviews were employed to collect additional information from leaders of local area groups. The statistics used included percentage, one way ANOVA, t-test and descriptive quality analysis.

The research showed that the majority of the sample thought that area/tourism resource, ecotourism, markets for ecotourism, and administration and management were at the good level. The factors which significantly influenced the opinions of Phu Toey community on sustainable community-based tourism management were sex, age, education level, occupation, income, and community membership. Length of time living in the community was not a significant factor.

The study found that males are a very important group of people in tourism and recommends that this importance continue, particularly for those who are of working age, are knowledgeable, who earn a living by using natural resource, who produce agricultural products and are community members. This group has the opinions, ability, latency and readiness for local development. If the local community develops sustainable tourist attractions, it will increase the opportunity for them to earn a living from tourism. This will increase incomes and help the local people have a good quality life. The findings can be used in similar communities to plan for sustainable tourism in the future.

KEY WORDS: COMMUNITY- BASED SUSTAINABLE TOURISM /
FACTORS WHICH INFLUENCE ON OPINION

199: pp.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	3
1.3 คำถามงานวิจัย	3
1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
1.5 ขอบเขตการศึกษา	6
1.6 นิยามศัพท์ในการวิจัย	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	
2.1 สถานการณ์การท่องเที่ยว	8
2.2 นโยบายด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย	9
2.3 ประเภทของการท่องเที่ยว	11
2.4 การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	13
2.5 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	18
2.6 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยมีชุมชนเป็นแกน	20
2.7 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
2.8 พื้นที่ศึกษา	34
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	
3.1 การออกแบบการวิจัย	46
3.2 ปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา และการวัด	46
3.3 วิธีการวิจัย	47

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย และอภิปรายผลการวิจัย	
4.1 ปัจจัยส่วนบุคคล	51
4.2 ผลความคิดเห็นของประชาชนในด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยว	53
4.3 ผลความคิดเห็นของประชาชนในด้านกิจกรรมท่องเที่ยว	54
4.4 ผลความคิดเห็นของประชาชนในด้านการตลาดของการท่องเที่ยว	56
4.5 ผลความคิดเห็นของประชาชนในด้านการบริหารจัดการ	56
4.6 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของเพศต่อความคิดเห็นด้านพื้นที่/ ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และด้านการบริหารจัดการ	61
4.7 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอายุต่อความคิดเห็นด้านพื้นที่/ ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และด้านการบริหารจัดการ	68
4.8 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระดับการศึกษาต่อความคิดเห็น ด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และด้านการบริหารจัดการ	78
4.9 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอาชีพต่อความคิดเห็นด้านพื้นที่/ ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และด้านการบริหารจัดการ	90
4.10 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของรายได้ต่อความคิดเห็นด้านพื้นที่/ ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และด้านการบริหารจัดการ	101
4.11 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ต่อความคิดเห็นด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว เชิงนิเวศ ด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และด้านการบริหารจัดการ	112
4.12 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของความเป็นสมาชิกกลุ่ม ต่อความคิดเห็นด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว เชิงนิเวศ ด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และด้านการบริหารจัดการ	122

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.13 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกแสดงตัวชี้วัดแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	130
4.14 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชน (SWOT Analysis)	133
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	136
5.2 สรุปปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะจากการวิจัย	142
5.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	144
บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาไทย	145
บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาอังกฤษ	158
บรรณานุกรม	172
ภาคผนวก	
ประวัติผู้วิจัย	199

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3-1 แสดงปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านการท่องเที่ยว และระดับการวัด	47
ตารางที่ 4-1 ข้อมูลส่วนบุคคลของประชากรศึกษา	51
ตารางที่ 4-2 ผลความคิดเห็นของประชาชนในด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยว	54
ตารางที่ 4-3 ผลความคิดเห็นของประชาชนในด้านกิจกรรมท่องเที่ยว	55
ตารางที่ 4-4 ผลความคิดเห็นของประชาชนในการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	56
ตารางที่ 4-5 ผลความคิดเห็นของประชาชนในการบริหารจัดการเพื่อ รักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว	57
ตารางที่ 4-6 ผลความคิดเห็นของประชาชนในการจัดการด้านให้บริการ	59
ตารางที่ 4-7 ผลความคิดเห็นของประชาชนในการจัดการองค์การบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมของชุมชน	60
ตารางที่ 4-8 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของเพศ ต่อความคิดเห็นด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	62
ตารางที่ 4-9 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของเพศ ต่อความคิดเห็นด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	63
ตารางที่ 4-10 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของเพศ ต่อความคิดเห็นด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	64
ตารางที่ 4-11 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของเพศ กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	65
ตารางที่ 4-12 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของเพศ กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	66
ตารางที่ 4-13 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของเพศ กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์การบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	67
ตารางที่ 4-14 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอายุ ต่อความคิดเห็นด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	68

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4-15 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอายุ ต่อความคิดเห็นด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	70
ตารางที่ 4-16 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอายุ ต่อความคิดเห็นด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	71
ตารางที่ 4-17 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอายุ กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	73
ตารางที่ 4-18 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอายุ กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	75
ตารางที่ 4-19 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอายุ กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์การบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	77
ตารางที่ 4-20 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระดับการศึกษา ต่อความคิดเห็นด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	79
ตารางที่ 4-21 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระดับการศึกษา ต่อความคิดเห็นด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	81
ตารางที่ 4-22 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระดับการศึกษา ต่อความคิดเห็นด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	83
ตารางที่ 4-23 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระดับการศึกษา กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	84
ตารางที่ 4-24 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระดับการศึกษา กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	86
ตารางที่ 4-25 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระดับการศึกษา กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์การบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	88

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4-26 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอาชีพ ต่อความคิดเห็นด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	91
ตารางที่ 4-27 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอาชีพ ต่อความคิดเห็นด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	92
ตารางที่ 4-28 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอาชีพ ต่อความคิดเห็นด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	94
ตารางที่ 4-29 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอาชีพ กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	96
ตารางที่ 4-30 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอาชีพ กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	98
ตารางที่ 4-31 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอาชีพ กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์การบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	100
ตารางที่ 4-32 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของรายได้ ต่อความคิดเห็นด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	102
ตารางที่ 4-33 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของรายได้ ต่อความคิดเห็นด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	103
ตารางที่ 4-34 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของรายได้ ต่อความคิดเห็นด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	106
ตารางที่ 4-35 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของรายได้ กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	107
ตารางที่ 4-36 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของรายได้ กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	109

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4-37 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์กรบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	111
ตารางที่ 4-38 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ต่อความคิดเห็นด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	113
ตารางที่ 4-39 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ต่อความคิดเห็นด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	114
ตารางที่ 4-40 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ต่อความคิดเห็นด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	115
ตารางที่ 4-41 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	117
ตารางที่ 4-42 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	119
ตารางที่ 4-43 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์กรบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	121
ตารางที่ 4-44 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของการเป็นสมาชิกกลุ่ม ต่อความคิดเห็นด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	123
ตารางที่ 4-45 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของการเป็นสมาชิกกลุ่ม ต่อความคิดเห็นด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	124
ตารางที่ 4-46 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของการเป็นสมาชิกกลุ่ม ต่อความคิดเห็นด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	125
ตารางที่ 4-47 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของการเป็นสมาชิกกลุ่ม กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	126

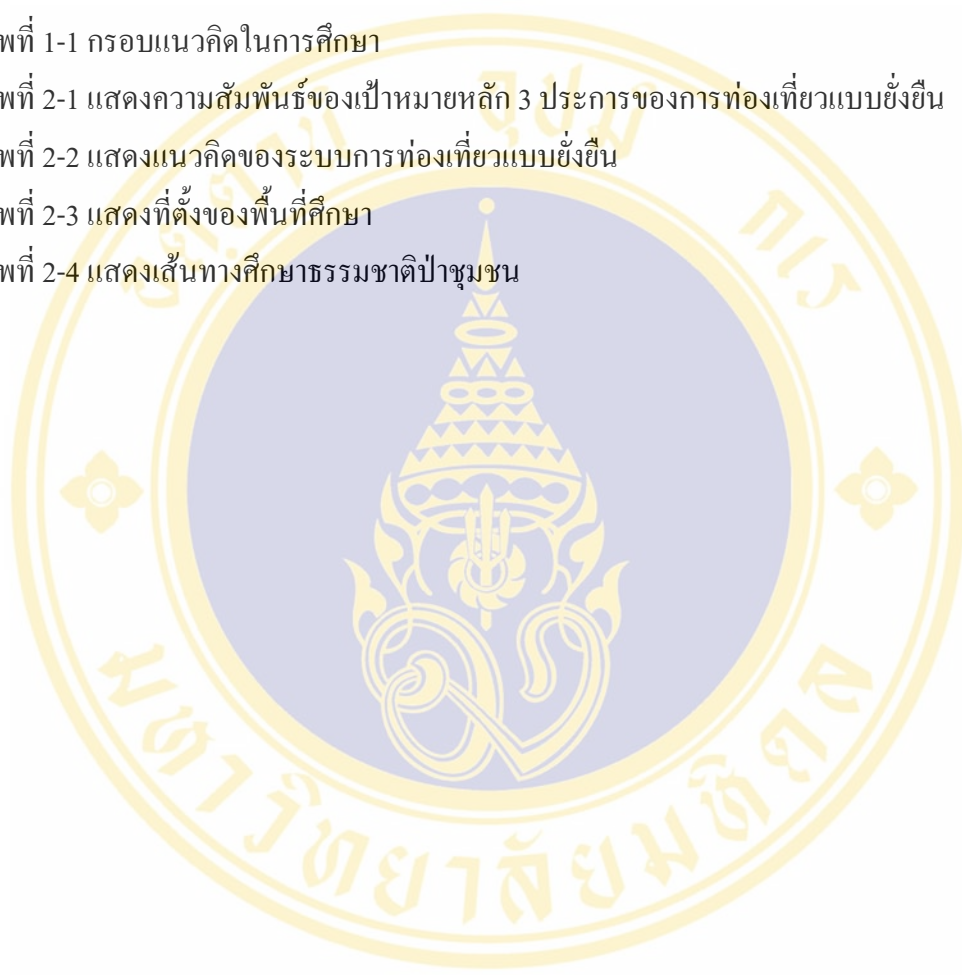
สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4-48 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของความเป็นสมาชิกกลุ่ม กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	127
ตารางที่ 4-49 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของความเป็นสมาชิกกลุ่ม กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์การบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	129

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1-1 กรอบแนวคิดในการศึกษา	5
ภาพที่ 2-1 แสดงความสัมพันธ์ของเป้าหมายหลัก 3 ประการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	15
ภาพที่ 2-2 แสดงแนวคิดของระบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	17
ภาพที่ 2-3 แสดงที่ตั้งของพื้นที่ศึกษา	34
ภาพที่ 2-4 แสดงเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชน	45

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ปลายปี พ.ศ. 2533 กระแสการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในประเทศไทยได้ปรากฏเด่นชัดขึ้น จนกระทั่งปี พ.ศ. 2540 ธุรกิจการท่องเที่ยวได้ประกาศสัมพันธภาพการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวในรูปแบบสมาคมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการผจญภัย ทำให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อันเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้มีความสัมพันธ์กับธุรกิจเอกชนมากขึ้น (ชูสิทธิ์ ชูชาติ, 2544) ทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก โดยถือว่าเป็นสินค้าบริการประเภทหนึ่งที่สามารถนารายได้เข้าสู่ประเทศ โดยรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจาก 299,536 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2543 เป็น 406,535 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2546 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (www.travel.mweb.co.th) ยังให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวในรูปแบบที่มีอยู่แล้ว รวมถึงการจัดอบรมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนควบคู่กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการรองรับการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชียในปี พ.ศ.2549 (สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว, 2546) ในปี พ.ศ. 2548 การท่องเที่ยวนอกจากจะเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้กับประเทศ และยังเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตในสาขาอื่นๆ อีกหลายสาขา ซึ่งเป็นผลให้เกิดการจ้างงานและการกระจายรายได้ในภาคเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) การท่องเที่ยวกำลังกลายเป็นโอกาสให้กับคนในชนบทมากยิ่งขึ้น การท่องเที่ยวชุมชน ได้เริ่มแพร่กระจายไปทั่วประเทศ ซึ่งเป็นผลดีในการจ้างงาน และสร้างรายได้ อีกทั้งการท่องเที่ยวทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นในชุมชน ทั้งการเรียนรู้ถึงภูมิปัญญาในชุมชน และการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

แนวทางการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่ผ่านมา มาจากนโยบายกิจกรรมการท่องเที่ยวของรัฐ และกลุ่มธุรกิจเอกชนที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมมาตลอด ตั้งแต่จัดตั้งองค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นต้นมา อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวที่ผ่านมามีประเทศไทยก็ได้เกิดจากรัฐและกลุ่มธุรกิจเอกชนแต่เพียงอย่างเดียว ในส่วนขององค์กรพัฒนาเอกชนก็มีการ

ดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวที่สวนกระแสนุนิยม โดยมีลักษณะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่เกิดขึ้นในประเทศไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้จัดทำแผนแม่บทอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2544-2553) ซึ่งเป็นกรอบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาด้านอื่นอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการตอบสนองนโยบายของแผนแม่บท โดยเฉพาะในการพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นผู้นำทางการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียอย่างต่อเนื่อง เพื่อก้าวสู่การเป็น World Class Destination โดยมีการส่งเสริมให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยว และรายได้จากการท่องเที่ยวออกสู่ภูมิภาคอื่นๆ โดยการสนับสนุนในองค์กรปกครองท้องถิ่นมีความพร้อม และเข้มแข็งในการบริหารจัดการเพื่อผลประโยชน์ของท้องถิ่น โดยตรง และเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้คงความเป็นธรรมชาติ รวมถึงสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ วัฒนธรรมของประเทศไทยในแต่ละพื้นที่อย่างชัดเจน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545)

สิ่งที่น่าสนใจในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนภายใต้ความหลากหลายของปัจจัย ซึ่งจะสามารถอธิบายถึงความมีอยู่และการดำเนินไปของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนโดยชุมชนท้องถิ่น สอดคล้องกับกระแสท้องถิ่นนิยม ที่มุ่งเน้นให้มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และความสำคัญกับสิทธิชุมชนท้องถิ่น (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2549) ที่ได้กล่าวถึงการให้สิทธิชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน (มาตรา 46 และ 56) มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งพาตนเองและการตัดสินใจท้องถิ่น (มาตรา 78) อีกทั้งกระแสการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism) ที่ให้ทางเลือกในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน เข้ามากำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวบนฐานคิดที่ว่าชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากร และเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว โดยนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม มาใช้เป็นต้นทุนในการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของชุมชน ให้มีความรู้ ความสามารถและบทบาทที่สำคัญในการดำเนินงาน ตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การสรุปทบทวน ซึ่งมุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืนสู่คนรุ่นต่อไปและเกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ภาคเหนือ, 2546)

พื้นที่ป่าชุมชนพุดเตย เป็นพื้นที่ป่าที่มีความหลากหลายของชนิดพันธุ์พืช และสัตว์ อีกทั้งพื้นที่นี้ได้รับเลือกให้เป็นศูนย์ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของภาคตะวันตก เพราะพื้นที่นี้มีความโดดเด่นเฉพาะตัว เนื่องจากมีเทือกเขาที่เป็นหินปูนเป็นหลัก จึงทำให้พื้นที่ธรรมชาติมีลักษณะเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ ที่เกิดจากมีน้ำใต้ดินผุดขึ้นมาทำให้เกิดน้ำขัง หรือเป็นทางน้ำไหลผ่าน จึงมีชื่อเรียกว่าพุด นอกจากนี้พื้นที่นี้ยังมีความหลากหลายทางระบบนิเวศป่าไม้สามแบบ คือ ระบบนิเวศป่าพุด

ป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ซึ่งถือเป็นจุดเด่นของพื้นที่ป่าชุมชน และเนื่องจากมีต้นเต็งขึ้นอยู่อย่างหนาแน่นจึงเป็นที่มาของหมู่บ้านพุเตย ซึ่งปัจจุบันพื้นที่นี้ได้เป็นศูนย์ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ จึงได้มีการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่ขึ้น โดยทางชุมชนได้รับความร่วมมือจากทาง BRT จัดทำเส้นทางเดินป่าขึ้น เพื่อใช้เป็นเส้นทางการศึกษาธรรมชาติ ซึ่งได้รับความสนใจจาก นักวิจัย นักเรียน นักศึกษาเข้ามาศึกษาในพื้นที่ ซึ่งทางชุมชนได้มีการจัดตั้งกลุ่มชุมชนป่าพุเตยขึ้น โดยรวบรวมคนในชุมชนที่มีความรู้ในเรื่องป่าพุเตย และคนที่สนใจมาเข้าร่วมกลุ่ม เพื่อที่จะดูแลรักษาพื้นที่ป่า อีกทั้งผู้รู้ในท้องถิ่นยังเป็นผู้นำทางการเดินป่าให้แก่ผู้ที่เข้ามาศึกษาอีกด้วย ทางชุมชนพุเตยมีแผนที่จะพัฒนาพื้นที่นี้ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย โดยการพัฒนาจะอยู่ในพื้นฐานที่ว่าป่าชุมชนพุเตยจะต้องเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบยั่งยืน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาความคิดเห็นของชุมชนพุเตยในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นแกน ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของชุมชนพุเตยในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นแกน โดยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา พร้อมทั้งศึกษา จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนพุเตยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแก่นำกลุ่มป่าชุมชนพุเตย ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การที่ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดการจัดการที่ดี และเกิดการเรียนรู้ขึ้นในท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้พื้นที่ป่าพุเตยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของชุมชนพุเตยในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นแกน

1.2.2 เพื่อวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนพุเตยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

1.3 คำถามงานวิจัย

1.3.1 ความคิดเห็นของชุมชนพุเตยมีผลต่อการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นแกนเป็นอย่างไร

1.3.2 จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค ในการที่จะพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนพุเตยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นอย่างไร

1.4 กรอบแนวคิด

ในการวิจัยนี้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาความคิดเห็นของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวที่มีชุมชนเป็นแกนซึ่งเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยผู้วิจัยให้ความสำคัญชุมชนพิเศษ โดยผ่านกระบวนการเชิงสำรวจในพื้นที่ศึกษา ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ศึกษาโดยกำหนดจากความสำคัญของพื้นที่ที่เป็นศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาระดับท้องถิ่น โดยอยู่ในความดูแลของส่วนสิ่งแวดล้อม กองส่งเสริมและเผยแพร่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กับโครงการพัฒนาองค์ความรู้และศึกษานโยบายการจัดการทรัพยากรชีวภาพในประเทศไทย (โครงการ BRT)

ในส่วนการวิจัยนั้นผู้วิจัยจะใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการป่าชุมชน เพื่อให้ได้คำตอบที่สามารถอธิบายถึงความคิดเห็นของชุมชนต่อการพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนบ้านพุเตยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยมีชุมชนเป็นแกน ขณะเดียวกันวิธีการดังกล่าวจะถูกใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนบ้านพุเตยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต่อไป

1.5 ขอบเขตการศึกษา

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 1) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของชุมชนในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
- 2) ศึกษาสภาพแวดล้อมสถานการณ์การท่องเที่ยวโดยมีชุมชนเป็นแกน
- 3) เสนอแนะการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นแกน

1.5.2 ขอบเขตพื้นที่ที่ทำการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาพื้นที่ป่าชุมชนพุเตย และชุมชนบ้านพุเตย ตั้งอยู่ที่ หมู่ 8 ตำบลท่าเสา อำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

1.6 นิยามศัพท์ในการวิจัย

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมอย่างมีความรับผิดชอบ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยมีชุมชนเป็นแกน หมายถึง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ดำเนินการจัดการโดยชุมชน โดยการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้เป็นต้นทุนหรือปัจจัยในการจัดการท่องเที่ยว ทำให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถและบทบาทที่สำคัญในการดำเนินงานตั้งแต่การตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การสรุป โดยคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของพื้นที่ โดยเน้นการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรได้อย่างยาวนาน ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และเอกลักษณ์วัฒนธรรม วิถีชีวิตของท้องถิ่น ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ชุมชน หมายถึง ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ชุมชนในพื้นที่ป่าชุมชนพุเตย และชุมชนบ้านพุเตย หมู่ 8 ตำบลท่าเสา อำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

ความพร้อมของชุมชน หมายถึง สภาพของประชาชนในป่าชุมชนบ้านพุเตย ที่มีการเตรียมพร้อม ที่จะปฏิบัติกิจกรรมต่างๆให้สำเร็จลุล่วงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ

หลายด้าน คือ ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ ประสบการณ์ และการเรียนรู้ของชุมชน โดยจะพิจารณาจากความพร้อมทางด้านปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านพื้นที่ ปัจจัยด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางด้านความคิด ในการพิจารณาตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งในการศึกษาความคิดเห็นนั้นมีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างมาก เพราะจะทำให้เราทราบถึงความคิด ความต้องการของชุมชน และยังสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมของชุมชน ทำให้การดำเนินงานต่างๆเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และได้รับความพึงพอใจจากชุมชน

กระบวนการทัศน์ หมายถึง กระบวนการทางความคิด ความรู้ และการปฏิบัติรวมทั้งหาวิธีการจัดการที่มีร่วมกันของชุมชนในพื้นที่ป่าชุมชนพิเศษ ในเรื่องการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีเป้าหมายในการสร้างแบบแผน แบบจำลอง รวมทั้งคำนิยาม ที่เป็นพื้นฐานในการจัดการชุมชนของตนเอง

การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการทางสังคม โดยการให้ประชาชนในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านพิเศษเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา โดยการร่วมกันหาปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามและประเมินผล โดยการใช้ทรัพยากร และเทคโนโลยีในท้องถิ่นในการดำเนินการร่วมกับความคิดสร้างสรรค์ และความชำนาญของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพ ทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชุมชน

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นแกน

1.7.2 ทำให้ทราบถึง จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค ในการที่จะพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนพิเศษให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

1.7.3 สามารถใช้เป็นแนวทางให้กับชุมชนพิเศษในการพัฒนาป่าชุมชนพิเศษให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นแกน

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

2.1 สถานการณ์การท่องเที่ยว

ในปัจจุบันธุรกิจการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก โดยถือว่าเป็นสินค้าบริการประเภทหนึ่งที่สามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศ โดยรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจาก 299,536 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2543 เป็น 406,535 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2548 การท่องเที่ยวนอกจากจะเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้กับประเทศ และยังเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกับการผลิตในสาขาอื่นๆ อีกหลายสาขา ซึ่งเป็นผลให้เกิดการจ้างงานและการกระจายรายได้ในภาคเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) การท่องเที่ยวกำลังกลายเป็นโอกาสให้กับคนในชนบทมากยิ่งขึ้น การท่องเที่ยวชุมชน ได้เริ่มแพร่กระจายไปทั่วประเทศ ซึ่งเป็นผลดีในการจ้างงาน และสร้างรายได้ อีกทั้งการท่องเที่ยวทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นในชุมชน ทั้งการเรียนรู้ถึงภูมิปัญญาในชุมชน และการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

จากการศึกษาขององค์การการท่องเที่ยวโลกพบว่า ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก มีการขยายตัวสูงกว่าภูมิภาคอื่น และจากแผนแม่บทอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งชาติได้คาดประมาณว่าประเทศไทยจะมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปีของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ร้อยละ 6.99 ในช่วงปีพ.ศ. 2549-2553 ด้วยเหตุนี้รัฐบาลได้เห็นความสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้จัดทำแผนแม่บทอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2544-2553) ซึ่งเป็นกรอบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาด้านอื่นอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการตอบสนองนโยบายของแผนแม่บท โดยเฉพาะในการพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นผู้นำทางการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียอย่างต่อเนื่อง เพื่อก้าวสู่การเป็น World Class Destination โดยมีการส่งเสริมให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยว และรายได้จากการท่องเที่ยวออกสู่ภูมิภาคอื่นๆ โดยการสนับสนุนให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีความพร้อม และเข้มแข็งในการบริหารจัดการเพื่อผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดยตรง และเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้คงความเป็นธรรมชาติ รวมถึงสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ วัฒนธรรมของไทยในแต่ละพื้นที่อย่างชัดเจน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545)

2.2 นโยบายด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย

ประเทศไทยมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวดังนี้

2.2.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) มียุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยมียุทธศาสตร์ดังนี้

- 1) การส่งเสริมบทบาทภาคเอกชน องค์กรท้องถิ่น และประชาชนให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
- 2) ส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ รวมทั้งการลงทุนด้านการท่องเที่ยว
- 3) การพัฒนาธุรกิจบริการที่ไทยมีศักยภาพในระดับสากล อาทิ ธุรกิจด้านการส่งเสริมสุขภาพ การโรงแรม กิจการและอาหาร

ยุทธศาสตร์ดังกล่าวเป็นการเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการค้าบริการที่มีศักยภาพเพื่อสร้างงานและกระจายรายได้ โดยพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มการจ้างงานและกระจายรายได้สู่ชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพและพัฒนาธุรกิจบริการที่มีศักยภาพ ให้สอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น วิถีชีวิต สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีพื้นบ้าน ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนไทยท่องเที่ยวในประเทศไทย

2.2.2 แผนการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้จัดทำแผนพัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยเป็นแผนระยะยาว พ.ศ. 2555 เพื่อให้การท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์ไทยในมาตรฐานสากล ทั้งในด้านแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการและรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างสมบูรณ์ ซึ่งประกอบด้วย

- 1) มีแหล่งท่องเที่ยวที่งดงาม ไม่อยู่ในสภาพเสื่อมโทรมหรือถูกทำลาย คงประเพณีและ วัฒนธรรมอันดีงาม ดำรงเอกลักษณ์ของไทยไว้ให้ลือชื่อไปทั่วโลก สิ่งแวดล้อมปลอดภัย
- 2) มีความปลอดภัยจากอาชญากรรม อุบัติเหตุและโรคภัยไข้เจ็บ
- 3) มีระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกในปริมาณที่เหมาะสม สะดวก และบริการที่มีคุณภาพ
- 4) มีการคมนาคมที่ติดต่อถึงกันได้ทุกระดับ

5) มีระบบโทรคมนาคมสาธารณะที่ติดต่อกับทั่วโลกได้ในทุกเมืองท่องเที่ยวหลัก คนไทยมีความพร้อมที่จะให้บริการในมาตรฐานสากล และมีส่วนร่วมอย่างสูงสุดในการได้รับ สวัสดิการในมาตรฐานเดียวกัน

ทั้งนี้แผนการพัฒนาดังกล่าว เป็นการยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวของไทยสู่ มาตรฐานสากลตามเป้าหมายระยะยาวนี้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่จะได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยว มาตรฐานสากลคือ นักท่องเที่ยวไทยซึ่งมีจำนวนมากกกว่านักท่องเที่ยวต่างชาติ เนื่องจากสถานการณ์ ในปัจจุบันปรากฏว่า แหล่งท่องเที่ยวได้เสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็วเพราะต้องรองรับนักท่องเที่ยวใน ประเทศและต่างประเทศที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น ภารกิจสำคัญคือการรักษามรดกแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ไว้ ให้เป็นประเทศที่สวยงามน่าท่องเที่ยวตลอดไป

2.2.3 นโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประเทศไทย

เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2544 คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แห่งชาติ ให้เป็นแผนปฏิบัติการระดับชาติ โดยมีเป้าหมายตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545-2555 มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) มีการกำหนดพื้นที่เป้าหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ชัดเจน จัดระดับความ เข้มข้นของแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานภาพและความต้องการพัฒนาของท้องถิ่น ภายใต้การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทั้งระบบโดยพิจารณาจาก ลักษณะและศักยภาพของแหล่ง ท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวและวิธีการจัดการในแหล่งท่องเที่ยวภายใน 3 ปี
- 2) ยกระดับทักษะอบรมในความรู้ที่จำเป็นแก่ผู้ประกอบการแรงงานและประชาชน ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องโดยมุ่งเน้นด้านคุณภาพการให้บริการที่ถูกต้อง
- 3) จัดให้มีการประสานเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับชาติ ขยายครบทุก จังหวัด รวมทั้งท้องถิ่นเป้าหมายให้มากที่สุดภายในระยะ 10 ปี
- 4) เพิ่มองค์กรพัฒนาเอกชนและกลุ่มประชาชนระดับท้องถิ่น ในการมีส่วนร่วม หรือกำกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ให้มีทุกจังหวัดใน 10 ปี
- 5) มีหลักเกณฑ์การปฏิบัติด้านการจัดการทรัพยากร สิ่งแวดล้อม การศึกษา การ บริหารและการมีส่วนร่วม อย่างมีมาตรฐาน
- 6) เพิ่มสัดส่วนนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากนานาชาติ ให้มีการขยายตัวไม่ต่ำกว่าการ ขยายตัวของนักท่องเที่ยวโดยรวม โดยให้นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีคุณภาพ และมีการปฏิบัติตัวอย่าง ถูกต้องมุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นหลักไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่ง

7) เพิ่มจำนวนและสัดส่วนของนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางภายในประเทศ ร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

8) เพิ่มรายจ่ายของนักท่องเที่ยวในกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น และให้มีการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นในสัดส่วนที่มากขึ้น

9) ขยายงบประมาณในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาลให้มีปริมาณมากขึ้น รวมทั้งการอุดหนุนจากภาคเอกชนและองค์การระหว่างประเทศให้เพิ่มมากขึ้นด้วย และเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการรายได้ของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้วยตนเองให้มากขึ้น

10) มีการใช้กฎหมาย และมาตรการเฉพาะสำหรับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ทั่วถึงภายใน 5 ปี

11) มีเครือข่ายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอาเซียนและอินโดจีน โดยให้ไทยเป็นศูนย์กลางด้านการเดินทาง การตลาด การฝึกอบรม และด้านข้อมูลสารสนเทศ

ดังนั้นเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน จึงมีการกำหนดกลยุทธ์ในการจัดการที่เกี่ยวข้อง 6 กลยุทธ์ คือ การจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม การให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมการตลาดและบริการนำเที่ยว การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการ การส่งเสริมการลงทุน

2.3 ประเภทของการท่องเที่ยว

ประเทศไทยได้แบ่งการท่องเที่ยวออกเป็น 4 รูปแบบ คือ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (www.tourismthailand.org/agrotourism/indexx.htmT) เป็นการเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ชุมชนเกษตรกรรมสวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์ และสัตว์เลี้ยงแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำต่าง ๆ สถานที่ราชการ สถาบันหรือสถานศึกษาที่มีงานวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี การผลิตทางการเกษตรที่ทันสมัย ฯลฯ เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จและเพลิดเพลินในกิจกรรมทางการเกษตรในลักษณะต่างๆ ได้รับความรู้ ได้ประสบการณ์ใหม่ๆ บนพื้นฐานความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่นั้น

2.3.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (www2.tat.or.th/tat/e-journal/upload/52/Eco%20strat.pdf) เป็นการท่องเที่ยวไปในสถานที่ที่เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ สังคมหรือชุมชนตามธรรมชาติเพื่อชื่นชมและเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สังคม ปุถุกิจที่สำคัญในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่นการเดินป่า การดำน้ำ การศึกษาวิถีชีวิต เป็นต้น

2.3.3 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม(www.tat.or.th/thai/travelling_eco_tourism.php?travel_id=14) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อชมสิ่งที่แสดงความเป็นวัฒนธรรม เช่นปราสาท พระราชวัง วัดโบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณี วิธีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนง และสิ่งต่างๆ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองที่มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัย ผู้ท่องเที่ยวจะได้รับทราบประวัติความเป็นมา ความเชื่อ มุมมองความคิด ความศรัทธา ความนิยมของบุคคลในอดีตที่ถ่ายทอดมาถึงคนรุ่นปัจจุบันผ่านสิ่งเหล่านี้ ปัจจุบันประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากมาย การท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่กำลังเป็นที่นิยม คือ โฮมสเตย์ ผู้ท่องเที่ยวจะได้เข้าไปพักอาศัยกับชาวบ้านในชุมชนและดำเนินชีวิตเช่นเดียวกับชาวบ้าน

2.3.4 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ประเทศไทยมีปัจจัยสนับสนุนการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (www2.tat.or.th/tat/e-journal/upload/53/Meditour.pdf) คือ มีเครื่องมือ อุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัยแพทย์มีประสบการณ์และความชำนาญ มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีที่พัก ร้านอาหารมากมายหลายประเภทหลายระดับ คนไทยมีอัยาศัยไมตรีดี ราคาค่าบริการต่างๆ สมเหตุสมผลนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศจึงให้ความสนใจใช้บริการเป็นจำนวนมาก การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยจึงมี 2 ประเภท 1) การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพ (Health Healing) เป็นการท่องเที่ยวที่ผนวกโปรแกรมการทำกิจกรรมบำบัดหรือฟื้นฟูโรค เช่น การผ่าตัดเสริมความงาม และ2) การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion) เป็นการท่องเที่ยวไปในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และพักในโรงแรม หรือรีสอร์ทหรือศูนย์สุขภาพ ร่วมทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่สถานที่นั้นๆ จัดขึ้น เช่น การนวดแผนไทย บริการสุขภาพบำบัด บริการอาบน้ำแร่ เป็นต้น

2.4 การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ในการศึกษาจัดทำแผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยวยึดถือแนวคิดและหลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism Concept and Principles) เป็นกรอบในการศึกษาดำเนินงานที่คู่ขนานไปกับกระบวนการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว (Tourism Planning Process) ที่บูรณาการองค์ความรู้ต่างๆ แบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary Integration) และสะท้อนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวระดับต่างๆของประเทศ

2.4.1 แนวคิด หลักการ และเป้าหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน จัดว่าเป็นแนวคิดการพัฒนาและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ค่อนข้างใหม่ของโลกปัจจุบัน แต่เริ่มเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศเนื่องมาจากรายงานของ World Commission on Environment and Development เมื่อปี ค.ศ. 1978 ระบุว่า สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของโลกมีค่อนข้างจำกัด ดังนั้นมนุษย์จำเป็นต้องใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างชาญฉลาด ป้องกัน ไม่ให้เกิดการสูญเสียหรือก่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด เพื่อให้ใช้ประโยชน์ได้ยาวนาน ไม่เฉพาะสำหรับประชาชนในยุคนี้ แต่รวมถึงลูกหลานในอนาคตด้วย (WCED, 1988 อ้างใน สุรเชษฐ์ เศรษฐมาส, 2549)

นอกจากนี้ การประชุมระดับโลกขององค์การสหประชาชาติ (United Nation Conference on Environment and Development) ที่กรุงริโอเดอจาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อปี ค.ศ. 1992 ได้นำรายงาน Brunt land Report มาจัดทำโปรแกรมและข้อกำหนดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และการพัฒนาของประชาคมโลก ซึ่งผลลัพธ์อย่างหนึ่งที่ได้ คือ แผนปฏิบัติการที่ 21 เพื่อให้ประเทศต่างๆ ใช้เป็นกรอบในการปฏิบัติสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งได้รวมไปถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวด้วย

ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจึงกลายเป็นแนวคิดสากล ที่ได้รับการยอมรับจากทุกประเทศ องค์การสหประชาชาติ องค์การสากลที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ และองค์กรด้านการท่องเที่ยวระดับโลก และระดับภูมิภาคต่างๆ ทั้งนี้องค์การการท่องเที่ยวโลก หรือ World Tourism Organization ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่า เป็นการท่องเที่ยวที่สนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และผู้เป็นเจ้าของพื้นที่ โดยเน้นการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถรักษาความมั่นคงของระบบนิเวศ รวมทั้งวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่น ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน (WTO, 1997 อ้างใน สุรเชษฐ์ เศรษฐมาส, 2549)

องค์การการท่องเที่ยวโลก ยังได้กำหนดกรอบหลักการในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ 7 ประการ ดังนี้ (WTO, 1997 อ้างใน สุรเชษฐ์ เศรษฐมาต, 2549)

ประการที่ 1 การพัฒนาและบริหารจัดการต้องอยู่ภายใต้ขีดความสามารถรองรับได้ (Carrying capacity) ทั้งทางกายภาพ ชีวภาพ และสังคม/วัฒนธรรม ซึ่งเป็นทรัพยากรฐานซึ่งถ้ามีความจำเป็นต้องการฟื้นฟูหรือทดแทน

ประการที่ 2 ตระหนักถึงความต้องการชุมชนท้องถิ่น ให้โอกาสมีส่วนร่วมและกระจายประโยชน์สู่ท้องถิ่นอย่างเป็นธรรม

ประการที่ 3 กิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว หรือนันทนาการที่จัดขึ้นต้องเน้นให้ประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่ผู้มาเยือน

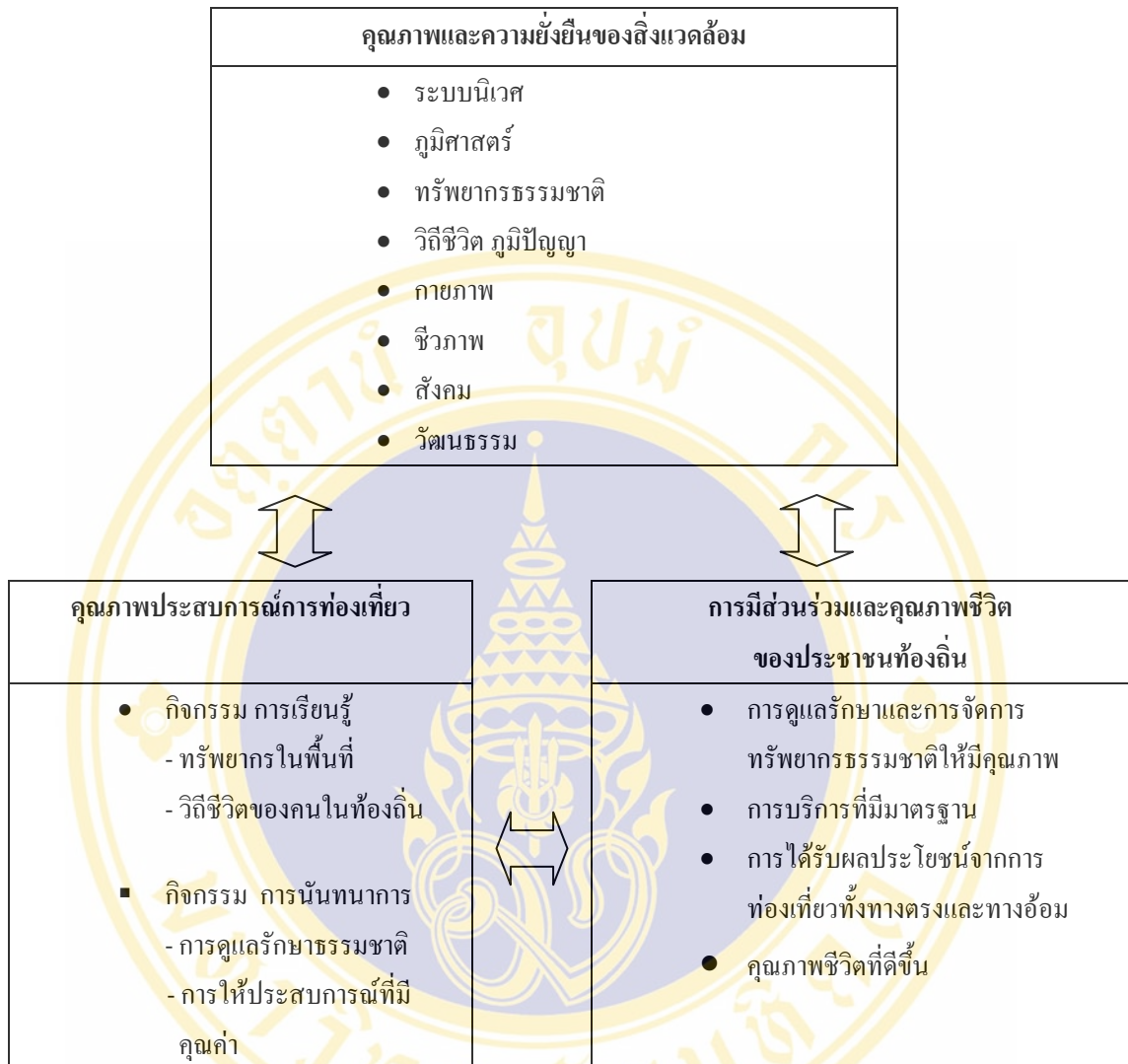
ประการที่ 4 ผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ ทรัพยากร และวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น

ประการที่ 5 เน้นการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่สะท้อน หรือกลมกลืนกับธรรมชาติ หรือสถาปัตยกรรมท้องถิ่น และพยายามใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น

ประการที่ 6 ผสมผสานการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน สู่แผนการพัฒนาระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับประเทศ

ประการที่ 7 พัฒนาข้อมูลเพื่อเป็นเครื่องมือในการติดตามตรวจสอบและตัดสินใจ

หลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน มุ่งให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาและบริหารจัดการ 3 ประการ คือ คุณภาพและความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม คุณภาพของประสบการณ์การท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมและคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่น โดยสามารถเขียนเป็นภาพความสัมพันธ์ของเป้าหมายเพื่อความเข้าใจ ได้ดังนี้

ภาพที่ 2-1 แสดงความสัมพันธ์ของเป้าหมายหลัก 3 ประการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
ที่มา : คัดแปลงจาก UNEP (1992) และ WTO (1997) อ้างใน สุรเชษฐ์ เศษฐมาศ, 2549

จากภาพจะเห็นว่าสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรม เป็นทรัพยากรรากฐานของการพัฒนาและการให้บริการ หากได้รับการดูแลรักษาและจัดการให้มีคุณภาพและคงไว้ได้อย่างต่อเนื่อง จะสามารถเอื้อให้ผู้มาเยือนแหล่งท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น แต่การที่ทรัพยากรท่องเที่ยวจะมีคุณภาพและยั่งยืนได้ ชุมชนท้องถิ่นจะต้องมีพันธะในการดูแลรักษาและจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี รวมทั้งมีการจัดการผลิตภัณฑ์ กิจกรรม และการบริการให้ได้มาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการหรือความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยมีเงื่อนไขว่าปริมาณ และความต้องการของนักท่องเที่ยวจะต้อง

ไม่เกินขีดความสามารถรองรับได้ของสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรท่องเที่ยว (สุรเชษฐ์ เชนฐมาส, 2549)

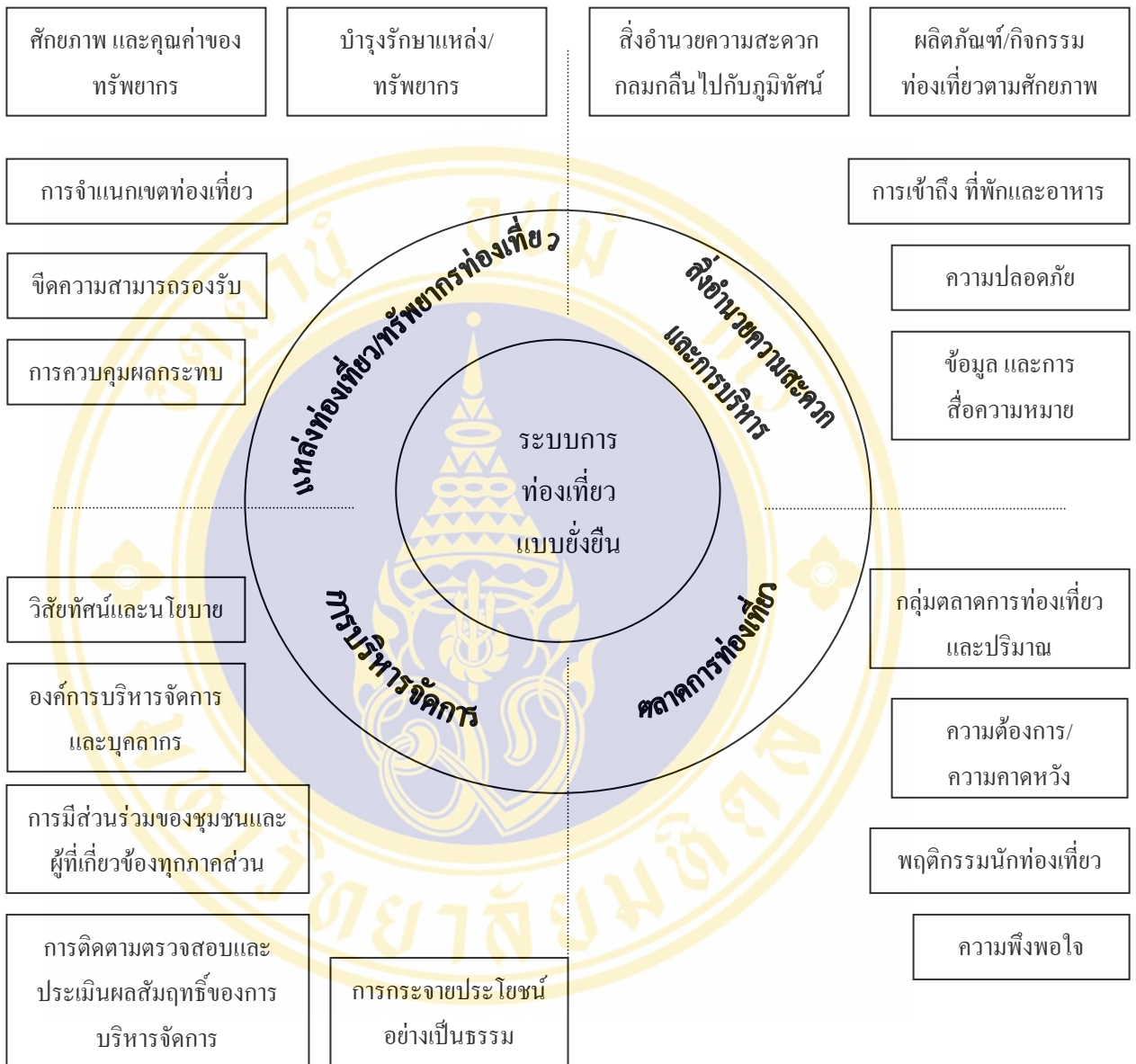
โดยสรุป การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นแนวคิดและหลักการการพัฒนาการท่องเที่ยวที่หลายประเทศเริ่มนำไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยวมากขึ้น เพราะเป้าหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้แก่ คุณภาพที่ยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม คุณภาพของประสบการณ์การท่องเที่ยว และคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่น ซึ่งมีความสอดคล้องกับประเด็นปัญหาที่แต่ละประเทศประสบอยู่ในปัจจุบัน โดยแนวคิดและหลักการดังกล่าว สามารถนำไปประยุกต์ใช้การท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ ได้

2.4.2 หลักการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

จากแนวคิด หลักการ และเป้าหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน พบว่า การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยว ที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจของแหล่งท่องเที่ยว มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ไม่ว่าจะแหล่งท่องเที่ยว นั้น จะพัฒนาและบริหารจัดการให้เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใดก็ตาม

โดยทั่วไป การพัฒนาและบริหารจัดการ การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน จะต้องพิจารณาปัจจัยต่างๆ อย่างเป็นระบบ โดยระบบการท่องเที่ยวจะมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 4 ด้าน ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ตลาดการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการ

ได้สรุปเป็นสาระสำคัญ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการวางแผนเพื่อการพัฒนา และบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวต่อไป ได้ดังนี้

ภาพที่ 2-2 แสดงแนวคิดของระบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ที่มา : ครรชนี เอ็มพันธุ์, 2546

2.5 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์ และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540) ซึ่งไม่ทำลายคุณค่าของระบบนิเวศ และยังเปิดโอกาสทางเศรษฐกิจ สร้างผลประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่น (The Ecotourism Society, 1991) โดยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนี้ยังได้เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ต้องการทรัพยากรท่องเที่ยว ตลาด และการบริการที่แตกต่างไปจากการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นๆ (ครรรชนี และคณะ, 2547)

2.5.1 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยทั่วไปแล้ว ต้องครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านพื้นที่ 2) องค์ประกอบด้านการจัดการ 3) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม 4) ด้านกิจกรรมและกระบวนการ ดังที่ สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540) ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1) องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Identity or Authentic or Endemic or Unique) รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ (Ecosystem) อาจมีการรวมลักษณะวัฒนธรรมที่มีวิถีชีวิตแบบธรรมชาติ หรือเป็นส่วนหนึ่งในระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ไว้ (Nature-based tourism)

2) องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ (Responsible Travel) โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ท้องถิ่น ซึ่งมีการจัดการที่ยั่งยืน ครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainable Managed Tourism) เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ (Responsibly Travel) ที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

3) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมเป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่น (Involvement of Local Community or People

Participation) ที่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การวางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับประโยชน์อย่างเสมอภาค ติดตามตรวจสอบ รวมถึงร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น ทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทนเพื่อนำกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย ในที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ

4) องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการเป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนัก และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว และประชาชนในท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาของ ณชพงศ จันจุฬา (2548) พบว่า ปัจจัยที่แสดงถึงศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนเกาะศรีบอยมีอยู่ 7 ปัจจัย โดยเรียงความสำคัญจากมากไปหาน้อยคือ ด้านความสามารถของชุมชนในการจัดการด้วยตนเอง ด้านการให้บริการการท่องเที่ยว ด้านการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านความโดดเด่นของกิจกรรมการท่องเที่ยวในรอบปี ด้านพื้นที่ ด้านผู้นำ และด้านการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว และจากการศึกษาของ อรอนงค์ ฤชาฤทธิ์ (2545) พบว่า ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ ด้านลักษณะทางกายภาพ พื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านระบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านความพร้อมของชุมชนต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2.5.2 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

พยอม ธรรมบุตร (2540) ได้กล่าวระบุถึงรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สรุปได้ดังนี้

1) The Greening of the Mass Tourism

เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งจะมีการปรับเปลี่ยนการท่องเที่ยวเพื่อคนจำนวนมาก (Mass Tourism) ซึ่งมักมีการจัดการเชิงพาณิชย์มาเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวเพื่อคนจำนวนมากที่เอื้อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รูปแบบนี้ควรที่จะมีการสร้างรูปแบบใหม่ของการบริการทัวร์ และบริการ โรงแรมให้เข้าไปในทิศทางของการสร้างจิตสำนึกของความห่วงใยในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2) Regional Environmentally Based Tourism Development Planning Model

เป็นการสร้างรูปแบบของการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่นขึ้น การวางแผนพัฒนาจะมองในภาพรวมของทุกด้าน ซึ่งจะทำได้

ทั้งแผนพัฒนาท้องถิ่น พัฒนาสิ่งแวดล้อม และพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมอยู่ในแผนพัฒนาเดียวกัน

3) Principles of Sustainable Design Related to Ecotourism

เป็นการพัฒนาทางการท่องเที่ยวโดยให้ยึดถือความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม และสังคม ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งมีเป้าหมายไปในแนวทางเดียวกัน คือ การพัฒนาที่ยั่งยืน

จากการทบทวนวรรณกรรมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเรื่องหลักการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รูปแบบการท่องเที่ยว และองค์ประกอบที่สำคัญในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่าองค์ประกอบที่สำคัญในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือ องค์ประกอบด้านพื้นที่ ด้านการจัดการที่ยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่น ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยกระบวนการ และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ศึกษามาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยที่จะศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในรูปแบบที่เป็นการท่องเที่ยวที่มีชุมชนเป็นแกน

2.6 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยมีชุมชนเป็นแกน

2.6.1 ความหมายและความสำคัญ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนเป็นแกน (Community Base Tourism) เป็นกิจการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ชุมชน ดำเนินการจัดการโดยชุมชน ซึ่งหมายถึงการดูแลรักษาและจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว ทำให้เกิดรายได้ แล้วนำรายได้ดังกล่าวไปเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของสมาชิกชุมชนให้ดีขึ้น (ดร.ชนิ เอมพันธุ์, 2549) ซึ่งการจัดการนั้นจะต้องเอื้อผลประโยชน์ให้ชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะชุมชนที่มีความพร้อมที่จะเข้าไปจัดการเอง (www.thaitopic.com/mag/soc/ecotour/1905.html) และชุมชนนั้นต้องเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้เสียจากการท่องเที่ยว โดยการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้านต่างๆ ทั้งธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตมาใช้เป็นต้นทุนหรือปัจจัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถและบทบาทที่สำคัญในการดำเนินงานตั้งแต่การตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การสรุป และมุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืนสู่คนรุ่นลูกหลานและเกิดประโยชน์ต่อชุมชน โดยคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ(www.trf.or.th/tips/x.asp?Art_ID=51)

2.6.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยมีชุมชนเป็นแกน

ดร.รชนี เอมพันธุ์ (2549) นำเสนอปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยมีชุมชนเป็นแกน เพื่อนำมาใช้ประเมินศักยภาพของพื้นที่และชุมชน ได้แก่ ปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรท่องเที่ยว ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการตลาดท่องเที่ยว และปัจจัยด้านการบริหารจัดการ/การให้บริการ มีรายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรท่องเที่ยว ได้แก่

- เป็นแหล่งที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมชุมชนประวัติศาสตร์ ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และเผยแพร่
 - เป็นพื้นที่ที่ชุมชนเป็นเจ้าของ หรือ ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของพื้นที่
- ตามกฎหมาย
- มีโอกาสเกิดผลกระทบจากการท่องเที่ยวน้อย และสามารถควบคุมได้
 - มีศักยภาพในการสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่นักท่องเที่ยว

2) ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ได้แก่

- เป็นกิจกรรมที่สร้างความเพลิดเพลิน เป็นที่น่าสนใจ และเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว
- เป็นกิจกรรมที่อาศัยทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติและหรือวิถีชีวิตที่มีอยู่แล้ว
- เป็นกิจกรรมที่สามารถสร้างจิตสำนึกและความตระหนักถึงคุณค่าของวิถีชีวิตวัฒนธรรม หรือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่นักท่องเที่ยว
- กิจกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ หรือวิถีชีวิต วัฒนธรรมท้องถิ่น
- กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง หรืออำนวยความสะดวกให้แก่การอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและวิถีชีวิต
- กิจกรรมที่ชุมชนสามารถจัดการและดำเนินการเองเป็นส่วนใหญ่

3) ปัจจัยด้านตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่

- พื้นที่ควรตั้งอยู่บนเส้นทางหรือใกล้กับที่มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นแล้ว
- มีความเป็นไปได้ในการตลาดที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวชุมชน
- มีช่องทางในการประชาสัมพันธ์ หรือ ประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆให้มีการให้ข้อมูลแนะนำการท่องเที่ยวของชุมชน
- มีทรัพยากรท่องเที่ยว/กิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ไม่ซ้ำแบบใคร และ

เป็นที่นิยมของตลาดท่องเที่ยวในปัจจุบัน

4) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ได้แก่

4.1) การจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว โดย มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ การจัดการขยะและจัดการด้านมลพิษ การกำหนด/จำแนกเขตการใช้พื้นที่ มีมาตรการติดตามตรวจสอบประเมินผล มีมาตรการในการอนุรักษ์พลังงานและทรัพยากร การนำสิ่งของใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ และมาตรการอื่นๆในการรักษาสีเขียวและสิ่งแวดล้อม มีมาตรการหรือระเบียบในการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ทั้งสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้อง และมีการกำหนดและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีขนาดเล็กเหมาะสมกับระบบนิเวศท้องถิ่น

4.2) การจัดการด้านให้บริการ โดย ชาวบ้านสนใจที่จะเข้าร่วมในการให้บริการ ด้านต่างๆ ชาวบ้านมีทักษะในการให้บริการที่เกี่ยวข้อง มีมาตรฐานการให้บริการที่สอดคล้องกับหลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน มีการให้บริการสื่อความหมายธรรมชาติ และการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือน เน้นการแนะนำ/ปฐมนิเทศนักท่องเที่ยว จัดศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของชุมชน และบริการนำเที่ยวพร้อมมัคคุเทศก์ที่ให้บริการสื่อความหมาย มีการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสม และมีการดูแลรักษาสีเขียวความสะดวกให้อยู่ในสภาพใ้การใช้การได้ดี

4.3) องค์กรบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชน โดย มีองค์กรชุมชนรองรับในการดำเนินงานและจัดการการท่องเที่ยว เป็นชุมชนที่มีพฤติกรรมด้านการอนุรักษ์หรือมีความยินยอมที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงทำลาย ให้เป็นพฤติกรรมสนับสนุนการอนุรักษ์ เป็นชุมชนที่รักและเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมและวิถีชีวิต และแหล่งธรรมชาติที่ชุมชนตั้งอยู่ ชุมชนมีความสามัคคีและให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน ไม่ต่อต้าน มีจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชน มีผู้นำที่เข้มแข็งและเป็นที่น่าเชื่อถือของชุมชน มีระบบการบริหารจัดการด้านการเงินที่โปร่งใส มีการสร้างระบบให้เกิดการกระจายประโยชน์สู่ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม มีการสร้างระบบให้เกิดการคืนผลประโยชน์สู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมท้องถิ่น และท้องถิ่นมีโอกาสได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้หลักการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นแกน นำมาเป็นปัจจัยในการศึกษาความคิดเห็นของชุมชนในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นแกน และวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนที่เคยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

2.7 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนครอบคลุมการสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและสังคมได้ร่วมกิจกรรม ซึ่งมีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนา และเอื้อให้ประชาชนจะได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน ดังที่เคโซ แสตนท์คี (2546) อัมพล ลิมคำ (2547) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการทางสังคม ที่ประชาชนทุกระดับปัจเจกบุคคล และระดับกลุ่มคน หรือชุมชนได้ค้นหาปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามและประเมินผล และแบ่งปันผลประโยชน์ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ อีกทั้งผลของการมีส่วนร่วมยังทำให้เกิดการรับรู้ การเรียนรู้ และการถ่ายทอดภูมิปัญญา ด้วยรูปแบบการกำหนดชีวิตของตนเอง

นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมอาจต้องเริ่มต้นจากการพัฒนามาจากข้างล่าง แทนวิธีการพัฒนาจากนโยบายเบื้องบน (ปาริชาติ, 2543) ดังที่ ปกรณ์ ปรียากกร (2530) กล่าวว่ากรณีที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้ และการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกในรูปของการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตน โดยภาครัฐจะต้องคืนอำนาจในการกำหนดการพัฒนาให้แก่ประชาชนเพื่อให้ประชาชนในสังคมได้มีโอกาสในการแสดงความต้องการ แสวงหาทางเลือก หรือเสนอข้อเรียกร้องเพื่อปกป้องผลประโยชน์ร่วมของกลุ่ม และเป็นผู้กำหนดความจำเป็นพื้นฐานของชุมชนและผู้ระดมทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อสนองตอบความจำเป็นพื้นฐานและบรรลุวัตถุประสงค์บางประการทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ควรที่จะเน้นคุณภาพของการวางแผนระดับท้องถิ่น การใช้เทคโนโลยีและทรัพยากรที่จะหาได้ในท้องถิ่น การฝึกอบรมที่เน้นประชาชนสามารถดำเนินการพัฒนาศักยภาพด้วยตนเองได้ การแก้ไข ปัญหาความต้องการพื้นฐานโดยสมาชิกของชุมชน การช่วยเหลือซึ่งกันและกันและตามแบบประเพณีดั้งเดิม และการใช้วัฒนธรรมและการสื่อสารที่สอดคล้องกับการพัฒนา (โฮ อ่างใน ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ, 2543) โดยจะต้องมีการนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกับความคิดสร้างสรรค์ และความชำนาญของประชาชนทั้งในการแก้ปัญหา การปฏิบัติงาน และการติดตามประเมินผลงานด้วย

จากความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปว่ากระบวนการทางสังคม โดยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา โดยการร่วมค้นหาปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามและประเมินผล โดยการใช้

ทรัพยากร และเทคโนโลยีในท้องถิ่นในการดำเนินการร่วมกับความคิดสร้างสรรค์ และความชำนาญของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพ ทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชุมชน จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยจะนำไปใช้ในการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน โดยส่วนใหญ่กระบวนการมีส่วนร่วมจะเริ่มจาก ร่วมค้นหาปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงาน การร่วมรับผลประโยชน์และการติดตามประเมินผล (อภินันท์ รัตพัฒนอ้างใน ปารีชาติ วลัยเสถียรและคณะ, 2543) ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนามี 5 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 เป็นการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา การพิจารณาปัญหา และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

ระดับที่ 2 เป็นการมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา

ระดับที่ 3 เป็นการมีส่วนร่วมในการค้นหา และพิจารณาแนวทางในการแก้ปัญหา

ระดับที่ 4 เป็นการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมแก้ปัญหา

ระดับที่ 5 เป็นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของกิจกรรมการพัฒนา

นอกจากนี้ สถาบันวิจัยสังคม และสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2544) ได้สรุปว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนแบ่งได้เป็น

1. การร่วมในการวางแผน คือ การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา กำหนดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดแนวทางการดำเนินการ ติดตาม ประเมินผล และตัดสินใจ
2. การร่วมในการดำเนินกิจกรรม ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากรและการประสานความร่วมมือ
3. การร่วมในการใช้ประโยชน์ คือ การนำเอากิจกรรมมาเพิ่มระดับการพึ่ง ตนเอง และควบคุมทางสังคม
4. การร่วมในการได้รับประโยชน์ คือ การแจกจ่ายผลประโยชน์อย่างยุติธรรม
5. การร่วมในการประเมินผล เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้ทราบถึงปัญหา อุปสรรคต่างๆ เพื่อร่วมกันดำเนินการหาทางแก้ไข

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการมีส่วนร่วม สามารถสรุปได้ว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน คือการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนการปฏิบัติงานในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา

การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา มีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยจะนำแนวคิดจากการทบทวนวรรณกรรมไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาความคิดเห็นของชุมชนในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ของป่าชุมชนบ้านพุเตย จังหวัดกาญจนบุรี

ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของ Lowdemilk , Loitos และ อकिन รพีพัฒน์ อ้างใน สถาบันวิจัยสังคม และสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2544) ได้สรุปขั้นตอนต่างๆของยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา คือ

ขั้นตอนที่ 1 การค้นหาปัญหา กำหนดสาเหตุของปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหา และหาแนวทางแก้ไขปัญหา

ขั้นตอนที่ 2 การตัดสินใจ และกำหนดแผนแก้ไขปัญหา

ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติของการพัฒนาตามแผน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลงานของการพัฒนาเพื่อหาข้อดีและข้อบกพร่อง ซึ่งจะนำมาปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานครั้งต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 การทบทวนผลงานให้บรรลุผล

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนการมีส่วนร่วม มีดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการค้นหาปัญหา พิจารณาถึงสาเหตุของปัญหา รวมถึงการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ข้อมูลเบื้องต้นที่นำมาพิจารณาจากการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ถึงสภาพของชุมชน การดำเนินชีวิต ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชน

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการวางแผน โดยจะมีการรวมกลุ่มอภิปราย แสดงความคิดเห็น ในการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ แนวทางการดำเนินการ และทรัพยากรที่ต้องใช้

3. การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินการพัฒนา โดยการสนับสนุนด้านทรัพยากร หรือ การเข้าร่วมบริหารงาน การใช้ทรัพยากร และการประสานความร่วมมือ

4. การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา การนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งทางด้านวัตถุ และจิตใจ ซึ่งจะต้องอยู่บนพื้นฐานความเท่าเทียมกันของบุคคล และสังคม

5. การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการประเมินผลของการพัฒนา การหาปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันที อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาต่อไป

ลักษณะของการมีส่วนร่วม

ลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ประชาชนอาจเข้าร่วมในการตัดสินใจ เข้าร่วมในการปฏิบัติการ โดยการสนับสนุนด้านทรัพยากร การร่วมมือในองค์กร เข้าร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนา และร่วมในการประเมินผล ดังที่ ปารีชาติ วลัยเสถียรและคณะ (2543) กล่าวว่าลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน มีดังนี้

- การมีส่วนร่วมในด้านการสนับสนุนทรัพยากร คือ การสนับสนุนเงิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน หรือการเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรม ได้แก่ การเข้าร่วมในการวางแผน การประชุมแสดงความคิดเห็น การดำเนินการ การติดตามและประเมินผล
- การมีส่วนร่วม โดยการแบ่งตามอำนาจหน้าที่ คือ การเป็นผู้ นำ เป็นคณะกรรมการ เป็นสมาชิก ลักษณะการมีส่วนร่วมแบบนี้ แสดงถึงระดับอำนาจของผู้เข้าร่วม ซึ่งการมีส่วนร่วมแบบนี้ เป็นเพียงการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมเพียงบางส่วน เพราะในหลายกรณีประชาชนไม่มีโอกาสเข้าร่วมในการตัดสินใจ ดังนั้นจึงควรที่จะเสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่ประชาชน

การที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา มีเงื่อนไขดังนี้

(1) เงื่อนไขทางการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

- การกระจายอำนาจทางการเมืองออกไปทุกระดับ และกระจายอำนาจในการตัดสินใจให้ประชาชน
- สภาพทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและกายภาพของชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วม
- สิทธิความเป็นพลเมือง

(2) เงื่อนไขของการพัฒนา

- การพัฒนาที่มีความสะดวกกับประชาชนที่มาเข้าร่วม
- มีการกระจายความรับผิดชอบ
- ชาวบ้านร่วมกันเป็นเจ้าของ
- มีการพัฒนาทักษะการเป็นผู้ นำ และมีการเสริมด้านวิชาการแก่สมาชิกกลุ่ม

(3) เงื่อนไขของนักพัฒนา

- ความตั้งใจความมุ่งมั่นในการทำงานพัฒนา และความพร้อมทั้งกาย และใจที่จะทำงานกับประชาชน
- การรับฟังปัญหาและการร่วมทุกข์ร่วมสุขกับประชาชน
- ศึกษาชุมชนร่วมกับประชาชน

- การสนับสนุนด้านกำลังใจ เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในการแก้ปัญหา
- การสนับสนุนด้านวิชาการและเทคโนโลยี

(4) เงื่อนไขของผู้นำ

- มีประวัติการทำงานเพื่อส่วนรวม
- มีความจริงใจ และตั้งใจในการปรับปรุงสภาพของชุมชน
- ได้รับการยอมรับนับถือจากชาวบ้าน
- มีความสามารถในการกระตุ้นชาวบ้านให้เห็นถึงปัญหา

(5) เงื่อนไขทางการบริหารจัดการ

- การประสานการดำเนินงานกับองค์กรต่างๆทั้งภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคเอกชน
- ศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการ
- การมีกองทุน หรือทรัพย์สินที่สมาชิกในกลุ่มร่วมกันเป็นเจ้าของ

(6) เงื่อนไขทางสังคม-จิตวิทยา

- ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน
- ความเดือดร้อน ความไม่พึงพอใจร่วมกัน
- การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนในทิศทางที่ต้องการ
- การเห็นประโยชน์ในการเข้าร่วม
- การมีอิสรภาพและมีเวลาที่จะมีส่วนร่วม
- แรงจูงใจจากความสำเร็จของกลุ่ม

ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ปัญหาและอุปสรรคของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาส่วนใหญ่ที่พบจะเป็นปัญหาด้านนโยบายของรัฐ ปัญหาด้านโครงสร้างสังคมไทย ปัญหาด้านเงินทุน (ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ, 2543)

ในส่วนของปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของภาครัฐและเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามที่ Obaidullah Khan, บำรุง บุญปัญญา และ นเรศ สงเคราะห์สุข.อ้างใน ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ (2543) คือ การครอบงำโดยรัฐบาลที่ยังขาดความรู้และทักษะในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม แต่การมีส่วนร่วมนั้นเพื่อสนับสนุนกิจกรรมตามที่รัฐกำหนดและให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมที่กำหนดไว้

นอกจากปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการดำเนินงานของรัฐแล้ว อคิน รพีพัฒน์ อังในปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ (2543) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจถูกจำกัดโดยลักษณะโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น ความเกรงใจทำให้คนบางกลุ่มในชุมชนเข้าร่วมในโครงการต่างๆ และการไม่แสดงความคิดเห็นอาจเกิดจากความเกรงใจหรือความกลัว

นอกจากนี้ ปรัชญา เวสารัชชี อังใน ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ (2543) ได้กล่าวถึงปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมพัฒนาชุมชน โดยเน้นปัญหาที่เกิดจากประชาชนเป็นหลัก ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากการไร้การศึกษา การขาดทุนทรัพย์ ความไม่สนใจของชาวบ้าน ความไม่เข้มแข็งของผู้นำ และความขัดแย้งของชาวบ้านที่เกิดจากกิจกรรมที่มีผลประโยชน์

2.7.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีดังนี้

เพศ

เพศเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากงานวิจัยของ ศหลิน เดียวสุรินทร์ พบว่าเพศหญิงเป็นเพศที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สนับสนุนการท่องเที่ยว พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและผลประโยชน์ที่จะได้รับมากกว่าเพศชาย และจากการศึกษางานวิจัยของ ปรรารถนา ปรีชาลัย (2544) พบว่าเพศชายมีการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม

อายุ

อายุเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วม เนื่องจากอายุที่แตกต่างกันย่อมมีความต้องการต่อการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน จากงานวิจัยของ ศหลิน เดียวสุรินทร์ พบว่า กลุ่มคนที่มีอายุ 15- 40 ปีมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มอายุอื่น และจากงานวิจัยของ ปรรารถนา ปรีชาลัย (2544) พบว่า เพศชายที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีตำแหน่งทางสังคมมากกว่า 1 องค์กร อีกทั้งยังเป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมสูงสุด

ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากงานวิจัยของ สิริธณี สังคะพัฒน์ ,กรณพิชญ์ สุมา พบว่าบุคคลที่ได้รับการศึกษาสูง มีความรู้ความเข้าใจต่อการมีส่วนร่วม กลุ่มบุคคลเหล่านี้เป็นกลุ่มที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการด้านต่างๆในชุมชน เพราะผู้ที่ได้รับการศึกษาย่อมสามารถรับรู้ เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น และสามารถหาแนวทางการแก้ปัญหาได้ดี

อาชีพ

เมื่อศึกษาถึงความต้องการที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามกลุ่มอาชีพ จากงานวิจัยของ ศหลิน เดียวสุรินทร์ พบว่าอาชีพรับจ้างมีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อาจเป็นเพราะว่าอาชีพรับจ้างอาจทำงานในภาคบริการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น รับจ้าง ขับเรือนำเที่ยว จึงมีความต้องการมากกว่าอาชีพอื่นๆ และจากงานวิจัยของ กรณพิชญ์ สุมา พบว่า อาชีพมีผลต่อความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

รายได้

จากงานวิจัย วันชัย รักชาติ (2544) พบว่าปัจจัยทางด้านรายได้มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และจากงานวิจัยของ ศหลิน เดียวสุรินทร์ พบว่า รายได้เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งผู้มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 มีความต้องการต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นเห็นว่าการท่องเที่ยวสามารถสร้างงานและเพิ่มรายได้ให้กับคนในท้องถิ่น

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

ระยะเวลาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม จากงานวิจัยของเอกสิทธิ์ สุทธิศาสนกุล พบว่าประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในท้องถิ่นนานจะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าประชาชนที่มีระยะเวลาการอยู่ในท้องถิ่นน้อย เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ฉัตรชัย ดั่งจาด ที่กล่าวว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นระยะเวลานานจะมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และจากงานวิจัย ของกุสุมา พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นมีผลต่อความพร้อมของประชาชนในด้านการจัดการทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก และในด้านการจัดกิจกรรมและการบริการ

การเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มภายในชุมชน

เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากการวิจัยของสิราณี สังกะพัฒน์ พบว่า บทบาททางสังคมมีอิทธิพลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเพราะบุคคลที่มีตำแหน่งทางสังคมมีโอกาสในการรับรู้หรือสามารถที่จะปฏิบัติได้มากกว่า เนื่องจากสังคมไทยมีค่านิยมในการยกย่องหรือยอมรับผู้มีอิทธิพลทางสังคม เช่นเดียวกับปรารถนา ปรีชาลัย และอำพล ลิ้มคำ พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และการจัดการสิ่งแวดล้อม และจากงานวิจัยของ วันชัย รักชาติ (2544) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คือ บุคลิกภาพความเป็นผู้นำ

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และการเป็นสมาชิกกลุ่ม เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม จากการศึกษาของ วิภาดา เกิดเพิ่มพูน (2546)

พบว่า เพศ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพของประชาชนด้านทัศนคติในการจัดที่พักแบบร่วมค้างคืน จากการศึกษาของ สมเจตน์ จันทร์อำรุง (2545) ปัจจัยด้านอายุ อาชีพ รายได้ สถานภาพทางสังคม มีผลต่อการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์แม่น้ำระยอง จังหวัดระยอง เช่นเดียวกับการศึกษาของ บุญชู อยู่ภู (2548) พบว่าอาชีพ และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรท้องถิ่นในโครงการศูนย์พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และจากการศึกษาของ ภาวดี กลับลิ่ง (2545) พบว่าปัจจัยด้านรายได้ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยงในการปรับปรุงคุณภาพน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคที่ได้จากน้ำประปาภูเขา และจากการศึกษาของ สุทธิวรรณ สมบัติมาก (2546) พบว่าระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ป่าสงวนโหล๊ะจันกระ

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัย ผู้วิจัยได้สรุปว่า ปัจจัยทางด้าน เพศ อายุ การศึกษา อาชีพหลัก รายได้จากอาชีพหลัก ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และการเป็นสมาชิกกลุ่ม เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความคิดเห็น และปัจจัยส่วนบุคคลยังถือได้ว่าเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญเนื่องจากเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของชุมชนในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน นอกจากนี้ต้องศึกษาปัจจัยด้านต่างๆของพื้นที่ รวมถึงกิจกรรมที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับศักยภาพในพื้นที่และความคิดเห็นของชุมชน ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะทำให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน รวมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว และสามารถใช้ประโยชน์ได้อีกยาวนาน ซึ่งผู้วิจัยจะนำปัจจัยเหล่านี้ไปใช้ในการสร้างแบบสอบถามในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของชุมชนในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

2.7.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพร้อม

ในการพัฒนาพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งควรมีการศึกษาความพร้อมของบุคคลและชุมชนนั้นๆ เนื่องจากความแตกต่างของแต่ละบุคคล ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความพร้อมในการเรียนรู้ที่ต่างกัน สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมนั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน ดังที่ สกินเนอร์ และแมคเคชนี (Skinner and Mckechnie) อ้างใน อุบล จันทร์เพชร (2543) กล่าวว่า ความพร้อมเป็นรากฐานของบุคคลที่จะทำงานให้ประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลว ซึ่งความพร้อมนั้นเป็นลักษณะของบุคคลที่มีความกระตือรือร้น ตั้งใจทำกิจกรรมให้ประสบผลสำเร็จ โดยสอดคล้องกับ กู๊ด (Good) อ้างใน ขยาย ทองหนู้อย (2545) ที่กล่าวว่า ความพร้อมเป็นความต้องการและสามารถที่จะเข้าร่วมกิจกรรม โดยเกิดจากภาวะ ประสพการณ์และอารมณ์ จึงเป็นการพัฒนาให้คนมีความสามารถในการทำกิจกรรมต่างๆ หรืออาจกล่าวได้ว่า ความพร้อมนั้นเป็นการเตรียมความพร้อม ในด้านของเซาว์ปัญญา ความรวดเร็ว ความมีน้ำใจ ความตั้งใจ และความ

กระดือหรือร้อนเป็นต้น (New Webster's Dictionary of the English Language อังใน อัญชลิ มุละดา, 2543)

ความพร้อมยังเป็นสภาวะหรือสภาพของบุคคลที่มีการเตรียมตัว เพื่อที่จะทำกิจกรรมนั้นให้สามารถลุล่วงไปได้โดยมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ (กุสุมา, 2547) ซึ่งความพร้อมนี้จะเกิดขึ้นได้นั้นจะต้องพร้อมทั้งความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความสนใจ ประสบการณ์ และการได้รับการฝึกอบรม (กฤษณา, 2540)

นอกจากนี้ ความพร้อมยังเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ของคน อาจกล่าวได้ว่า ความพร้อมนั้นเป็นตัวแปรสำคัญในการเรียนรู้ ดังที่ ณรงค์ จริยวิทยานนท์ และปริยานุช จริยวิทยานนท์ อังใน กุสุมา สว่างพันธุ์ (2547) ได้กล่าวถึงกฎแห่งความพร้อมว่า คนจะเกิดความพึงพอใจเมื่อให้เขาปฏิบัติในขณะที่เขามีความพร้อมที่จะปฏิบัติ ในขณะที่เดียวกัน จะเกิดความรู้สึกไม่พอใจเมื่อเขาพร้อมที่จะปฏิบัติแล้วไม่ให้ได้ทำหรือปฏิบัติ ดังนั้นในการพัฒนาพื้นที่ใดๆ จำเป็นต้องพิจารณาถึงความพร้อม ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการทัศนทางด้าน ความคิด ความรู้ และการปฏิบัติของคนในชุมชนที่จะพัฒนาก่อน ถ้าชุมชนนั้นๆมีความพร้อมดังกล่าว ผลที่ออกมาก็น่าจะเป็นที่น่าพึงพอใจ จากการศึกษาของ คมกฤษ ทับบุรี (2545) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 89.90 มีความพร้อม ทัศนคติที่ดี และต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนา และอนุรักษ์การท่องเที่ยวของเกาะช้างและเกาะอื่นๆ

ในการเตรียมความพร้อมนั้น ดาวน์นิ่งและเทคเคอรี (Downing and Thackrey) อังใน อุบล จันทร์เพชร (2543) กล่าวว่า ต้องประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ

- 1) องค์ประกอบทางกายภาพ (Physical Factors) ได้แก่ การบรรลุคุณภาพทางด้านร่างกายทั่วไป
- 2) องค์ประกอบทางด้านสติปัญญา (Intellectual Factors) ได้แก่ ความพร้อมด้านสติปัญญา ความสามารถในการรับรู้ ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล เป็นต้น
- 3) องค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Factors) ได้แก่ ประสบการณ์ทางด้านสังคม เป็นต้น
- 4) องค์ประกอบทางด้านอารมณ์ แรงจูงใจ และบุคลิกภาพ (Emotional, Motivational and Personality Factors) ได้แก่ ความมั่นคงทางด้านอารมณ์ และความต้องการที่จะเรียนรู้ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพร้อมที่กล่าวมานั้น ได้สรุปในงานวิจัยครั้งนี้ว่า ความพร้อมของชุมชน หมายถึง สภาพของประชาชนในป่าชุมชนบ้านพุเตย ที่มีการเตรียมพร้อม ที่จะปฏิบัติกิจกรรมต่างๆให้สำเร็จลุล่วงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายด้าน คือ ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ ประสบการณ์ และการเรียนรู้ของชุมชน โดยจะ

พิจารณาจากทัศนคติทางด้านปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านพื้นที่ ปัจจัยด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

2.7.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น

ในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลต่อสิ่งใด หรือสถานการณ์ใดๆ ที่สามารถช่วยให้ผู้รับเข้าใจและตอบสนองความต้องการระหว่างผู้ที่แสดงความคิดเห็นกับผู้รับทราบในความคิดเห็นนั้นๆ และได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น ในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน โดยในปี 1962 Hilgard อ้างใน ปัทมเนตร นาคพันธ์ (2548) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการพิจารณาตัดสิน ที่จะนำไปสู่การคาดคะเน หรือการแปลผลให้เกิดพฤติกรรมหรือเหตุการณ์ต่างๆ ขึ้น ต่อมาในปี 1970 Kolesnik อ้างใน ชำรง แผนสมบูรณ์ (2548) กล่าวว่า ความคิดเห็นนั้นเป็นการแปลความ ซึ่งหมายถึง การลงความคิดเห็นที่เกิดจากข้อเท็จจริง ที่ตนเองคิดว่าถูกต้อง แต่คนอื่นๆ อาจจะไม่เห็นด้วยก็ได้ โดยสอดคล้องกับ ปี 1996 Webster อ้างใน ปัทมเนตร นาคพันธ์ (2548) ได้กล่าวไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการพิจารณา ตัดสินใจ หรือประเมินในใจเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และความคิดเห็นนั้นถูกยึดถืออย่างมั่นคงก็จะกลายเป็นความเชื่อมั่น

นอกจากนี้ อนุชัญช (2548) ชำรง (2548) และปัทมเนตร (2548) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความคิดเห็น ไปในแนวทางเดียวกันว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึก หรือทัศนคติในการพิจารณาตัดสินใจสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยอาศัยพื้นฐานทางความรู้ ประสบการณ์ ตลอดจนสภาพแวดล้อมเป็นส่วนช่วยในการพิจารณา และประเมินค่า ซึ่งในการแสดงความคิดเห็นนี้อาจได้รับไปในทางเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยจากคนอื่น แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ถ้ามีการรับความรู้เพิ่มเติม และในส่วนมากนั้นความคิดเห็นจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเป็นจริง

จากแนวคิดและความหมายเกี่ยวกับความคิดเห็นที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปในงานวิจัยนี้ได้ว่า ความคิดเห็น เป็นการแสดงออกทางด้านความคิด ในการพิจารณาตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งในการศึกษาความคิดเห็นนั้นมีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างมาก เพราะจะทำให้เราทราบถึงความคิด ความต้องการของชุมชน และยังสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมของชุมชน ทำให้การดำเนินงานต่างๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และได้รับความพึงพอใจจากชุมชน

ความคิดเห็นของบุคคลนั้น มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ (สุภร, 2544 อ้างใน นิติยา เชาวลิต, 2548) ได้แก่ ประการแรก เป็นองค์ประกอบทางด้านความรู้ความเข้าใจ ได้แก่ การรับรู้ที่ต้องมีการรวมกันของประสบการณ์ต่อความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ประการที่สอง เป็นองค์ประกอบด้านความชอบ อารมณ์และความรู้สึก ที่แสดงออกมาเพื่อแสดงต่อสิ่งต่างๆ ในลักษณะของความรัก ความโกรธ ความชอบ ไม่ชอบ ดี ไม่ดี และประการสุดท้าย เป็น

องค์ประกอบของพฤติกรรม เป็นการกระทำหรือการแสดงออกที่เกิดจากความคิดเห็นจนสามารถสังเกตได้

2.7.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนทัศน์

ตามที่ Albert Einstein ได้กล่าวไว้ว่า การที่บุคคลจะอยู่รอดได้ต้องมีการเปลี่ยนวิธีคิดใหม่ โดยไปให้พ้นจากภาวะเก่าที่วิกฤติ ด้วยเหตุนี้บุคคลจึงต้องมีจิตสำนึกใหม่ รวมทั้งเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม โดยการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และแนวคิดเพื่อความอยู่รอด สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนทัศน์นั้น Fritjof Capra ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนทัศน์ เป็นชุดแนวความคิดหรือมโนทัศน์ (Concepts) ค่านิยม (Values) ความเข้าใจรับรู้ (Perceptions) และการปฏิบัติ (Practice) ที่มีร่วมกันของคนกลุ่มหนึ่ง หรือชุมชนหนึ่ง และได้ก่อตัวเป็นแบบแผนของทัศนคติอย่างเฉพาะแบบเกี่ยวกับความจริง เพื่อการจัดการตนเองของชุมชนนั้น ซึ่ง Thomas S. Kuhn ได้ชี้ให้เห็นว่า กระบวนทัศน์ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากต่อวิถีคิดของมนุษย์ เพราะกระบวนทัศน์เป็นวิถีแห่งการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ความเชื่อของวิธีการ ทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ (สินธุ์ , 2548)

สำหรับกระบวนทัศน์การวิจัย เป็นกระบวนการทางความคิดและการปฏิบัติเกี่ยวกับการวิจัยที่มีการเชื่อมโยงระหว่างโลกทัศน์ (Worldview) และมโนทัศน์ (Concepts) ต่อปรากฏการณ์ในโลกอันเป็นพื้นฐานในการสร้างและทำความเข้าใจรับรู้ (Perceptions) เพื่อพัฒนาไปสู่การสร้างแนวปฏิบัติ รวมทั้งหาวิธีการจัดการ (Management) ร่วมกัน โดยมีเป้าหมายในการสร้างแบบแผน (Pattern) แบบจำลอง (Model) รวมทั้งค่านิยม (Value) ที่เป็นพื้นฐานในการจัดการชุมชนของตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ปัญหาของชุมชนทั้งในปัจจุบัน ตลอดจนมีความพร้อมในการรับมือกับอนาคตในการเปลี่ยนแปลงของชุมชนต่อไป (สินธุ์ , 2548)

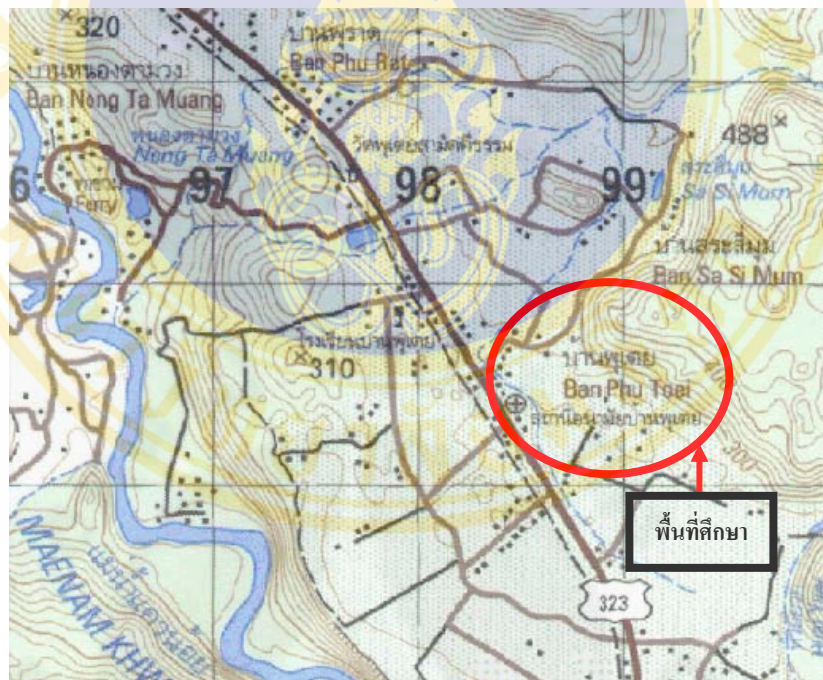
จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนทัศน์ที่กล่าวมานั้น ได้สรุปในงานวิจัยครั้งนี้ว่า กระบวนทัศน์ หมายถึง กระบวนการทางความคิด ความรู้ และการปฏิบัติรวมทั้งหาวิธีการจัดการที่มีร่วมกันของชุมชนในพื้นที่ป่าชุมชนพิเศษ ในเรื่องการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีเป้าหมายในการสร้างแบบแผน แบบจำลอง รวมทั้งค่านิยม ที่เป็นพื้นฐานในการจัดการชุมชนของตนเอง

2.8 พื้นที่ศึกษา

2.8.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ป่าชุมชนบ้านพุเตย มีเนื้อที่ 328 ไร่ (ภาพที่ 2-3) ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 8 ตำบลท่าเสา อำเภอ ไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี มีลักษณะพื้นที่เป็นภูเขาสูง ดินเป็นดินสีแดง และคำมีต้นไม้ขึ้นหนาแน่นตามบริเวณไหล่เขา สูงจากระดับน้ำทะเล 300-400 เมตร มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ถนนสาธารณะประจำหมู่บ้าน
ทิศใต้	ติดต่อกับ	รีสอร์ทโฮมพุเตย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	รีสอร์ทโฮมพุเตย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ที่ทำกินของชาวบ้าน

ภาพที่ 2-3 แสดงที่ตั้งของพื้นที่ศึกษา

2.8.2 ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดกาญจนบุรีมีลักษณะภูมิประเทศ 2 ลักษณะ คือ บริเวณที่ลุ่มหรือที่ต่ำ และเขตที่สูงหรือเขตภูเขา โดยบริเวณที่ลุ่มจะประกอบไปด้วยที่ราบตะกอนน้ำพา เนินตะกอนน้ำพารูปพัด และลานตะพักลุ่มน้ำ ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ด้านตะวันออกของพื้นที่ ส่วนเขตที่สูงจะประกอบไปด้วยเทือกเขาขนาดใหญ่อยู่ทางทิศตะวันตก ภูมิประเทศจะเป็นป่ามีทั้งป่าโปร่งและป่าดงดิบ จึงทำให้มีทรัพยากรธรรมชาติหลายชนิด เช่น สัตว์ป่า แร่ธาตุชนิดต่างๆ มีแม่น้ำสำคัญสองสายคือ แม่น้ำแควใหญ่และแม่น้ำแควน้อยซึ่งไหลมาบรรจบรวมกันเป็นแม่น้ำแม่กลองที่บริเวณอำเภอเมืองกาญจนบุรี (<http://thai.tourismthailand.org/destination-guide/kanchanaburi-71-857-1.html>) สำหรับทางธรณีวิทยาของจังหวัดกาญจนบุรีจะประกอบไปด้วยหินหลายชนิด มีทั้งหินอัคนี หินชั้น และหินแปร ในปริมาณที่แตกต่างกันไปตามสภาพของพื้นที่ ส่วนทางด้านธรณีสัณฐานของจังหวัดกาญจนบุรีจะมีลักษณะหลายรูปแบบซึ่งเป็นผลมาจากลักษณะทางธรณีวิทยา เช่น ธรณีสัณฐานรอยเลื่อน ธรณีสัณฐานแบบคาสต์ ซึ่งลักษณะธรณีสัณฐานแบบนี้ ทำให้อำเภอทองผาภูมิ อำเภอไทรโยค อำเภอสังขละบุรี อำเภอศรีสวัสดิ์ พบน้ำตก ถ้ำ หินงอกหินย้อย ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรี (ชง บุญเรือง, 2542)

ป่าชุมชนบ้านพุเตยเป็นพื้นที่ส่วนรวมเพื่อสาธารณะประโยชน์ของชุมชน มีลักษณะเป็นภูเขาค่อนข้างสูง และที่ราบบางส่วน สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าเต็งรัง และป่าเบญจพรรณที่สมบูรณ์ มีความเป็นธรรมชาติสูง และนอกจากนี้ยังมีป่าพุเป็นบางส่วนในพื้นที่ราบทางด้านล่างของผืนป่า อันเป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญของหมู่บ้าน มีพรรณไม้ที่หลากหลาย เช่น เต็ง รัง กรวด ค้ำมอก หลวง เปล้าใหญ่ กระโดน มะกอกป่า มะขามป้อม โมกใหญ่ มะม่วงป่า รกฟ้า สมอไทย ประดู่ป่า พวกไผ่ ประป่า และรวมทั้งพวกต้นเตยในป่าพุ เป็นต้น สภาพภูมิทัศน์ทั่วไปจึงมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนในแต่ละชนิดป่า โดยเฉพาะที่ยอดเขามีจุดชมวิวที่สวยงาม สามารถมองเห็นสภาพพื้นที่โดยรอบและบริเวณใกล้เคียง

2.8.3 ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในเขตภูมิอากาศแบบฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดูกาล อากาศจะแห้งแล้งในฤดูหนาว สำหรับช่วงฤดูฝนและฤดูแล้ง ลักษณะอากาศจะแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนั้น จังหวัดกาญจนบุรีมีทิวเขาเป็นแนวยาวกั้นแดน ทำให้ในฤดูร้อนจะมีอุณหภูมิค่อนข้างสูง และร้อนอบอ้าว

ในฤดูร้อนจะเริ่มเมื่อลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือสิ้นสุดลง ในช่วงประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ในระยะนี้จะเป็นช่วงของลมฝ่ายใต้พัดมาปกคลุม จึงทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าว ซึ่งจะมีอากาศร้อนจัดในเดือนเมษายน อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 39 องศาเซลเซียส

ส่วนฤดูฝนจะเริ่มประมาณกลางเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม ซึ่งฝนจะตกมากทางด้านทิศตะวันตกของจังหวัด เนื่องจากได้รับอิทธิพลลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ที่พัดจากทะเลอันดามัน ผ่านแนวเทือกเขาตะนาวศรีเข้ามา จึงทำให้ในช่วงนี้มีฝนตกชุก อากาศมีความชื้นสูง บริเวณพื้นที่ตอนบนเขตอำเภอไทรโยค อำเภอทองผาภูมิ และอำเภอสังขละบุรี มีฝนตกชุกและมีการกระจายของปริมาณน้ำฝนมากกว่าตอนล่าง

ส่วนในฤดูหนาว อากาศไม่หนาวจัด อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22 องศาเซลเซียส เว้นแต่บริเวณเทือกเขา ในฤดูหนาวจะมีอากาศหนาวเย็น เพราะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และความกดอากาศสูงจากประเทศจีน ที่แผ่ลงมาปกคลุมจังหวัดกาญจนบุรี ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ (คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์, 2550)

2.8.4 ป่าไม้

เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรีมีพื้นที่ประมาณ 7.4 ล้านไร่ หรือ 60% ของพื้นที่ทั้งหมด ที่มีชื่อเสียงได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร เป็นป่าผืนใหญ่ที่สุดในประเทศไทย เชื่อมต่อกับป่าผืนใหญ่ของจังหวัดอุทัยธานี และจังหวัดตาก มีพื้นที่ทั้งหมด 2,279,500 ไร่ อยู่ในเขตจังหวัดกาญจนบุรี ในพื้นที่อำเภอทองผาภูมิและอำเภอสังขละบุรี จำนวน 1,470,000 ไร่ (<http://www.kanchanaburi.go.th/index11.htm>)

ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติกับความมีศักยภาพของชุมชนบ้านพุเตย จึงทำให้ป่าชุมชนบ้านพุเตย หมู่ที่ 8 ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี มีพรรณไม้ถึง 141 ชนิด 107 สกุล 60 วงศ์ ซึ่งเป็นพรรณไม้ที่สำคัญและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในด้านพืชสมุนไพร ด้านอาหาร ซึ่งป่าพุเตยประกอบไปด้วยระบบนิเวศที่แตกต่างกันถึง 3 ระบบนิเวศ ได้แก่

1. ระบบนิเวศป่าพุ เกิดขึ้นบริเวณที่ราบริมห้วย ทางน้ำเกิดจากน้ำใต้ดินผ่านซอกหินปูนผุดขึ้นมารวมกันกลายเป็นทางน้ำสายเล็กๆ ไหลผ่านทั่วพื้นที่ มีพรรณไม้ขึ้นหนาแน่น ขึ้นสูงแย่งเบียดเสียดกันเพื่อหาแสง ทำให้พรรณไม้บริเวณนี้มีความสูงไม่ต่ำกว่า 30 เมตร ในชั้นเรือนยอด พันธุ์ไม้เด่น ได้แก่ ต้นชมพูป่า ยี่หุบปรี กระทุ่มน้ำ เตยใหญ่ ปออีเก้ง มะเดื่อหัว้า มะหาด ดาเสื่อ สะท้อน รอก เต่าร้าง มีไม้พื้นล่างพวกเถาวัลย์ เตยหนู โปรงฟ้า ค้างคาวคำ และเฟิร์นชนิดต่างๆ ซึ่งในระบบนิเวศป่าพุแห่งนี้ จึงเป็นลักษณะระบบนิเวศที่มีความโดดเด่นเฉพาะถิ่นของภาคตะวันตก

2. ระบบนิเวศป่าเต็งรัง ยังคงมีสภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์ มีพรรณไม้ขึ้นหนาแน่น พบบริเวณส่วนยอดของภูเขา พันธุ์ไม้ส่วนใหญ่มีลำต้นคดงอ และขึ้นรวมกันอย่างหนาแน่น มีไม้เด่นพวกเต็ง พลอง ก่อพะยะ มะม่วงป่า ตะแบกเลือด แดง ประคู้ ตับเต่าต้น และมีไม้พื้นล่าง เช่น ปรัง กระเจียวป่า เป้ง กวาวเครือ และพืชสมุนไพรในวงศ์จิงอีกหลายชนิด ที่ชาวบ้านสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

3. ระบบนิเวศป่าเบญจพรรณ มีพรรณไม้หลากหลายชนิดทั้งผลัดใบและไม่ผลัดใบ พบในบริเวณเชิงเขาที่ลาดต่ำลงมาทางด้านตะวันตกของพื้นที่ มีไม้เด่น เช่น ประคู้ จิงชัน ตะแบกเลือด สมอพิเพก ปอเถียง ปอฝ้าย มะกอกเกลื่อน ตะคร้อ เปล้า กระโดน ไม้ชนิดต่างๆ เช่น ไม้ไร่ ไม้ป่า มีไม้พื้นล่างพวกหญ้าแฝก พืชวงศ์จิง และสมุนไพรอื่นอีกหลายชนิด

ในระบบนิเวศทั้ง 3 แบบต่างก็มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นเฉพาะตัวกันออกไปตามฤดูที่แตกต่าง และเป็นสื่อธรรมชาติที่สามารถนำมาเรียนรู้ได้อย่างดีเยี่ยม ทั้งยังมีผู้รู้ท้องถิ่นที่สะสมภูมิปัญญาของป่าชุมชนบ้านพุเตย ไม่ว่าจะเป็นภูมิปัญญาเกี่ยวกับสมุนไพร เห็ด การทำหน่อไม้อัดบีบ กกล้วยไม้ต่างๆ และความร่วมมืออันเข้มแข็งของชุมชนในการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ที่พร้อมจะถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีให้แก่เยาวชนและนักท่องเที่ยวได้รับรู้ตลอดเวลา

2.8.5 การเมืองการปกครอง

จังหวัดกาญจนบุรีแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 13 อำเภอ 95 ตำบล 943 หมู่บ้าน คือ อำเภอเมือง อำเภอบ่อพลอย อำเภอเลาขวัญ อำเภอพนมทวน อำเภอไทรโยค อำเภอสังขละบุรี อำเภอศรีสวัสดิ์ อำเภอท่ามะกา อำเภอท่าม่วง อำเภอทองผาภูมิ อำเภอด่านมะขามเตี้ย อำเภอหนองปรือ และอำเภอห้วยกระเจา (<http://thai.tourismthailand.org/destination-guide/kanchanaburi-71-857-1.html>) ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง เทศบาลตำบล 25 แห่งและองค์การบริหารส่วนตำบล 94 แห่ง (<http://www.kanchanaburi.go.th/index11.htm>)

ส่วนอำเภอไทรโยคแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 ตำบล 57 หมู่บ้าน มีองค์การบริหารส่วนตำบล 7 แห่ง เทศบาลตำบล 2 แห่ง (<http://www.kanchanaburi.go.th/index11.htm>)

2.8.6 ประชากร

จากข้อมูลของกรมการปกครอง เดือนธันวาคม 2549 จังหวัดกาญจนบุรี มีประชากรจำนวน 830,458 คน แยกเป็นเพศชาย 419,200 คน ประชากรเพศหญิง 411,258 คน ประชากรในเขตเทศบาล จำนวน 154,450 คน ประชากรในเขต อบต. จำนวน 676,008 คน

ส่วนอำเภอไทรโยค มีจำนวนประชากร จำนวน 53,389 คน แยกเป็นเพศชาย 27,484 คน ประชากรหญิง 25,905 คน ประชากรในเขตเทศบาล จำนวน 5,185 คน ประชากรในเขต อบต. จำนวน 48,204 คน (<http://www.kanchanaburi.go.th/index11.htm>)

ส่วนหมู่บ้านพุเตยมีประชากร จำนวนทั้งสิ้น 301 คน เป็นชาย 141 คน เป็นหญิง 160 คน

2.8.7 การคมนาคม

โดยรถยนต์จะไปตามถนนเพชรเกษม หรือไปตามถนนบรมราชชนนี ผ่านนครชัยศรี นครปฐม บ้านโป่ง ท่ามะกา ท่าม่วง ถึงจังหวัดกาญจนบุรี ระยะทาง 129 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่ง

โดยรถไฟจะออกจากสถานีรถไฟบางกอกน้อยวันละ 2 เที่ยว เวลา 7.50 น. และ 13.45 น. แวะจอดที่สถานีกาญจนบุรี สะพานข้ามแม่น้ำแคว ท่ากิลเลน สถานีน้ำตก ใช้เวลาประมาณ 4 ชั่วโมงครึ่ง วันเสาร์-วันอาทิตย์ และวันหยุดราชการ มีรถไฟเที่ยวพิเศษ นำเที่ยวไปกลับภายในวันเดียว

ส่วนรถโดยสารประจำทางจะออกจากสถานีขนส่งสายใต้ รถปรับอากาศชั้นหนึ่ง (วิ่งสายใหม่เส้นถนนบรมราชชนนี-นครชัยศรี) ออกทุก 20 นาที ตั้งแต่เวลา 05.00-22.30 น. ส่วนรถปรับอากาศชั้นสองออกทุก 20 นาที มีบริการ 2 เส้นทาง คือ เส้นทางสายเก่า (ถนนเพชรเกษม-อ้อมใหญ่-นครชัยศรี) และเส้นทางใหม่ (ถนนบรมราชชนนี-นครชัยศรี) ตั้งแต่เวลา 05.10-21.10 น. ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง (<http://tat.or.th>)

ส่วนการเดินทางภายในจังหวัดจากสถานีขนส่งกาญจนบุรี ถนนแสงชูโต มีรถโดยสารไปยัง อำเภอ และสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546)

ส่วนการเดินทางมาหมู่บ้านพุเตย จะมีถนนสายหลัก หมายเลข 323 กาญจนบุรี - สังขละบุรี ตัดผ่าน ห่างจากตัวเมืองกาญจนบุรีประมาณ 70 กิโลเมตร ห่างจากอำเภอไทรโยคประมาณ 30 กิโลเมตร และมีถนนที่ใช้ภายในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีต และถนนลูกรัง นอกจากนี้ยังสามารถเดินทางโดยรถไฟ จากสถานีรถไฟกาญจนบุรี-น้ำตกไทรโยคน้อย แล้วใช้เส้นทางรถยนต์เดินทางต่ออีกประมาณ 10 กิโลเมตร หรืออาจเดินทางด้วยเรือหรือแพ โดยล่องเรือจากแม่น้ำแม่กลองขึ้นมาตาม แม่น้ำแควน้อย มาถึงท่าเรือปากแซง ซึ่งสามารถชมธรรมชาติของ 2 ฝั่งแม่น้ำได้ แล้วจึงใช้การเดินทางโดยรถยนต์อีกประมาณ 13 กิโลเมตร

2.8.8 สังคม การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมได้จัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับอุดมศึกษามีสถานศึกษา 518 แห่ง ที่สำคัญ ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหิดล

จังหวัดกาญจนบุรี มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดกาญจนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น วิทยาลัย โรงเรียนต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชนมีวัด 549 แห่ง เป็นพระอารามหลวง 3 แห่ง ได้แก่ วัดพระแท่นดงรังวรวิหาร อำเภอท่ามะกา วัดไชยชุมพลชนะสงคราม และวัดเทวสังฆาราม อำเภอเมือง นอกจากนี้ ยังมีโบสถ์คริสต์ และมีมัสยิดตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธมีศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด และสภาวัฒนธรรมระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล (<http://www.kanchanaburi.go.th/index11.htm>) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า จังหวัดกาญจนบุรีเป็นดินแดนที่รวบรวมธรรมชาติกับวัฒนธรรมไว้ด้วยกัน โดยจะเห็นได้จากมิชชันนารีนิยม ประเพณี วัฒนธรรมที่สืบทอด (คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ ,2550)

สถานศึกษาภายในชุมชน มีโรงเรียนระดับประถมศึกษา 1 แห่ง คือ โรงเรียนบ้านพุเตย การสาธารณสุข มีสถานีอนามัยในตำบลท่าเสา 2 แห่ง คือ สถานีอนามัยบ้านพุเตย และสถานีอนามัยบ้านท่าเสา นอกจากนี้ชุมชนยังสามารถใช้บริการสาธารณสุขจากโรงพยาบาลประจำอำเภอไทรโยค ส่วนทางด้านวัฒนธรรม และสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ชาวบ้านที่นับถือศาสนาพุทธ มีวัด 1 แห่ง ในชุมชน คือ วัดพุเตย

ส่วนใหญ่ประชากรศึกษามีอาชีพเกี่ยวกับการเกษตร เช่น ปลูกข้าวโพด มะเขือ พืชไร่ เศรษฐกิจอื่นๆ และมีการเลี้ยงสัตว์ เช่น โค กระบือ ไก่พื้นเมือง ปลา เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีอาชีพนอกภาคเกษตร เช่น การค้าขายไม้ดอกไม้ประดับ ผลผลิตทางการเกษตร สินค้าแปรรูปทางการเกษตร และอาชีพรับจ้างทำไร่ ทำสวน และทำงานในรีสอร์ท เป็นต้น

2.8.9 สถานที่สำคัญบริเวณใกล้เคียงป่าชุมชนพุเตย

พื้นที่อำเภอ ไทรโยคนับเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรี เนื่องจากมีทั้งสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ และสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์หลายแห่ง (ชง บุญเรือง, 2542) ได้แก่

1. อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทเมืองสิงห์ ตั้งอยู่บริเวณที่ราบริมแม่น้ำแควน้อยฝั่งตะวันออก ปราสาทเมืองสิงห์เป็นสถานที่ท่องเที่ยวและแหล่งศึกษาทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ
2. ทางรถไฟสายมรณะ เป็นทางรถไฟที่สร้างขึ้นในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ในส่วนที่ผ่านพื้นที่ของอำเภอไทรโยค เป็นเส้นทางที่ผ่านภูเขาและป่าไม้ โดยเฉพาะช่วงที่เป็นสะพานโค้งถ้ากระเซมิความงดงามมาก เพราะเป็นเส้นทางที่สร้างหลบภูเขาเลียบตามความโค้งของแม่น้ำแควน้อย นับเป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดกาญจนบุรี

3. ช่องเขาขาด เป็นภูเขาที่ถูกตัดเป็นช่องเพื่อสำหรับสร้างทางรถไฟในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ปัจจุบันยังพบร่องรอยของทางรถไฟปรากฏอยู่
4. เมืองครุฑ เป็นเมืองโบราณ อยู่ในบริเวณที่ราบหุบเขาล้อมรอบด้วยเขาแก้วน้อย เขาแก้วใหญ่ และเขาเมืองครุฑ จะมีลักษณะเป็นเมืองโบราณรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีกำแพงดินล้อมรอบ 3 ด้าน และที่สำคัญมีการขุดพบชิ้นส่วนรูปครุฑขนาดใหญ่ ซึ่งพอจะสันนิษฐานได้ว่า ถูกสร้างขึ้นในพุทธศตวรรษที่ 18 มีอายุใกล้เคียงกับปราสาทเมืองสิงห์
5. น้ำตกไทรโยคใหญ่ เป็นน้ำตกที่ไหลลงสู่แม่น้ำแควน้อย ภายในบริเวณน้ำตกแห่งนี้ยังมีค่ายทหารญี่ปุ่นและเชลยศึกในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณนี้
6. น้ำตกไทรโยคน้อย หรือน้ำตกเข่าพัง เป็นน้ำตกที่สวยงามแห่งหนึ่งในจังหวัดกาญจนบุรี ช่วงที่น้ำตกมีความสวยงามมากคือ เดือนตุลาคม-มกราคม เนื่องจากมีปริมาณน้ำมาก น้ำตกไทรโยคน้อย อยู่ในบริเวณหมู่บ้านท่าเสา สุขาภิบาล ไทรโยคน้อย ซึ่งห่างจากตัวเมืองกาญจนบุรีเพียง 52 กิโลเมตร
7. ด่านบ่อดี้ เป็นเส้นทางติดต่อระหว่างไทย-พม่า ด่านบ่อดี้เป็นเส้นทางที่มีความสำคัญในประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะเป็นเส้นทางเดินทัพของไทยและพม่าตั้งแต่สมัยโบราณ
8. ถ้ำรูป เป็นถ้ำที่พบภาพเขียนสีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ถ้ำรูปเป็นแหล่งโบราณคดีแสดงให้เห็นถึงงานสร้างสรรค์ที่แสดงให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ของคนในสมัยนั้น
9. ถ้ำดาวดิงส์ เป็นถ้ำขนาดกลาง ภายในถ้ำจะพบหินงอก หินย้อยรูปแบบต่างๆ จึงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอไทรโยค
10. ถ้ำละว้า ตั้งอยู่ริมแม่น้ำแควน้อยฝั่งตะวันตกในเขตบึงแก่งละว้า เป็นแหล่งที่พบหลักฐานมนุษย์ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ซึ่งจะพบหินงอกหินย้อยรูปแบบต่างๆกันสวยงามมาก
11. ถ้ำพระ เป็นแหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่สำคัญมากแห่งหนึ่ง เพราะมีการขุดพบโครงกระดูกมนุษย์สมัยหินกลาง รวมทั้งเครื่องมือเครื่องใช้จำนวนมาก เป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่าภายในถ้ำพระมีมนุษย์อาศัยอยู่ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์
12. ถ้ำไทรทอง หรือถ้ำดาหม่อง มีความกว้างของปากถ้ำ 20 เมตร ความยาวตลอดถ้ำประมาณ 100 เมตร ตอนปลายถ้ำมีช่องเปิดสู่ด้านบนของภูเขา ภายในมีหินงอกหินย้อยที่สวยงาม
13. ถ้ำสวรรค์บาดาล เป็นถ้ำขนาดเล็กแต่มีความลึกมาก จากการสำรวจพบว่าถ้ำแห่งนี้มีทั้งหมด 7 ชั้น แต่ละชั้นจะมีความลาดชัน มีความงามตามธรรมชาติ มีหินงอกหินย้อย สลับซับซ้อน ภายในถ้ำมีแอ่งน้ำกว้างประมาณ 10 เมตร มีปลาอาศัยอยู่และเป็นที่น่าสังเกตว่าปลาจะมีสีขาวทุกตัว จากความงามภายในถ้ำ ชาวบ้านและผู้พบเห็นจึงตั้งชื่อว่า ถ้ำสวรรค์บาดาล

2.8.10 พื้นที่ชุมชนบ้านพุเตย

ประวัติชุมชนบ้านพุเตย

ก่อนปี พ.ศ. 2485 พื้นที่แห่งนี้ยังเป็นป่าที่ยังไม่มีบุคคลอาศัยอยู่ นอกจากร่องรอยเดิมของชุมชนที่เคยอาศัย สันนิษฐานว่าเป็นชุมชนกะเหรี่ยงบริเวณสระสี่มุมตามหลักฐานที่ได้พบ เช่น โครงกระดูกต่างๆ ของเด็กและผู้ใหญ่ตามถ้ำหรือเหว บริเวณภูเขา จนถึงปี พ.ศ. 2486-2488 พื้นที่แห่งนี้เป็นที่ตั้งของสถานีรถไฟของญี่ปุ่นสมัยสงครามโลก เนื่องจากเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เมื่อสงครามสิ้นสุดลงพื้นที่แห่งนี้ได้รกร้างจนกระทั่งก่อนปี พ.ศ. 2500 เริ่มมีบุคคลเข้ามาจับจองและอยู่อาศัย โดยเป็นคนจากชุมชนอื่นและเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ โดยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ใกล้แหล่งน้ำที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยมีสภาพเป็นพุ่มน้ำที่มีน้ำไหลออกมาจากซอกหิน ไหลผ่านพื้นที่ของหมู่บ้าน สภาพแหล่งน้ำจะมีน้ำไหลตลอดทั้งปี และแหล่งน้ำเหล่านี้จะทำให้พันธุ์ไม้ที่ขึ้นอยู่ตามธรรมชาติในบริเวณที่ลุ่มริมน้ำมีสภาพเป็นป่าพุ่ม มีต้นเตยขึ้นอยู่เป็นจำนวนมากขึ้น ผสมกับพันธุ์ไม้อื่นๆ ชุมชนแห่งนี้จึงได้ถูกเรียกว่าชุมชนบ้านพุเตย

ดังนั้นชุมชนบ้านพุเตย โดยนายวิกิจ แก้วจิตคงทอง ประธานศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนตำบลท่าเสา นายวิเชียร คล้าขานา กำนันตำบลท่าเสา นายสุพจน์ ผินกลีบ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 บ้านพุเตย และได้รับความเห็นชอบจากนายพงษ์ศักดิ์ ทองดีเลิศ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา ได้หารือกับแนวร่วมของชุมชนในพื้นที่ รวมทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีเป็นที่ปรึกษาและสนับสนุนประสานงานกับสำนักงานป่าไม้จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อดำเนินการจัดทำรังวัดพื้นที่เพื่อขออนุญาตจัดทำโครงการป่าชุมชน โดยได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากสมาชิกของชุมชนบ้านพุเตย จัดทำรายชื่อเสนอต่อฝ่ายป่าชุมชน เพื่อให้ดำเนินการรังวัดพื้นที่ โดยเริ่มดำเนินการในเดือนมีนาคม 2547 ซึ่งขณะนี้ได้มีการรังวัด พื้นที่ป่าชุมชนส่วนที่ 1 แล้วเสร็จ มีพื้นที่ประมาณ 328 ไร่ ในพื้นที่ส่วนที่ 2 กำลังอยู่ในขั้นของการรังวัดพื้นที่ ซึ่งหลังจากทำการรังวัดแล้วเสร็จฝ่ายป่าชุมชนต้องดำเนินการในขั้นตอนการขออนุญาตต่ออำเภอ จังหวัด และอธิบดีกรมป่าไม้ต่อไป

สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และองค์กรความร่วมมือโดยรวม

เนื่องจากพื้นที่ของบ้านพุเตย เป็นส่วนหนึ่งของตำบลท่าเสาที่มีสภาพทางกายภาพเป็นที่ราบเชิงเขา มีต้นน้ำลำธาร ป่าไม้ และทัศนียภาพที่สวยงาม มีเส้นทางสายหลัก กาญจนบุรี-สังขละบุรี ซึ่งเป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่ให้เดินทางเพื่อการท่องเที่ยวในเขตอำเภอ ไทรโยค และอำเภอใกล้เคียง ทำให้ชาวบ้านในตำบลท่าเสามีรายได้ในการจำหน่ายผลผลิตให้แก่นักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี พื้นที่บริเวณริมแม่น้ำ เป็นแหล่งธุรกิจ ประกอบกิจการ โรงแรม รีสอร์ท และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างรายได้ให้กับพื้นที่เป็นจำนวนมาก และชาวบ้านในชุมชนมีการพึ่งพาอาศัยกัน มีความรัก และสามัคคี

ภายในองค์กร มีการจัดตั้งเป็นองค์กรความร่วมมือทั้งในระดับหมู่บ้าน และระดับตำบล เช่น การจัดตั้งธนาคารชุมชน ร้านค้าชุมชน กลุ่มเลี้ยงโคนเนื้อ-โคขุน โรงเรียนข้าวชุมชน โรงอาหารสัตว์ ในพื้นที่ หมู่ที่ 8 บ้านพุเตย และมีอีกหลายกลุ่มในตำบลท่าเสาที่ต้องการการรวมกลุ่มกันเพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร กลุ่มกองทุนฌาปนกิจ กลุ่มแปรรูปกล้วย กลุ่มแปรรูปหน่อไม้

สภาพการใช้ประโยชน์

เนื่องจากพื้นที่ป่า หมู่ที่ 8 บ้านพุเตย เป็นพื้นที่ที่อยู่ในพื้นที่ป่าสงวนป่าวังใหญ่ และป่าแม่ น้ำน้อย อยู่ติดกับเขตอุทยานแห่งชาติไทรโยค สภาพพื้นที่ยังคงเป็นป่าที่มีพรรณไม้หลากหลาย และพื้นที่ยังไม่มีผู้ใดบุกรุกหรือยึดถือครอบครอง ลักษณะทั่วไปเป็นป่าเบญจพรรณมีไม้ไผ่ขึ้นอยู่หนาแน่นและไม่มีค่าอื่นๆ เช่น ไม้ประดู่ ชิงชัน มะค่าโมง ซึ่งบางครั้งจะมีชาวบ้านในพื้นที่เข้ามาลักลอบเก็บหน่อไม้หรือตัดไผ่ และเก็บหาของป่าอื่นๆ เช่น สมุนไพร กล้วยไม้ป่าซึ่งมีหลากหลายชนิด ทั้งนี้เพราะชาวบ้านรู้ว่าพื้นที่ส่วนนี้อยู่นอกเขตอุทยานแห่งชาติไทรโยค จึงไม่คำนึงถึงกฎหมายเท่าที่ควร นอกจากนี้พื้นที่อีกส่วนหนึ่งเป็นป่าเต็งรังที่ยังคงความเป็นธรรมชาติอยู่ มีไม้เด่นๆหลายชนิดที่เป็นไม้ดัชนีที่สำคัญของป่าเต็งรัง เช่น ไม้เต็ง ไม้รัง แดง ยางพลวง ไม้ระดับล่างพวกปรังต่างๆ ในพื้นที่ป่าชุมชนในบริเวณที่ราบริมฝั่งลำห้วยยังมีระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่น่าสนใจ เป็นสภาพป่าที่ชาวบ้านแถบนี้เรียกว่าพู่ เนื่องจากเกิดน้ำที่ผุดออกมาตามซอกหิน จึงทำให้ระบบนิเวศบริเวณนี้มีพรรณไม้ที่ปรับตัวได้ดีในสภาพดินชื้น เช่น ต้นเตยหนาม เต่าร้าง ฯลฯ

สภาพป่าชุมชนพุเตย

ช่วงต้นปี พ.ศ. 2547 กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้สนับสนุนให้โครงการพัฒนาศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษา เพื่อเป็นต้นแบบการศึกษาธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพขึ้น 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตก โดยมีโครงการพัฒนาองค์ความรู้และศึกษานโยบายการจัดการทรัพยากรชีวภาพในประเทศไทย (โครงการ BRT) เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน โดยใช้พื้นที่ธรรมชาติ ซึ่งมีความหลากหลายของชนิดพันธุ์พืช สัตว์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้เยาวชนเกิดความรู้สึกประทับใจและผูกพันกับท้องถิ่นของตน ทำให้เกิดความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ป่าพู่และดูแลรักษาความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่นของตนให้คงอยู่ในสภาพสมบูรณ์และเกิดความยั่งยืน โดยโครงการนี้จะอยู่ในส่วนความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี โดยมีชุมชน และสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นเข้ามามี

ส่วนร่วม จุดสำคัญของการเริ่มต้น โครงการนี้ เนื่องจากพื้นที่นี้เหมาะสมและเป็นตัวแทนที่ดีที่สุดของภูมิภาค และยังมีความเหมาะสมในด้านอื่นๆอีก เช่น การเข้าถึงพื้นที่ การเดินทาง การบริหารจัดการ โดยภูมิภาคตะวันตกเป็นภูมิภาคที่มีความเฉพาะตัว มีเทือกเขาที่เป็นเขาหินปูนเป็นหลัก จึงทำให้เกิดลักษณะของพื้นที่ธรรมชาติหลายแห่งที่มีลักษณะเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ ที่เกิดจากการที่มีน้ำใต้ดินผุดขึ้นมาทำให้เกิดน้ำขัง หรือเป็นทางน้ำไหลผ่าน ซึ่งมีชื่อเรียกว่า พู จึงได้คัดเลือกพื้นที่ป่าชุมชนบ้านพุเตย ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าธรรมชาติที่มีความโดดเด่นเฉพาะตัว เนื่องจากพื้นที่มีความหลากหลายทางระบบนิเวศป่าไม้ถึง 3 แบบคือ ระบบนิเวศป่าพุ ระบบนิเวศป่าเต็งรัง ระบบนิเวศป่าเบญจพรรณ และยังถือว่าเป็นจุดเด่นของพื้นที่ป่าชุมชนแห่งนี้ เนื่องจากมีต้นเตยใหญ่ขึ้นอยู่อย่างหนาแน่น จนกลายเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้านพุเตย

เส้นทางศึกษาธรรมชาติ และแหล่งธรรมชาติศึกษาป่าชุมชนพุเตย

1. เส้นทางศึกษาธรรมชาติ

เส้นทางศึกษาธรรมชาติในป่าชุมชนบ้านพุเตย โดยพิจารณาถึงจุดเด่นที่น่าสนใจ ความหลากหลายของทรัพยากรในเส้นทาง ความสะดวกปลอดภัยและง่ายต่อการเข้าถึง ตลอดจนการดูแลรักษาเส้นทางและการลดการเกิดผลกระทบในผืนป่า สามารถจัดทำได้ เป็น 2 เส้นทางแต่สามารถเดินเป็นวงรอบให้เป็นเส้นทางรวมได้ดังนี้

1.1 เส้นทางระยะกลาง (ป่าเต็งรัง-ป่าเบญจพรรณ)

เป็นเส้นทางเดินตามสันเขาและลาดเขาเป็นแนววนรอบภูเขา ระยะทางประมาณ 961 เมตร ใช้เวลาเดินประมาณ 2 ชั่วโมง จุดเริ่มต้นเส้นทางอยู่ด้านหลังโรงเรียนบ้านพุเตย ติดกับถนนทางลงจ้งเก็งรีาฟ รีสอร์ท ลักษณะของเส้นทางผ่านป่าเต็งรัง และป่าเบญจพรรณ มีสถานีสื่อความหมายธรรมชาติทั้งหมด 12 สถานี ครอบคลุมรายละเอียดเกี่ยวกับป่าเต็งรัง และป่าไผ่ (ป่าเบญจพรรณ) เช่น พรรณไม้ดัชนี พืชสมุนไพร กล้วยไม้ และพืชอิงอาศัย

จุดเด่นของเส้นทางสายนี้ คือ สามารถเห็นทิวทัศน์ แม่น้ำแควน้อยเป็นแนวโค้งของลำน้ำสวยงาม และมีพืชพวกสมุนไพรและกล้วยไม้หลากหลายชนิดตามแนวเส้นทาง

1.2 เส้นทางระยะสั้น (ป่าพุ)

เป็นเส้นทางเดินบริเวณที่ราบริมลำห้วย ด้านทิศตะวันตกของเส้นทางที่ 1 ระยะทางประมาณ 232.5 เมตร ใช้เวลาเดินประมาณ 45 นาที-1 ชั่วโมง จุดเริ่มต้นเส้นทางอยู่บริเวณที่เชื่อมต่อกับเส้นทางที่ 1 ลักษณะทางเป็นป่าพุ มีสถานีสื่อความหมายธรรมชาติทั้งหมด 6 สถานี และมีป้ายแสดงภาพรวมลักษณะป่าพุ 1 ปาย อยู่บริเวณป้ายหลักทางเข้าป่าพุ ครอบคลุมรายละเอียดเกี่ยวกับป่าพุ พืชเด่นที่พบ เช่น เตย เต่าร้าง

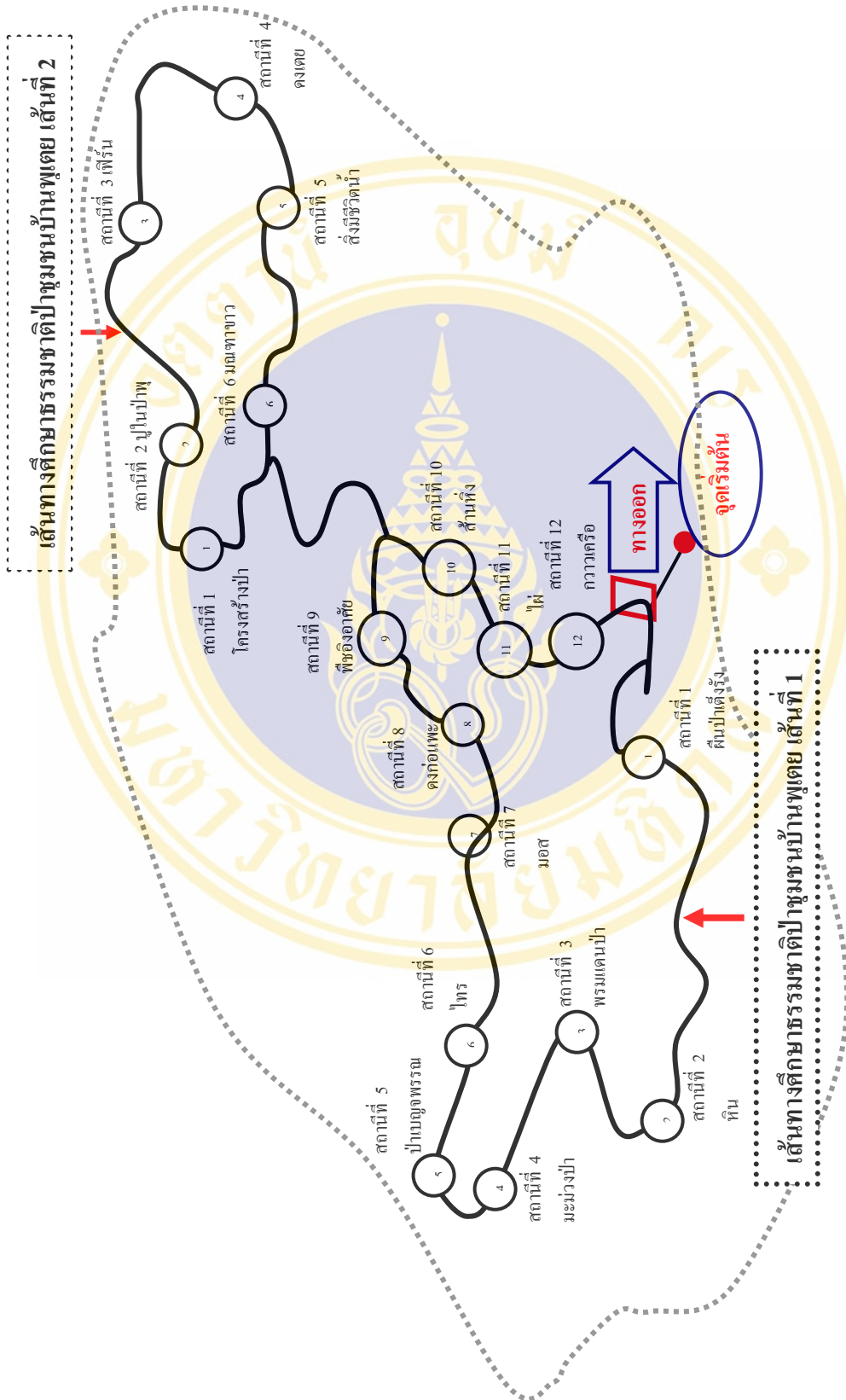
จุดเด่นของเส้นทางสายนี้ คือ ป่าพุทธธรรมชาติที่เกิดจากน้ำที่ไหลผ่านซอกหินไหลผ่านพื้นที่ และมีต้นเตยซึ่งเป็นไม้เด่นจำนวนมาก จนกลายเป็นชื่อของหมู่บ้าน

เส้นทางศึกษาธรรมชาติทั้ง 2 เส้นทาง สามารถเชื่อมต่อกันได้ จึงทำให้ผู้ที่สนใจศึกษาธรรมชาติสามารถใช้เส้นทางทั้ง 2 โดยไม่ต้องออกจากพื้นที่ จึงทำให้สามารถเรียนรู้ระบบนิเวศที่แตกต่างกันทั้ง 3 ประเภท คือ นิเวศป่าเต็งรัง นิเวศป่าเบญจพรรณและนิเวศป่าพุ ทั้งนี้ใน 2 เส้นทางได้มีจุดพักเพื่อทบทวนองค์ความรู้ในเส้นทาง ระยะทางทั้งหมดและรวมทั้งเส้นทางเชื่อมเส้นทางศึกษาธรรมชาติทั้ง 2 เส้นทาง รวม 1,549.5 เมตร ใช้เวลาเดินประมาณ 2.5-3 ชั่วโมง

2. จุดสื่อความหมายธรรมชาติ

2.1 เส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชนบ้านพุเตย เส้นทางที่ 1 ระยะทาง 961 เมตร (ป่าเต็งรัง และป่าเบญจพรรณ) ประกอบด้วยสถานีสื่อความหมายธรรมชาติทั้งหมด 12 สถานี

2.2 เส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชนบ้านพุเตย เส้นทางที่ 2 ระยะทาง 232.5 เมตร (ป่าพุ) ประกอบด้วย ป้ายสื่อความหมายอธิบายโครงสร้างรวมของป่าพุ 1 ป้าย และสถานีสื่อความหมายธรรมชาติทั้งหมด 6 สถานี

ภาพที่ 2-4 แสดงเส้นทางศึกษารวมชาติป่าชุมชน

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

3.1 การออกแบบการวิจัย

ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาจะมุ่งศึกษาตามสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ ที่ปัจจัยต่างๆ ของชุมชนที่เกี่ยวข้องเนื่องอย่างไรเกี่ยวกับความคิดเห็นของชุมชนที่จะพัฒนาพื้นที่ให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยต้องอาศัยส่วนประกอบที่สำคัญในท้องถิ่น คือ ชุมชนในท้องถิ่น และองค์กรท้องถิ่น ที่จะเป็นส่วนผลักดัน ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นโอกาสหนึ่งที่ทำให้การดำรงชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น โดยปัจจัยดังกล่าวนี้จะประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ การเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มภายในชุมชน ส่วนปัจจัยด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ ปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรท่องเที่ยว ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ปัจจัยด้านตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และปัจจัยด้านการบริหารจัดการ รวมทั้งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานการณ์การท่องเที่ยวของชุมชน

3.2 ปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา และการวัด

จากการทบทวนเอกสารในเบื้องต้นผู้วิจัยได้กำหนดปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ การเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มภายในชุมชน

3.2.2 ปัจจัยด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรท่องเที่ยว ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ปัจจัยด้านตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

ตารางที่ 3-1 แสดงปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านการท่องเที่ยว และระดับการวัด

ระดับของการวัด	รายการ
แบบแบ่งกลุ่ม	<ul style="list-style-type: none"> ● เพศ
แบบแบ่งช่วง	<ul style="list-style-type: none"> ● อาชีพหลัก ● การเป็นสมาชิกกลุ่ม
แบบอันดับ	<ul style="list-style-type: none"> ● อายุ ● การศึกษา ● รายได้จากอาชีพหลัก ● ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ● ปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรท่องเที่ยว ● ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ● ปัจจัยด้านตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ● ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

3.3 วิธีการวิจัย

3.3.1 วิธีการรวบรวม

1. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม เพื่อใช้ในการศึกษาความคิดเห็นของชุมชนบ้านพุเตยในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยพัฒนาจากตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้านเพศ อายุ การศึกษา อาชีพหลัก รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ การเป็นสมาชิกกลุ่ม

ส่วนที่ 2 การประเมินความคิดเห็นของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยพิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ปัจจัยด้านตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต วัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชน

2. การทดสอบเครื่องมือ

เมื่อสร้างแบบสอบถามแล้วเสร็จ ผู้วิจัยจะส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อทำตรวจสอบความถูกต้องของคำถามในแต่ละข้อ ว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยหรือไม่ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความสมบูรณ์ เพื่อที่จะนำไปทดสอบก่อนนำไปใช้กับประชากรศึกษา

3. ประชากรเป้าหมาย

ประชากรที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ หมู่ 8 ชุมชนพุดเตย ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี และทำการเก็บตัวอย่างทั้งหมดหมู่บ้าน ได้ประชากรศึกษาจำนวน 60 ครั้วเรือน จากครั้วเรือนทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

4. การรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปสัมภาษณ์ประชากรเป้าหมาย โดยทำการสัมภาษณ์ทุกครั้วเรือนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ด้วยแบบสอบถามที่เตรียมไว้ โดยก่อนการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำความเข้าใจกับรายละเอียดของแบบสอบถาม เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และปฏิบัติได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยต้องการ และได้ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยจะใช้เวลาในการเก็บข้อมูลทั้งหมดเป็นเวลา 3 วัน จึงทำการเก็บข้อมูลได้ครบทั้งหมด

3.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา จึงได้กำหนดแนวทางการศึกษา ดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงปริมาณเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของชุมชนพุดเตยในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นแกน โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาคำนวณหาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรม SPSS/PC⁺ (Statistical Package for Social Sciences) ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) ลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลของประชากรศึกษา โดยใช้สถิติร้อยละ (Percentage) และความถี่ โดยนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย

2) ปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ปัจจัยด้านตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิตวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชน วิเคราะห์โดยใช้สถิติร้อยละ (Percentage) และความถี่ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย

3) การใช้สถิติหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เมื่อได้ข้อมูลระหว่างข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามแล้ว ขั้นตอนต่อไปจะใช้สถิติทำการ

อธิบายความแตกต่าง ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างตัวแปรอิสระ 1 ตัว (ระดับการวัดเป็นกลุ่ม) กับตัวแปรตาม 1 ตัว (ระดับการวัดเป็นช่วง) จะใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบค่าที (T-test) โดย T-test จะใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสองกลุ่ม และ F-test จะใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป

4) หากพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) เพื่อดูว่ากลุ่มย่อยคู่ใดที่แตกต่างกันโดยใช้วิธี Tukey และ Sheffe's test โดยค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05

5) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In depth Interview) ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการเชิงพรรณนา ตามประเด็นคำถามที่ตั้งขึ้น

2. การวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) เพื่อการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนพิเศษให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านสถานการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยวิธีการสำรวจด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก มีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นแกนนำกลุ่มป่าชุมชนพิเศษ ดังนี้

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ทำการสัมภาษณ์แกนนำกลุ่ม โดยใช้วิธีเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล และมีขั้นตอนดังนี้

1. การสัมภาษณ์จะเริ่มจากการให้เขาเล่าถึงความเป็นมา และเรื่องต่างๆที่เขาต้องการเล่า ซึ่งอาจจะมีการซักถามในเรื่องที่สนใจ เพื่อที่จะขยายความ และลงลึกถึงรายละเอียด

2. เริ่มสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นแนวทาง เก็บข้อมูลโดยการเขียนข้อความที่สำคัญ ช่วยในการติดตามเรื่องที่สัมภาษณ์ และใช้เครื่องบันทึกเสียง เพื่อจะได้นำมาทำการรวบรวมข้อมูลที่สัมภาษณ์ได้อย่างครบถ้วน

3. นำข้อมูลที่ได้มาแยกเข้าในหัวข้อต่างๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์ และศึกษาปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats)

โดยผู้วิจัยได้กำหนดตัวชี้วัดแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อม ชุมชนท้องถิ่น และคุณค่าทางการเรียนรู้และการศึกษา มีตัวชี้วัดที่ใช้ในการศึกษาดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ตัวชี้วัดด้านลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อม

- ความยากง่ายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ในเรื่องความใกล้-ไกลจากถนนสายหลัก/รอง คุณภาพความปลอดภัยความสะดวกในการเดินทาง
- ความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว การเป็นที่รู้จักของสาธารณชนในระดับต่างๆ ทั้งระดับท้องถิ่น ภูมิภาค ระดับประเทศ
- ความโดดเด่นทางธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว ลักษณะเฉพาะของระบบนิเวศ ลักษณะทางกายภาพที่โดดเด่นซึ่งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยือนในพื้นที่
- ลักษณะของพื้นที่เอื้ออำนวยต่อการประกอบกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งในเรื่องของสภาพทางธรรมชาติของพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยว ที่มีความหลากหลาย เอื้อต่อการประกอบกิจกรรมได้หลากหลายประเภท
- ความคงทนของสิ่งแวดล้อม/ระบบนิเวศ ความทนทานของพื้นที่/ระบบนิเวศต่อการเกิดผลกระทบจากการประกอบกิจกรรมในพื้นที่ (สภาพพื้นที่เปลี่ยนแปลงไม่มากนักภายหลังจากผ่านการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยว)
- คุณค่าความสำคัญของระบบนิเวศต่อภูมิภาคมีสภาพความเป็นธรรมชาติดั้งเดิมซึ่งยังคงคุณค่า หรืออำนวยประโยชน์ต่อภูมิภาคในด้านต่างๆ ทั้ง ทางตรงและทางอ้อม รวมไปถึงคุณค่าในการอนุรักษ์
- ความงดงามของภูมิทัศน์ลักษณะและองค์ประกอบของบริเวณที่ประกอบเป็นทิวทัศน์ตามธรรมชาติที่ปรากฏแก่สายตาผู้มาเยือน ซึ่งสามารถดึงดูดใจและก่อให้เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

2. ตัวชี้วัดด้านชุมชนท้องถิ่น

- การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทในการบริหารจัดการและกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่
- ผลประโยชน์ต่อชุมชน ประชาชนในท้องถิ่นได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่
- ความเข้มแข็งของชุมชนชุมชนสามารถรวมกลุ่มเป็นองค์กรในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่

3. ตัวชี้วัดด้านคุณค่าทางการเรียนรู้และการศึกษา

- ความเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ โดยที่ทรัพยากรในพื้นที่มีศักยภาพในการให้ความรู้ ก่อให้เกิดคุณค่าในการเรียนรู้สามารถให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวและสามารถกระตุ้นจิตสำนึกในการอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยว

บทที่ 4

ผลการศึกษา และอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของชุมชนทุตยในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นแกน ของป่าชุมชนบ้านทุตย จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากประชาชนท้องถิ่น โดยการใช้แบบสอบถาม และมีการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มผู้นำชุมชน ประธานกลุ่มป่าชุมชนทุตย และคณะกรรมการของกลุ่มป่าชุมชนทุตย เพื่อนำมาอธิบายผลการศึกษา

4.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

จากการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในพื้นที่ พบว่า ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 51.7 โดยส่วนใหญ่จะมีอายุอยู่ในช่วง 25- 49 ปี ร้อยละ 51.7 และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นระยะเวลา 10-20 ปี และ 31-40 ปี เท่ากัน ร้อยละ 28.3 ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 35.0 และส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่ม ร้อยละ 53.3 โดยประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ร้อยละ 46.7 และส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ระหว่าง 5,000 – 10,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 46.7 ดังตารางที่ 4-1

ตารางที่ 4-1 ข้อมูลส่วนบุคคลของประชากรศึกษา

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	31	51.7
หญิง	29	48.3

ตารางที่ 4-1 ข้อมูลส่วนบุคคลของประชากรศึกษา (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
15-24 ปี	9	15.0
25-49 ปี	31	51.7
50-60 ปี	8	13.3
มากกว่า 60 ปี	12	20.0
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	6	10.0
ประถมศึกษาตอนต้น	21	35.0
ประถมศึกษาตอนปลาย	14	23.3
มัธยมศึกษาตอนต้น	8	13.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย , ปวช.	7	11.7
ปวส. , อนุปริญญา	2	3.3
ปริญญาตรี	2	3.3
อาชีพหลัก		
ทำไร่	28	46.7
เลี้ยงสัตว์	6	10.0
ค้าขาย	10	16.7
รับจ้างทั่วไป	7	11.7
ธุรกิจส่วนตัว	2	3.3
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	2	3.3
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	2	3.3
อื่นๆ	3	5.0

ตารางที่ 4-1 ข้อมูลส่วนบุคคลของประชากรศึกษา (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ครัวเรือนต่อเดือน		
น้อยกว่า 5,000	13	21.7
5,000-10,000	29	48.3
10,001-20,000	8	13.3
20,001-30,000	6	10.0
มากกว่า 30,000	4	6.7
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่		
น้อยกว่า 10 ปี	5	8.3
10-20 ปี	17	28.3
21-30 ปี	9	15.0
31-40 ปี	17	28.3
40 ปีขึ้นไป	12	20.0
การเป็นสมาชิกกลุ่ม		
เป็นสมาชิกกลุ่ม	32	53.3
ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม	28	46.7

4.2 ผลความคิดเห็นของประชาชนในด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยว

การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยว พบว่าประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ในเรื่องป่าชุมชนพิเศษเป็นพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น หรือมีวัฒนธรรมชุมชน ประวัติศาสตร์ ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และเผยแพร่ (ร้อยละ 55) และมีความคิดเห็นในระดับมากในเรื่องการมีสิทธิในพื้นที่/ทรัพยากรท่องเที่ยวของชุมชน (ร้อยละ 73.3) ประชาชนมีความคิดเห็นว่าเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวน้อย และสามารถควบคุมได้ มีระดับมาก (ร้อยละ 60) และประชาชนมีความคิดเห็นในระดับมากในเรื่องของพื้นที่นี้มีศักยภาพในการเป็นแหล่งการเรียนรู้และการศึกษาธรรมชาติให้นักท่องเที่ยว (ร้อยละ 73.3) ดังตาราง 4-2

ตารางที่ 4-2 ผลความคิดเห็นของประชาชนในด้านพื้นที่/ทรัพยากรการทอ้งเท็ยว

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
1. ท่านคิดว่าพื้นที่ของท่านมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น หรือวัฒนธรรมชุมชนประวัติศาสตร์ ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และเผยแพร่มากน้อยเพียงใด	4 (6.7)	33 (55.0)	15 (25.0)	6 (10.0)	2 (3.3)
2. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านควรมีสัทธิในพื้นที่/ทรัพยากรทอ้งเท็ยว	7 (11.7)	44 (73.3)	8 (13.3)	1 (1.7)	0 (0)
3. ท่านคิดว่าพื้นที่ที่จะได้รับผลกระทบจากการทอ้งเท็ยวน้อย และสามารถควบคุมได้	5 (8.3)	36 (60.0)	11 (18.3)	5 (8.3)	3 (5.0)
4. ท่านคิดว่าพื้นที่ที่มีศักยภาพในการแหล่งการเรียนรู้และการศึษาธรรมชาติให้แก่ักทอ้งเท็ยว	4 (6.7)	44 (73.3)	7 (11.7)	5 (8.3)	0 (0)

4.3 ผลความคิดเห็นของประชาชนในด้านกิจกรรมทอ้งเท็ยว

การศึษาความคิดเห็นด้านกิจกรรมทอ้งเท็ยว ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ในเรื่องป่าชุมชนพุดยมีกิจกรรมการทอ้งเท็ยว ที่มีความเพลิดเพลน น่าสนใจ เป็นที่ต้อการของักทอ้งเท็ยว (ร้อยละ 55) และมีความคิดเห็นในระดับมากในเรื่องกิจกรรมการทอ้งเท็ยวที่มีอยู่ในป่าพุดย สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่นั้นได้ (ร้อยละ 71.7) ประชาชนยังมีความคิดเห็นในระดับมากในเรื่องกิจกรรมการทอ้งเท็ยวที่ป่าพุดย เป็นกิจกรรมที่สร้างจิตสำนึกและความตระหนักถึงคุณค่าของวิถีชีวิต วัฒนธรรม หรือการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติให้แก่ักทอ้งเท็ยว (ร้อยละ 66.7) และมีความคิดเห็นระดับมาก ในเรื่องกิจกรรมการทอ้งเท็ยวที่ป่าพุดยไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ (ร้อยละ 63.3) และยังมีความคิดเห็นในระดับมาก ในเรื่องชุมชนสามารถที่จะจัดการและดำเนินการกิจกรรมการทอ้งเท็ยวที่ป่าพุดยได้เองเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80) และประชาชนมีความคิดเห็นในระดับมากในเรื่องของกิจกรรมการทอ้งเท็ยวที่ป่าพุดย จะช่วยส่งเสริมให้ักทอ้งเท็ยวเกิดความตระหนักและสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ (ร้อยละ 70) ดังตาราง 4-3

ตารางที่ 4-3 ผลความคิดเห็นของประชาชนในด้านกิจกรรมท่องเที่ยว

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
5. ท่านคิดว่าป่าหุเตยมีกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่มีความเพลิดเพลิน น่าสนใจ และเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว	2 (3.3)	33 (55.0)	17 (28.3)	8 (13.3)	0 (0)
6. ท่านคิดว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในป่าหุเตย สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่นั้นได้	2 (3.3)	43 (71.7)	7 (11.7)	8 (13.3)	0 (0)
7. ท่านคิดว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวที่ป่าหุเตย เป็นกิจกรรมที่สร้างจิตสำนึกและความตระหนักถึงคุณค่าของวิถีชีวิต วัฒนธรรม หรือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่นักท่องเที่ยว	6 (10.0)	40 (66.7)	12 (20.0)	2 (3.3)	0 (0)
8. ท่านคิดว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวที่ป่าหุเตยไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ	4 (6.7)	38 (63.3)	10 (16.7)	3 (5.0)	5 (8.3)
9. ท่านคิดว่า ชุมชนของท่านสามารถจัดการ และดำเนินการกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ป่าหุเตยได้เองเป็นส่วนใหญ่	6 (10.0)	34 (80.0)	15 (10.0)	5 (8.3)	0 (0)
10. ท่านคิดว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวที่ป่าหุเตย จะช่วยส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเกิดความตระหนักและสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์	5 (8.3)	42 (70.0)	11 (18.3)	2 (3.3)	0 (0)

4.4 ผลความคิดเห็นของประชาชนในด้านการตลาดของการท่องเที่ยว

การศึกษาความคิดเห็นด้านการตลาดของการท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ในเรื่อง ป่าพุเตยควรอยู่ใกล้เส้นทางหลัก หรือใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ประชาชนมีความคิดเห็นในระดับมาก ในเรื่องป่าพุเตย ควรมีการประชาสัมพันธ์และประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อส่งเสริมท่องเที่ยวในชุมชน และยังมีความเห็นในระดับมากในเรื่องพื้นที่ป่าพุเตย ควรมีทรัพยากร/กิจกรรมท่องเที่ยว ที่น่าสนใจ ไม่ซ้ำแบบ และเป็นที่ยอมรับของตลาดท่องเที่ยวในปัจจุบัน (ร้อยละ 50) เท่ากัน ดังตาราง 4-4

ตารางที่ 4-4 ผลความคิดเห็นของประชาชนในด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
11. ท่านคิดว่าป่าพุเตยควรอยู่ใกล้เส้นทางหลัก หรือใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ	4 (6.7)	30 (50.0)	20 (33.3)	5 (8.3)	1 (1.7)
12. ท่านคิดว่าพื้นที่ป่าพุเตย ควรมีการประชาสัมพันธ์และประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อส่งเสริมท่องเที่ยวในชุมชน	15 (25.0)	30 (50.0)	8 (13.3)	7 (11.7)	0 (0)
13. ท่านคิดว่าพื้นที่ป่าพุเตย ควรมีทรัพยากร/กิจกรรมท่องเที่ยว ที่น่าสนใจ ไม่ซ้ำแบบ และเป็นที่ยอมรับของตลาดท่องเที่ยวในปัจจุบัน	3 (5.0)	30 (50.0)	22 (36.7)	4 (6.7)	1 (1.7)

4.5 ผลความคิดเห็นของประชาชนในด้านการบริหารจัดการ

4.5.1 การบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว

การศึกษาความคิดเห็นด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ในเรื่อง ป่าพุเตยควรมีมาตรการจำกัดปริมาณนักท่องเที่ยว/กิจกรรมการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับ

พื้นที่ (ร้อยละ35) มีความคิดเห็นในระดับมาก ในเรื่องป่าพืเตยควรมีการจัดการขยะที่เหมาะสม (ร้อยละ 58.3) มีความคิดเห็นในระดับมากในเรื่องชุมชนควรมีการแบ่งพื้นที่ตามความเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ และในเรื่องชุมชนควรมีมาตรการในการอนุรักษ์พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ (ร้อยละ 66.7) เท่ากัน และประชาชนยังมีความคิดเห็นระดับมาก ในเรื่องชุมชนควรมีการติดตามตรวจสอบและประเมินผลเกี่ยวกับการจัดการพื้นที่ป่าพืเตย (ร้อยละ 55) มีความคิดเห็นระดับมาก ในเรื่องชุมชนควรมีมาตรการหรือกฎระเบียบสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้อง ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ (ร้อยละ 71.7) และมีความคิดเห็นระดับมาก ในเรื่องพื้นที่ป่าพืเตยควรมีการกำหนดและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความเหมาะสมกับระบบนิเวศท้องถิ่น (ร้อยละ 73.3) ดังตาราง 4-5

ตารางที่ 4-5 ผลความคิดเห็นของประชาชนในด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
14. ท่านคิดว่าป่าพืเตยควรมีมาตรการจำกัดปริมาณนักท่องเที่ยว/กิจกรรมการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่	4 (6.7)	21 (35.0)	12 (20.0)	19 (31.7)	4 (6.7)
15. ท่านคิดว่าป่าพืเตยควรมีการจัดการขยะที่เหมาะสม	12 (20.0)	35 (58.3)	9 (15.0)	3 (5.0)	1 (1.7)
16. ท่านคิดว่าชุมชนควรมีการแบ่งพื้นที่ตามความเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์	6 (10.0)	40 (66.7)	13 (21.7)	1 (1.7)	0 (0)
17. ท่านคิดว่าชุมชนควรมีการติดตามตรวจสอบและประเมินผลเกี่ยวกับการจัดการพื้นที่ป่าพืเตย	9 (15.0)	33 (55.0)	17 (28.3)	1 (1.7)	0 (0)

ตารางที่ 4-5 ผลความคิดเห็นของประชาชนในด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว (ต่อ)

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
18. ท่านคิดว่าชุมชนควรมีมาตรการในการอนุรักษ์พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ	7 (11.7)	40 (66.7)	12 (20.0)	1 (1.7)	0 (0)
19. ท่านคิดว่าชุมชนควรมีมาตรการหรือกฎระเบียบสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้อง ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ	13 (21.7)	43 (71.7)	4 (6.7)	0 (0)	0 (0)
20. ท่านคิดว่าพื้นที่ป่าพู ควรมีการกำหนดและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความเหมาะสมกับระบบนิเวศท้องถิ่น	7 (11.7)	44 (73.3)	9 (15.0)	0 (0)	0 (0)

4.5.2 ด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการ

การศึกษาความคิดเห็นด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ในเรื่องที่บ้านในพื้นที่ที่เคยมีความสนใจเข้าร่วมในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว (ร้อยละ 56.7) ประชาชนมีความคิดเห็นในระดับมาก ในเรื่องที่บ้านในพื้นที่มีความรู้ ความชำนาญในการให้บริการที่เกี่ยวข้อง (ร้อยละ 61.7) มีความคิดเห็นในระดับมาก ในเรื่องการจัดการด้านบริการควรสอดคล้องกับหลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (ร้อยละ 63.3) และประชาชนในพื้นที่ยังมีความคิดเห็นในระดับมาก ในเรื่องพื้นที่ที่เคยควรมีการให้บริการความรู้แก่นักท่องเที่ยว โดยเน้นการแนะนำนักท่องเที่ยว จัดศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของชุมชนและบริการนำเที่ยวพร้อมมัคคุเทศก์ (ร้อยละ 70) มีความคิดเห็นระดับมากในเรื่องพื้นที่ควรมีการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสม (ร้อยละ 75) และประชาชนในพื้นที่ที่มีความคิดระดับมาก ในเรื่องพื้นที่ที่เคยควรมีการดูแลรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกให้อยู่ในสภาพใช้การได้ดี (ร้อยละ 76.7) ดังตาราง 4-6

ตารางที่ 4-6 ผลความคิดเห็นของประชาชนในด้านการจัดการด้านให้บริการ

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
21. ท่านคิดว่าชาวบ้านในพื้นที่ที่มีความสนใจเข้าร่วมในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว	7 (11.7)	34 (56.7)	14 (23.3)	4 (6.7)	1 (1.7)
22. ท่านคิดว่าชาวบ้านในพื้นที่ที่มีความรู้ความชำนาญในการให้บริการที่เกี่ยวข้อง	3 (5.0)	37 (61.7)	15 (25.0)	5 (8.3)	0 (0)
23. ท่านคิดว่าในการจัดการด้านบริการควรสอดคล้องกับหลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	7 (11.7)	38 (63.3)	11 (18.3)	3 (5.0)	1 (1.7)
24. ท่านคิดว่าในพื้นที่ควรมีการให้บริการความรู้แก่นักท่องเที่ยว โดยเน้นการแนะนำนักท่องเที่ยว จัดศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของชุมชน และบริการนำเที่ยวพร้อมมัคคุเทศก์	10 (16.7)	42 (70.0)	8 (13.3)	0 (0)	0 (0)
25. ท่านคิดว่าในพื้นที่ควรมีการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสม	5 (8.3)	45 (75.0)	10 (16.7)	0 (0)	0 (0)

4.5.3 ด้านการบริหารจัดการองค์กรและการมีส่วนร่วมของชุมชน

การศึกษาความคิดเห็นด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ในเรื่ององค์กรชุมชนควรมีการรองรับการดำเนินงานและจัดการการท่องเที่ยว (ร้อยละ 60) ประชาชนในพื้นที่ที่มีความเห็นระดับมาก ในเรื่องชุมชนของท่านควรรักและเห็นคุณค่าในวิถีชีวิต และแหล่งธรรมชาติในพื้นที่ (ร้อยละ 71.7) มีความเห็นในระดับมาก ในเรื่องชุมชนพิเศษควรมีความสามัคคีและให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน มีจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชน มีผู้นำที่เข้มแข็งและเป็นที่น่าเชื่อถือของชุมชน (ร้อยละ 65) และมีความเห็นระดับมาก ในเรื่องชุมชนของท่านควรมีระบบการบริหารจัดการด้านการเงินที่โปร่งใส

(ร้อยละ 66.7) และประชาชนในพื้นที่ซึ่งมีความคิดเห็นระดับมาก ในเรื่อง ชุมชนพหุเศวตควรมีการสร้างระบบให้เกิดการกระจายประโยชน์สู่ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม (ร้อยละ 70) มีความคิดเห็นระดับมาก ในเรื่อง ชุมชนพหุเศวตควรมีระบบการคืนผลประโยชน์สู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และท้องถิ่น (ร้อยละ 65) และประชาชนในพื้นที่ที่มีความคิดเห็นระดับมาก ในเรื่องชุมชนพหุเศวตมีโอกาสได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากหน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานภายนอก (ร้อยละ 65) ดังตาราง 4-7

ตารางที่ 4-7 ผลความคิดเห็นของประชาชนในด้านการจัดการองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชน

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
27. ท่านคิดว่าองค์กรชุมชนควรมีการรองรับการดำเนินงานและจัดการการท่องเที่ยว	7 (11.7)	36 (60.0)	16 (26.7)	1 (1.7)	0 (0)
28. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านควรรักและเห็นคุณค่าในวิถีชีวิต และแหล่งธรรมชาติในพื้นที่	8 (13.3)	43 (71.7)	8 (13.3)	1 (1.7)	0 (0)
29. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านควรมีความสามัคคีและให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน มีจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชน มีผู้นำที่เข้มแข็งและเป็นที่น่าเชื่อถือของชุมชน	7 (11.7)	39 (65.0)	11 (18.3)	3 (5.0)	0 (0)
30. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านควรมีระบบการบริหารจัดการด้านการเงินที่โปร่งใส	17 (28.3)	40 (66.7)	3 (5.0)	0 (0)	0 (0)
31. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านควรมีการสร้างระบบให้เกิดการกระจายประโยชน์สู่ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม	12 (20.0)	42 (70.0)	4 (6.7)	2 (3.3)	0 (0)

ตารางที่ 4-7 ผลความคิดเห็นของประชาชนในด้านการจัดการองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
32. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านควรมีระบบการคืนผลประโยชน์สู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และท้องถิ่น	11 (18.3)	39 (65.0)	8 (13.3)	2 (3.3)	0 (0)
33. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านควรมีโอกาสได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากหน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานภายนอก	11 (18.3)	39 (65.0)	7 (11.7)	2 (3.3)	1 (1.7)

4.6 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของเพศต่อความคิดเห็นด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และด้านการบริหารจัดการ

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของเพศ พบว่า เพศชาย และหญิง มีผลต่อความคิดเห็นในเรื่องความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมชุมชน ประวัติศาสตร์ ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และเผยแพร่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-8 อาจเนื่องมาจาก ส่วนใหญ่เพศชายมักจะเป็นผู้นำครอบครัว และมีบทบาทที่สำคัญในชุมชนมากกว่าเพศหญิง นอกจากนั้นเพศชายยังได้ประกอบอาชีพอื่น ๆ นอกจากภาคเกษตรกรรม เช่น รับจ้างทั่วไป จึงทำให้เพศชายได้มีโอกาสที่จะรู้จักบุคคลอื่นภายนอกชุมชนของตน อาจเป็นส่วนที่ทำให้เพศชาย มีความคิดเห็นในเรื่องความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมชุมชน ประวัติศาสตร์ ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และเผยแพร่ดีกว่า เพศหญิง โดยสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศหลิน เดียวสุรินทร์ (2547:114) เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งพบว่า เพศที่แตกต่างกันมีผลต่อความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4-8 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของเพศต่อความคิดเห็นด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	t	Sig of t	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรท่องเที่ยว			
ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมชุมชน ประวัติศาสตร์ ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และเผยแพร่	2.740	0.008*	(1)>(2)
ชุมชนเป็นเจ้าของพื้นที่	0.705	0.483	
ผลกระทบจากการท่องเที่ยวน้อย และสามารถควบคุมได้	-0.573	0.569	
ความมีศักยภาพในการสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่นักท่องเที่ยว	1.796	0.078	

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- (1) ชาย
- (2) หญิง

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของเพศ พบว่า เพศชาย และหญิง ไม่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-9 อาจเนื่องมาจาก ปัจจุบันเพศชาย และหญิงมีความเสมอภาค และเท่าเทียมกันมากขึ้น จึงทำให้มีส่วนในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ ด้านการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นภายในพื้นที่ได้เท่าเทียมกัน โดยสอดคล้องกับผลการศึกษาของกุสุมา สว่างพันธุ์ (2546:115) เรื่องความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของชุมชนชาวเลเกาะ สิเหร่ จังหวัดภูเก็ต โดยพบว่า เพศไม่มีผลต่อความพร้อมของประชาชนด้านการจัดการทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวก การป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว และความพร้อมด้านการจัดกิจกรรมและการให้บริการในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 4-9 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของเพศต่อความคิดเห็นด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	t	Sig of t	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว			
กิจกรรมที่สร้างความเพลิดเพลิน น่าสนใจ และเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว	0.006	0.996	
กิจกรรมที่อาศัยทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีอยู่แล้ว	-0.051	0.960	
กิจกรรมที่สามารถสร้างจิตสำนึกและความตระหนักถึงคุณค่าของวิถีชีวิต วัฒนธรรม หรือการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติให้นักท่องเที่ยว	0.870	0.388	
กิจกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ	-0.013	0.990	
กิจกรรมที่ชุมชนสามารถจัดการ และดำเนินการเองเป็นส่วนใหญ่	-1.415	0.162	
กิจกรรมที่อำนวยความสะดวกให้แก่การอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและวิถีชีวิต	0.069	0.945	

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของเพศ พบว่า เพศชาย และหญิง ไม่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-10 อาจเนื่องมาจาก ในปัจจุบันได้เกิดกระแสความตื่นตัวด้านตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้นทั้งเพศชาย และหญิงสามารถที่จะรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เพื่อนำมาพัฒนาท้องถิ่นได้เท่าเทียมกัน โดยสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กฤษณา เล็กมณี (2546:67) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาป่าชุมชนบ้านยางห้วยยะอุ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า เพศของราษฎรบ้านยางห้วยยะอุไม่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาป่าชุมชนบ้านยางห้วยยะอุ

ตารางที่ 4-10 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของเพศต่อความคิดเห็นด้านการตลาดของ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	t	Sig of t	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการตลาดของการท่องเที่ยว			
พื้นที่ตั้งอยู่บนเส้นทางหรือใกล้กับที่มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นแล้ว	0.310	0.758	
ช่องทางในการประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นๆให้มีการให้ข้อมูลแนะนำการท่องเที่ยวของชุมชน	1.594	0.116	
ทรัพยากรท่องเที่ยว/กิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ไม่ซ้ำแบบ และเป็นที่น่าสนใจของตลาดท่องเที่ยวในปัจจุบัน	0.836	0.406	

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของเพศ พบว่า เพศชาย และหญิง ไม่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-11 อาจเนื่องมาจาก การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ และมีวัฒนธรรมเฉพาะถิ่นที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ ดังนั้นไม่ว่าเพศชาย หรือหญิงมีความต้องการที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นเหมือนกัน จึงอาจส่งผลให้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน โดยสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ณรงค์ มังกิตะ (2546:61) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของราษฎรในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหาดผาขน กิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน พบว่า เพศของหัวหน้าครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อป่าชุมชน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของปิยวรรณ ศักดิ์ศรี (2548:70) เรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ที่พบว่านักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4-11 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของเพศกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	t	Sig of t	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว			
การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่	-0.473	0.638	
ระบบจัดการขยะและจัดการด้านมลพิษ	-0.275	0.784	
การกำหนด/จำแนกเขตการใช้พื้นที่	1.133	0.262	
มาตรการติดตามตรวจสอบประเมินผล	1.185	0.241	
มาตรการในการอนุรักษ์พลังงานและทรัพยากร และมาตรการอื่นๆในการรักษาสิ่งแวดล้อมโลก	0.258	0.798	
มาตรการหรือระเบียบในการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ทั้งสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้อง	1.191	0.239	
การกำหนดและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีขนาดเล็ก เหมาะสมกับระบบนิเวศท้องถิ่น	0.510	0.612	

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของเพศ พบว่า เพศชาย และหญิง ไม่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-12 อาจเนื่องมาจาก เพศชาย และหญิงมีความสามารถในการบริการด้านการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ ตามความถนัด ซึ่งการบริการจะเป็นรายได้เสริมให้กับครอบครัวได้ ดังนั้น ไม่ว่าเพศชาย หรือเพศหญิงมีความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่เหมือนกัน โดยสอดคล้องกับผลการศึกษาของศิริวรรณ วัชรพงศ์ (2546:147) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำผาท่าผล อำเภอนีนะปรัง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า เพศไม่มีอิทธิพลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการระบุปัญหา และสาเหตุของปัญหา การวางแผนการดำเนินงาน การลงทุน และปฏิบัติงาน การติดตามและประเมินผลของการดำเนินงาน

**ตารางที่ 4-12 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของเพศกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการ
ด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**

ความคิดเห็น	t	Sig of t	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว			
ชาวบ้านสนใจเข้าร่วมในการให้บริการด้านต่างๆ	-0.216	0.830	
ชาวบ้านมีทักษะในการให้บริการที่เกี่ยวข้อง	0.132	0.896	
มาตรฐานการให้บริการสอดคล้องกับหลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	0.563	0.576	
การให้บริการสื่อความหมายธรรมชาติ และการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เน้นการแนะนำ/ปฐมนิเทศนักท่องเที่ยว จัดศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของชุมชน และบริการนำเที่ยวพร้อมมัคคุเทศก์ที่ให้บริการสื่อความหมาย	-0.481	0.632	
การให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสม	0.820	0.415	
การดูแลรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกให้อยู่ในสภาพใช้การได้ดี	0.018	0.986	

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของเพศ พบว่า เพศชาย และหญิง มีผลในเรื่ององค์กรชุมชนควรรองรับการดำเนินงานและจัดการการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-13 อาจเนื่องมาจาก เพศชายจะมีความสนใจเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว และมีส่วนร่วมในการทำงานในองค์กรภายในชุมชนมากกว่าเพศหญิง จึงอาจเป็นส่วนที่ทำให้เพศชาย มีความคิดเห็นในเรื่ององค์กรชุมชนควรรองรับการดำเนินงานและจัดการการท่องเที่ยวที่ดีกว่าเพศหญิง โดยสอดคล้องกับผลการศึกษาของอนงค์นุช สุทธิพงษ์ (2548:91) เรื่อง ศักยภาพทางสังคมในการจัดการการท่องเที่ยวตามความคิดเห็นของประชาชน หมู่เกาะพยาม อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ซึ่งพบว่า เพศของประชาชนในพื้นที่หมู่เกาะพยามมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพทางสังคมในการจัดการท่องเที่ยว

ตารางที่ 4-13 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของเพศกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการ
ด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	t	Sig of t	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชน			
องค์กรชุมชนรองรับการดำเนินงานและจัดการท่องเที่ยว	3.285	0.002*	(1)>(2)
ชุมชนรักและเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมวิถีชีวิตและแหล่งธรรมชาติ	1.358	0.180	
ชุมชนมีความสามัคคีและให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน ไม่ต่อต้าน มีจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชน มีผู้นำที่เข้มแข็งและเป็นที่น่าเชื่อถือของชุมชน	1.573	0.121	
ระบบการบริหารจัดการด้านการเงินที่โปร่งใส	-1.085	0.282	
การสร้างระบบให้เกิดการกระจายประโยชน์สู่ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม	0.377	0.707	
การสร้างระบบให้เกิดการคืนผล ประโยชน์สู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมท้องถิ่น	0.576	0.567	
โอกาสได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก	1.907	0.062	

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- (1) ชาย
(2) หญิง

4.7 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอายุต่อความคิดเห็นด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการบริหารจัดการ

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของอายุ พบว่า ระดับอายุต่างกัน ไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านพื้นที่ และทรัพยากรการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-14 อาจเนื่องมาจาก ในปัจจุบันนี้ คนในชุมชนสามารถที่จะทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนที่อาศัยอยู่ได้เหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของณรงค์ มั่งกิตะ (2546:61) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของราษฎรในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหาดผาขน กิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน พบว่า อายุของหัวหน้าครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อป่าชุมชน

ตารางที่ 4-14 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอายุกับปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรท่องเที่ยว						
ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมชุมชน ประวัติศาสตร์ ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และเผยแพร่						
ระหว่างกลุ่ม	0.546	3	0.182	0.220	0.882	
ภายในกลุ่ม	46.437	56	0.892			
ชุมชนเป็นเจ้าของพื้นที่						
ระหว่างกลุ่ม	1.437	3	0.479	1.541	0.241	
ภายในกลุ่ม	17.413	56	0.311			

**ตารางที่ 4-14 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอายุกับปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากร
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)**

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรท่องเที่ยว						
ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่น้อย และสามารถควบคุมได้						
ระหว่างกลุ่ม	1.021	3	0.340	0.370	0.775	
ภายในกลุ่ม	51.562	56	0.921			
ความมีศักยภาพในการสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่นักท่องเที่ยว						
ระหว่างกลุ่ม	0.937	3	0.312	0.642	0.591	
ภายในกลุ่ม	27.246	56	0.487			

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของอายุ พบว่า ระดับอายุต่างกัน ไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านกิจกรรมท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-15 อาจเนื่องมาจาก ผู้ที่มีบทบาทในกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการเดินป่าแนะนำพันธุ์พืช และสมุนไพร และยังมีส่วนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งมีอายุต่างกันทั้งวัยรุ่น วัยกลางคน และผู้สูงอายุ ได้มีส่วนในการทำงานร่วมกัน จึงอาจทำให้มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน โดยสอดคล้องกับผลการศึกษาศิริวรรณ วัชรพงศ์ (2546:148) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำผาทำผล อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า อายุไม่มีอิทธิพลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการระบุปัญหา และสาเหตุของปัญหา การวางแผนการดำเนินงาน การลงทุนและปฏิบัติงาน การติดตามและประเมินผลของการดำเนินงาน

ตารางที่ 4-15 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอายุกับปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว						
กิจกรรมที่สร้างความเพลิดเพลิน น่าสนใจ และเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว						
ระหว่างกลุ่ม	0.575	3	0.192	0.312	0.817	
ภายในกลุ่ม	34.409	56	0.614			
กิจกรรมที่อาศัยทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีอยู่แล้ว						
ระหว่างกลุ่ม	1.977	3	0.659	1.165	0.331	
ภายในกลุ่ม	31.673	56	0.566			
กิจกรรมที่สามารถสร้างจิตสำนึกและความตระหนักถึงคุณค่าของวิถีชีวิต วัฒนธรรม หรือการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติให้แก่นักท่องเที่ยว						
ระหว่างกลุ่ม	1.057	3	0.352	0.848	0.474	
ภายในกลุ่ม	23.276	56	0.416			
กิจกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ						
ระหว่างกลุ่ม	1.996	3	0.665	0.655	0.583	
ภายในกลุ่ม	56.854	56	1.015			
กิจกรรมที่ชุมชนสามารถจัดการ และดำเนินการเองเป็นส่วนใหญ่						
ระหว่างกลุ่ม	2.022	3	0.674	1.145	0.339	
ภายในกลุ่ม	32.961	56	0.589			

ตารางที่ 4-15 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอายุกับปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว						
กิจกรรมที่อำนวยความสะดวกให้แก่การอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและวิถีชีวิต						
ระหว่างกลุ่ม	1.151	3	0.384	1.015	0.393	
ภายในกลุ่ม	21.182	56	0.378			

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของอายุ พบว่า ระดับอายุต่างกัน ไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-16 อาจเนื่องมาจากคนในชุมชนส่วนใหญ่จะรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงของข่าวสารจากสื่อต่างๆ ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในชุมชนด้วยกัน และมีลักษณะความคิดที่คล้ายๆกัน จึงอาจเป็นส่วนให้ความแตกต่างของอายุนั้นไม่มีผลต่อความคิดเห็นในด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กฤษฎา เล็กมณี (2546:68) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาป่าชุมชนบ้านยางห้วยชะอุ อําเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาป่าชุมชนบ้านยางห้วยชะอุ

ตารางที่ 4-16 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอายุกับปัจจัยด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการตลาดของการท่องเที่ยว						
พื้นที่ตั้งอยู่บนเส้นทางหรือใกล้กับที่มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นแล้ว						
ระหว่างกลุ่ม	1.269	3	0.423	0.628	0.600	
ภายในกลุ่ม	37.714	56	0.673			

ตารางที่ 4-16 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอายุกับปัจจัยด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการตลาดของการท่องเที่ยว						
ช่องทางในการประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นๆให้มีการให้ข้อมูลแนะนำการท่องเที่ยวของชุมชน						
ระหว่างกลุ่ม	2.184	3	0.728	0.849	0.473	
ภายในกลุ่ม	47.999	56	0.857			
ทรัพยากรท่องเที่ยว/กิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ไม่ซ้ำแบบ และเป็นที่ยินยอมของตลาดท่องเที่ยวในปัจจุบัน						
ระหว่างกลุ่ม	0.559	3	0.186	0.303	0.823	
ภายในกลุ่ม	34.441	56	0.615			

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของอายุ พบว่า ระดับอายุต่างกัน ไม่มีผลต่อความคิดเห็น ด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-17 อาจเนื่องมาจากคนในชุมชนไม่มีประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ทั้งการจัดการด้านขยะ และมาตรการต่างๆ ทั้งสำหรับนักท่องเที่ยว และการประเมินผล จึงมีส่วนทำให้ความแตกต่างของอายุไม่มีผลต่อความคิดเห็นในด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ณรงค์ มังกิตะ (2546:61) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของราษฎรในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหาดผาขน กิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อป่าชุมชน

**ตารางที่ 4-17 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอายุกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการ
เพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว						
การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่						
ระหว่างกลุ่ม	3.414	3	1.138	0.930	0.432	
ภายในกลุ่ม	68.519	56	1.224			
ระบบจัดการขยะและจัดการด้านมลพิษ						
ระหว่างกลุ่ม	0.135	3	0.045	0.061	0.980	
ภายในกลุ่ม	41.265	56	0.737			
การกำหนด/จำแนกเขตการใช้พื้นที่						
ระหว่างกลุ่ม	0.361	3	0.120	0.316	0.814	
ภายในกลุ่ม	21.289	56	0.380			
มาตรการติดตามตรวจสอบประเมินผล						
ระหว่างกลุ่ม	1.115	3	0.372	0.765	0.519	
ภายในกลุ่ม	27.218	56	0.486			
มาตรการในการอนุรักษ์พลังงานและทรัพยากร และมาตรการอื่นๆในการรักษาสิ่งแวดล้อมโลก						
ระหว่างกลุ่ม	0.349	3	0.116	0.298	0.827	
ภายในกลุ่ม	21.835	56	0.390			
มาตรการหรือระเบียบในการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ทั้งสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้อง						
ระหว่างกลุ่ม	0.839	3	0.280	1.058	0.375	
ภายในกลุ่ม	14.811	56	0.264			

ตารางที่ 4-17 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอายุกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว						
การกำหนดและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีขนาดเล็ก เหมาะสมกับระบบนิเวศท้องถิ่น						
ระหว่างกลุ่ม	0.808	3	0.269	0.998	0.401	
ภายในกลุ่ม	15.125	56	0.270			

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของอายุ พบว่า ระดับอายุต่างกัน ไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-18 อาจเนื่องมาจาก ในชุมชนมีส่วนร่วมในเรื่องของการให้บริการในทุกๆวัย ทั้งในด้านร้านอาหารนำเที่ยว ด้านการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในระหว่างการเดินป่า อาจส่งผลให้คนในชุมชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นในด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศิริวรรณ วัชรพงศ์ (2546:148) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำผาทำผล อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า อายุไม่มีอิทธิพลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการระบุปัญหา และสาเหตุของปัญหา การวางแผนการดำเนินงาน การลงทุนและปฏิบัติงาน การติดตามและประเมินผลของการดำเนินงานในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

**ตารางที่ 4-18 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอายุกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการ
ด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว						
ชาวบ้านสนใจเข้าร่วมในการให้บริการด้านต่างๆ						
ระหว่างกลุ่ม	4.351	3	1.450	2.241	0.094	
ภายในกลุ่ม	36.249	56	0.647			
ชาวบ้านมีทักษะในการให้บริการที่เกี่ยวข้อง						
ระหว่างกลุ่ม	0.523	3	0.174	0.332	0.802	
ภายในกลุ่ม	29.410	56	0.525			
มาตรฐานการให้บริการสอดคล้องกับหลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน						
ระหว่างกลุ่ม	1.908	3	0.636	1.039	0.382	
ภายในกลุ่ม	34.276	56	0.612			
การให้บริการสื่อความหมายธรรมชาติ และการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เน้นการแนะนำ/ปฐมนิเทศนักท่องเที่ยว จัดศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของชุมชน และบริการนำเที่ยวพร้อมมัคคุเทศก์ที่ให้บริการสื่อความหมาย						
ระหว่างกลุ่ม	0.257	3	0.086	0.271	0.846	
ภายในกลุ่ม	17.677	56	0.316			
การให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสม						
ระหว่างกลุ่ม	0.526	3	0.175	0.699	0.557	
ภายในกลุ่ม	14.057	56	0.251			

**ตารางที่ 4-18 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอายุกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการ
ด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)**

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว						
การดูแลรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกให้อยู่ในสภาพใช้การได้ดี						
ระหว่างกลุ่ม	0.128	3	0.043	0.173	0.914	
ภายในกลุ่ม	13.806	56	0.247			

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของอายุ พบว่า ระดับอายุต่างกัน มีผลในด้านการสร้างระบบให้เกิดการคืนผลประโยชน์สู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-19 อาจเนื่องมาจากคนที่มึระดับอายุต่างกันจะมีความคิดเห็นที่ต่างกัน โดยในช่วงอายุ 25-49 ปี เห็นความสำคัญในด้านการสร้างระบบให้เกิดการคืนผล ประโยชน์สู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมท้องถิ่น มากกว่า ช่วงอายุ 50- 60 ปี อาจเป็นเพราะช่วงอายุ 25-49 ปี จะอยู่ในช่วงวัยทำงาน ย่อมเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ ให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน และน่าจะมีความคิดที่จะต้องการพัฒนาชุมชนของตนเองมากกว่าช่วงอายุอื่นๆ โดยสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศหลิน เดียวสุนิทร (2547:114) เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งพบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และได้สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของอนงค์นุช สุทธิพงษ์ (2548:92) เรื่อง ศักยภาพทางสังคมในการจัดการการท่องเที่ยวตามความคิดเห็นของประชาชน หมู่เกาะพยาม อำเภอเมือง จังหวัดระนอง พบว่า อายุของประชาชนในพื้นที่หมู่เกาะพยาม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพทางสังคมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

**ตารางที่ 4-19 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอายุกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการ
ด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชน						
องค์กรชุมชนรองรับการดำเนินงานและจัดการท่องเที่ยว						
ระหว่างกลุ่ม	0.819	3	0.273	0.633	0.597	
ภายในกลุ่ม	24.164	56	0.432			
ชุมชนรักและเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมวิถีชีวิตและแหล่งธรรมชาติ						
ระหว่างกลุ่ม	0.049	3	0.016	0.046	0.987	
ภายในกลุ่ม	19.884	56	0.355			
ชุมชนมีความสามัคคีและให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน ไม่ต่อต้าน มีจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชน มีผู้นำที่เข้มแข็งและเป็นที่น่าเชื่อถือของชุมชน						
ระหว่างกลุ่ม	1.071	3	0.357	0.733	0.536	
ภายในกลุ่ม	27.262	56	0.487			
ระบบการบริหารจัดการด้านการเงินที่โปร่งใส						
ระหว่างกลุ่ม	0.792	3	0.264	0.928	0.433	
ภายในกลุ่ม	15.941	56	0.285			
การสร้างระบบให้เกิดการกระจายประโยชน์สู่ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม						
ระหว่างกลุ่ม	3.992	3	1.331	3.775	0.015*	(2)>(3)
ภายในกลุ่ม	19.741	56	0.353			

**ตารางที่ 4-19 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอายุกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการ
ด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)**

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชน						
การสร้างระบบให้เกิดการคืนผล ประโยชน์สู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมท้องถิ่น						
ระหว่างกลุ่ม	1.510	3	0.503	1.106	0.354	
ภายในกลุ่ม	25.474	56	0.455			
โอกาสได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก						
ระหว่างกลุ่ม	1.452	3	0.484	0.811	0.493	
ภายในกลุ่ม	33.398	56	0.596			

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- (1): 15-24 ปี
- (2): 25-49 ปี
- (3): 50-60 ปี
- (4): 60 ปีขึ้นไป

4.8 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระดับการศึกษาต่อความคิดเห็นด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการบริหารจัดการ

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษา มีผลในเรื่องของความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมชุมชน ประวัติศาสตร์ ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และเผยแพร่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-20 โดยคนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น และประถมศึกษาตอนปลายมีความคิดเห็นที่ดีกว่า คนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ

อาจเนื่องมาจาก ผู้ที่ได้รับการศึกษา มีโอกาสที่จะเรียนรู้ในเรื่องวัฒนธรรมชุมชน ประวัติศาสตร์ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ป่าชุมชน มากกว่าผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือ อีกทั้งการมีระดับการศึกษาที่ต่างกัน อาจมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่จะพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่างกัน การใช้ความรู้ ภูมิปัญญา และประสบการณ์ ในการเผยแพร่ด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมในพื้นที่ให้แก่นักท่องเที่ยวต่างกัน อีกทั้งผู้ที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ได้ดีกว่า โดยการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุริพร ภัทรพรานันท์ (2541:127) เรื่องทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีผลต่อทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในอุทยานแห่งชาติในจังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สิริภาณี สังคะพัฒน์ (2548:96) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติคลองลานจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า การศึกษามีผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ตารางที่ 4-20 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนองระดับการศึกษา กับปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรท่องเที่ยว						
ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมชุมชน ประวัติศาสตร์ ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และเผยแพร่						
ระหว่างกลุ่ม	9.277	3	3.092	4.592	0.006*	(2)>(1)
ภายในกลุ่ม	37.707	56	0.673			(3)>(1)
ชุมชนเป็นเจ้าของพื้นที่						
ระหว่างกลุ่ม	1.665	3	0.555	1.808	0.156	
ภายในกลุ่ม	17.185	56	0.307			

ตารางที่ 4-20 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระดับการศึกษา กับปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรท่องเที่ยว						
ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่น้อย และสามารถควบคุมได้						
ระหว่างกลุ่ม	2.452	3	0.817	0.913	0.441	
ภายในกลุ่ม	50.132	56	0.895			
ความมีศักยภาพในการสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่นักท่องเที่ยว						
ระหว่างกลุ่ม	1.552	3	0.517	1.088	0.362	
ภายในกลุ่ม	26.632	56	0.476			

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- (1) ไม่ได้เรียนหนังสือ
- (2) ประถมศึกษาตอนต้น
- (3) ประถมศึกษาตอนปลาย
- (4) มัธยมศึกษาตอนต้นถึงมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-21 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ที่ผ่านมามีคนในชุมชนมีความรู้ในเรื่องกิจกรรมของการท่องเที่ยวในพื้นที่ จากประสบการณ์ และคำบอกเล่าของผู้นำชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ จึงทำให้การศึกษาไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปริญญา พรหมมินทร์ (2542: 99) เรื่อง บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ไม่มีผลต่อบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

**ตารางที่ 4-21 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระดับการศึกษา กับปัจจัยด้านกิจกรรม
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว						
กิจกรรมที่สร้างความเพลิดเพลิน น่าสนใจ และเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว						
ระหว่างกลุ่ม	0.926	3	0.309	0.507	0.679	
ภายในกลุ่ม	34.058	56	0.608			
กิจกรรมที่อาศัยทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีอยู่แล้ว						
ระหว่างกลุ่ม	2.610	3	0.870	1.570	0.207	
ภายในกลุ่ม	31.040	56	0.554			
กิจกรรมที่สามารถสร้างจิตสำนึกและความตระหนักถึงคุณค่าของวิถีชีวิต วัฒนธรรม หรือการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติให้แก่นักท่องเที่ยว						
ระหว่างกลุ่ม	1.104	3	0.368	0.887	0.453	
ภายในกลุ่ม	23.229	56	0.415			
กิจกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ						
ระหว่างกลุ่ม	2.121	3	0.707	0.698	0.557	
ภายในกลุ่ม	56.729	56	1.013			
กิจกรรมที่ชุมชนสามารถจัดการ และดำเนินการเองเป็นส่วนใหญ่						
ระหว่างกลุ่ม	1.181	3	0.394	0.652	0.585	
ภายในกลุ่ม	33.802	56	0.604			

ตารางที่ 4-21 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระดับการศึกษา กับปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว						
กิจกรรมที่อำนวยความสะดวกให้แก่การอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและวิถีชีวิต						
ระหว่างกลุ่ม	1.961	3	0.654	1.797	0.158	
ภายในกลุ่ม	20.372	56	0.364			

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-22 อาจเนื่องมาจาก ประชาชนในพื้นที่ที่มีการศึกษาถือว่าอยู่ในระดับน้อย และในการเรียนการสอนก็ยังไม่ได้มุ่งเน้นในเรื่องของการท่องเที่ยวเท่าที่ควร และคนในชุมชนยังไม่มี ความชำนาญในการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ จากเหตุผลที่กล่าวมานั้น อาจเป็นส่วนทำให้ การศึกษาที่ต่างกันนั้นไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ณรงค์ มังกิตะ (2546:62) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของราษฎรในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหาดผาขนกิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน พบว่า ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อป่าชุมชน

ตารางที่ 4-22 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระดับการศึกษา กับปัจจัยด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการตลาดของการท่องเที่ยว						
พื้นที่ตั้งอยู่บนเส้นทางหรือใกล้กับที่มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นแล้ว						
ระหว่างกลุ่ม	3.457	3	1.152	1.816	0.155	
ภายในกลุ่ม	35.526	56	0.634			
ช่องทางในการประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นๆให้มีการให้ข้อมูลแนะนำการท่องเที่ยวของชุมชน						
ระหว่างกลุ่ม	0.928	3	0.309	0.352	0.788	
ภายในกลุ่ม	49.256	56	0.880			
ทรัพยากรท่องเที่ยว/กิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ไม่ซ้ำแบบ และเป็นที่ยินยอมของตลาดท่องเที่ยวในปัจจุบัน						
ระหว่างกลุ่ม	2.698	3	0.899	1.559	0.209	
ภายในกลุ่ม	32.302	56	0.577			

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษามีผลในเรื่องของมาตรการในการอนุรักษ์พลังงานและทรัพยากร และมาตรการอื่นๆในการรักษาสิ่งแวดล้อมโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-23 ซึ่งคนที่มระดับการศึกษาต่างกันจะมีความคิดเห็น หรือระดับความคิดเห็นที่ต่างกัน โดยคนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น และมีมัธยมศึกษาตอนต้น ถึงมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไปมีความคิดเห็นที่ดีกว่า คนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ อาจเนื่องมาจากผู้ที่ได้รับการศึกษาอาจมีการเรียนรู้ในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม จึงมีความเป็นไปได้ที่จะเห็นความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมมากกว่าผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือ โดยการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศิริวรรณ วัชรพงศ์ (2546:144) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำผา

ท่าผล อำเภอนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการระบุปัญหา และสาเหตุของปัญหา การวางแผนการดำเนินงาน การลงทุนและปฏิบัติงาน การติดตามและประเมินผลของการดำเนินงาน และยังคงสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไสว อำทอง (บทคัดย่อ) เรื่อง ทักษะคติของพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ ต่อการท่องเที่ยวนิเวศ พบว่า ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการท่องเที่ยวนิเวศ

ตารางที่ 4-23 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระดับการศึกษา กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวนิเวศ

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวนิเวศ						
การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่						
ระหว่างกลุ่ม	3.977	3	1.326	1.092	0.360	
ภายในกลุ่ม	67.956	56	1.214			
ระบบจัดการขยะและจัดการด้านมลพิษ						
ระหว่างกลุ่ม	1.088	3	0.363	0.504	0.681	
ภายในกลุ่ม	40.312	56	0.720			
การกำหนด/จำแนกเขตการใช้พื้นที่						
ระหว่างกลุ่ม	1.221	3	0.407	1.116	0.350	
ภายในกลุ่ม	20.429	56	0.365			
มาตรการติดตามตรวจสอบประเมินผล						
ระหว่างกลุ่ม	3.214	3	1.071	2.389	0.078	
ภายในกลุ่ม	25.119	56	0.449			

ตารางที่ 4-23 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระดับการศึกษา กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว						
มาตรการในการอนุรักษ์พลังงานและทรัพยากร และมาตรการอื่นๆในการรักษาสิ่งแวดล้อมโลก						
ระหว่างกลุ่ม	4.251	3	1.417	4.425	0.007*	(2)>(1)
ภายในกลุ่ม	17.932	56	0.320			(4)>(1)
มาตรการหรือระเบียบในการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ทั้งสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้อง						
ระหว่างกลุ่ม	1.211	3	0.404	1.566	0.208	
ภายในกลุ่ม	14.439	56	0.258			
การกำหนดและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีขนาดเล็ก เหมาะสมกับระบบนิเวศท้องถิ่น						
ระหว่างกลุ่ม	1.717	3	0.572	2.254	0.092	
ภายในกลุ่ม	14.217	56	0.254			

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- (1) ไม่ได้เรียนหนังสือ
- (2) ประถมศึกษาตอนต้น
- (3) ประถมศึกษาตอนปลาย
- (4) มัธยมศึกษาตอนต้นถึงมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษามีผลในเรื่องของการให้บริการสื่อความหมายธรรมชาติ และการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ที่เน้นการแนะนำ/ปฐมนิเทศนักท่องเที่ยว การจัดศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของชุมชน และบริการนำเที่ยวพร้อมมัคคุเทศก์ที่ให้บริการ

สื่อความหมาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-24 โดยคนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ถึงมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไปมีความคิดเห็นที่ดีกว่า คนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ อาจเนื่องมาจากผู้ที่มีการศึกษาอาจใช้ความรู้ ประสบการณ์ที่มีอยู่ในการบริการนำเที่ยว และเผยแพร่ความรู้ให้กับนักท่องเที่ยวในด้านการสื่อความหมายได้ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือ โดยสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปิยวรรณ ศักดิ์ศรี (2548:71) เรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ที่พบว่านักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

ตารางที่ 4-24 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนองระดับการศึกษา กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว						
ชาวบ้านสนใจเข้าร่วมในการให้บริการด้านต่างๆ						
ระหว่างกลุ่ม	0.955	3	0.318	0.449	0.719	
ภายในกลุ่ม	39.645	56	0.708			
ชาวบ้านมีทักษะในการให้บริการที่เกี่ยวข้อง						
ระหว่างกลุ่ม	0.254	3	0.085	0.160	0.923	
ภายในกลุ่ม	29.679	56	0.530			
มาตรฐานการให้บริการสอดคล้องกับหลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน						
ระหว่างกลุ่ม	3.530	3	1.177	2.018	0.122	
ภายในกลุ่ม	32.653	56	0.583			

ตารางที่ 4-24 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระดับการศึกษากับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว						
การให้บริการสื่อความหมายธรรมชาติ และการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เน้นการแนะนำ/ปฐมนิเทศนักท่องเที่ยว จัดศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของชุมชน และบริการนำเที่ยวพร้อมมัคคุเทศก์ที่ให้บริการสื่อความหมาย						
ระหว่างกลุ่ม	2.780	3	0.927	3.425	0.023*	(4)>(1)
ภายในกลุ่ม	15.153	56	0.271			
การให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสม						
ระหว่างกลุ่ม	0.445	3	.148	0.588	0.625	
ภายในกลุ่ม	14.138	56	.252			
การดูแลรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี						
ระหว่างกลุ่ม	0.572	3	0.191	0.800	0.499	
ภายในกลุ่ม	13.361	56	0.239			

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- (1) ไม่ได้เรียนหนังสือ
- (2) ประถมศึกษาตอนต้น
- (3) ประถมศึกษาตอนปลาย
- (4) มัธยมศึกษาตอนต้นถึงมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีผลในด้านการบริหารจัดการ ด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-25 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานในการจัดการด้านการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาค จึงได้เห็นความสำคัญ และต้องการให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนของคนให้เป็นไปอย่างยั่งยืน ด้วยเหตุนี้อาจเป็นไปได้ว่า ประชาชนในพื้นที่ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ไม่มีผลต่อความคิดเห็นในด้านการบริหารจัดการด้านการบริหารจัดการด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ โดยสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นาคม ชีรสวรรณจักร (2541:152) เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา : อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ซึ่งพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4-25 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนองระดับการศึกษา กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชน						
องค์กรชุมชนรองรับการดำเนินงานและจัดการการท่องเที่ยว						
ระหว่างกลุ่ม	1.774	3	0.591	1.427	0.245	
ภายในกลุ่ม	23.209	56	0.414			
ชุมชนรักและเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมวิถีชีวิตและแหล่งธรรมชาติ						
ระหว่างกลุ่ม	2.264	3	0.755	2.392	0.078	
ภายในกลุ่ม	17.669	56	0.316			

ตารางที่ 4-25 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระดับการศึกษา กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชน						
ชุมชนมีความสามัคคีและให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน ไม่ต่อต้าน มีจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชน มีผู้นำที่เข้มแข็งและเป็นที่น่าเชื่อถือของชุมชน						
ระหว่างกลุ่ม	0.578	3	0.193	0.389	0.762	
ภายในกลุ่ม	27.756	56	0.496			
ระบบการบริหารจัดการด้านการเงินที่โปร่งใส						
ระหว่างกลุ่ม	1.242	3	0.414	1.497	0.225	
ภายในกลุ่ม	15.491	56	0.277			
การสร้างระบบให้เกิดการกระจายประโยชน์สู่ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม						
ระหว่างกลุ่ม	2.444	3	0.815	2.143	0.105	
ภายในกลุ่ม	21.289	56	0.380			
การสร้างระบบให้เกิดการคืนผล ประโยชน์สู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมท้องถิ่น						
ระหว่างกลุ่ม	3.483	3	1.161	2.767	0.050	
ภายในกลุ่ม	23.500	56	0.420			
โอกาสได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก						
ระหว่างกลุ่ม	4.346	3	1.449	2.660	0.057	
ภายในกลุ่ม	30.504	56	0.545			

4.9 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของอาชีพต่อความคิดเห็นด้านพื้นที่/ทรัพยากรการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้าน การบริหารจัดการ

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของอาชีพ พบว่า อาชีพมีผลในเรื่องของคนในชุมชนควรเป็น
เจ้าของพื้นที่ และควรมีสักยภาพของพื้นที่ในการสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่นักท่องเที่ยวอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-26 ซึ่งกลุ่มเกษตรกร กลุ่มธุรกิจส่วนตัว, ค้าขาย และ
กลุ่มรับจ้างทั่วไป มีความคิดเห็นที่ดีกว่า กลุ่มข้าราชการ และในเรื่องของควมมีศักยภาพของพื้นที่
ในการสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งกลุ่มเกษตรกร และกลุ่มรับจ้างทั่วไป มีความ
คิดเห็นที่ดีกว่า กลุ่มธุรกิจส่วนตัว, ค้าขาย อาจเนื่องมาจาก ผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกร ค้าขาย
และรับจ้างทั่วไป ย่อมมีรายได้จากการพึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติ และผลผลิตทางภาคเกษตรกรรม
ในพื้นที่ จึงอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มีความคิดเห็นที่ดีกว่ากลุ่มอาชีพข้าราชการ โดยสอดคล้องกับ
ผลการศึกษาของปิยวรรณ ศักดิ์ศรี (2548:72) เรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวกับการท่องเที่ยว
เชิงนิเวศในพื้นที่อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็น
เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่างกัน และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของทิววัฒน์ รัตนเกตุ
(2542:143) เรื่อง การศึกษาศักยภาพของพื้นที่ และความพร้อมของชุมชนในการส่งเสริม และการ
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ประเภทอ่างเก็บน้ำ กรณีศึกษา: อ่างเก็บน้ำคลองระโงก จังหวัดระยอง พบว่า
อาชีพเกษตรกรมีความพร้อมด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และ
สิ่งแวดล้อมมากกว่าอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม

ตารางที่ 4-26 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของกลุ่มอาชีพกับปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรท่องเที่ยว						
ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมชุมชน ประวัติศาสตร์ ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และเผยแพร่						
ระหว่างกลุ่ม	2.364	3	0.788	0.989	0.405	
ภายในกลุ่ม	44.619	56	0.797			
ชุมชนเป็นเจ้าของพื้นที่						
ระหว่างกลุ่ม	3.364	3	1.121	4.055	0.011*	(1),(2),
ภายในกลุ่ม	15.486	56	0.277			(3)>(4)
ผลกระทบจากการท่องเที่ยวน้อย และสามารถควบคุมได้						
ระหว่างกลุ่ม	1.724	3	0.575	0.633	0.597	
ภายในกลุ่ม	50.860	56	0.908			
ความมีศักยภาพในการสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่นักท่องเที่ยว						
ระหว่างกลุ่ม	4.748	3	1.583	3.782	0.015*	(1)>(2)
ภายในกลุ่ม	23.436	56	0.418			(3)>(2)

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- (1) กลุ่มเกษตรกรรม
- (2) กลุ่มธุรกิจส่วนตัว, ค้าขาย
- (3) กลุ่มรับจ้างทั่วไป
- (4) กลุ่มข้าราชการ

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของอาชีพ พบว่า อาชีพ มีผลในเรื่องของกิจกรรมที่สร้างความเพลิดเพลิน น่าสนใจ และเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-27 ซึ่งกลุ่มเกษตรกรรม และกลุ่มรับจ้างทั่วไป มีความคิดเห็นที่ดีกว่า กลุ่มข้าราชการ และกลุ่มรับจ้างทั่วไป ยังมีความคิดเห็นที่ดีกว่า กลุ่มธุรกิจส่วนตัว,ค้าขาย อาจเนื่องมาจาก ผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และรับจ้างทั่วไป ย่อมมีความสัมพันธ์และยังได้ใช้ประโยชน์จากพื้นที่ของตนในการประกอบอาชีพ จึงทำให้ผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และรับจ้างทั่วไป ย่อมมีความชำนาญ และน่าจะมีความพร้อมในเรื่องของกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ มากกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ โดยสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศหลิน เดียวสุรินทร์ (2547:115) เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่าอาชีพรับจ้างมีระดับความต้องการที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากกว่าอาชีพอื่นๆ

ตารางที่ 4-27 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของกลุ่มอาชีพกับปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว						
กิจกรรมที่สร้างความเพลิดเพลิน น่าสนใจ และเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว						
ระหว่างกลุ่ม	8.829	3	2.943	6.301	0.001*	(1)>(4) (3)>(2)
ภายในกลุ่ม	26.155	56	0.467			(3)>(4)
กิจกรรมที่อาศัยทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีอยู่แล้ว						
ระหว่างกลุ่ม	2.690	3	0.897	1.622	0.194	
ภายในกลุ่ม	30.960	56	0.553			

ตารางที่ 4-27 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของกลุ่มอาชีพกับปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว						
กิจกรรมที่สามารถสร้างจิตสำนึกและความตระหนักถึงคุณค่าของวิถีชีวิต วัฒนธรรม หรือการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติให้แก่ นักท่องเที่ยว						
ระหว่างกลุ่ม	2.795	3	0.932	2.423	0.075	
ภายในกลุ่ม	21.583	56	0.385			
กิจกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ						
ระหว่างกลุ่ม	1.098	3	0.366	0.355	0.786	
ภายในกลุ่ม	57.752	56	1.031			
กิจกรรมที่ชุมชนสามารถจัดการ และดำเนินการเองเป็นส่วนใหญ่						
ระหว่างกลุ่ม	1.479	3	0.493	0.824	0.486	
ภายในกลุ่ม	33.505	56	0.598			
กิจกรรมที่อำนวยความสะดวกให้แก่การอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและวิถีชีวิต						
ระหว่างกลุ่ม	1.012	3	0.337	0.886	0.454	
ภายในกลุ่ม	21.321	56	0.381			

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- (1) กลุ่มเกษตรกรรม
- (2) กลุ่มธุรกิจส่วนตัว, ค้าขาย
- (3) กลุ่มรับจ้างทั่วไป
- (4) กลุ่มข้าราชการ

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของอาชีพ พบว่า อาชีพ ไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-28 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ทุกกลุ่มอาชีพมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกันที่ว่า การท่องเที่ยวน่าจะมีส่วนให้ตนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิม เพราะผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมก็จะได้ขายผลผลิตทางการเกษตรให้กับนักท่องเที่ยว ส่วนผู้ที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวก็จะได้ประโยชน์จากการที่นักท่องเที่ยวเข้ามาซื้อของ หรือใช้บริการจากร้านค้าภายในชุมชน ส่วนอาชีพรับจ้างทั่วไปก็จะได้รับผลตอบแทนจากนักท่องเที่ยวเป็นค่าจ้างจากการให้บริการต่างๆ และอาชีพข้าราชการจะได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวในรูปของภาษีอากร เพื่อใช้ในการพัฒนาพื้นที่ในชุมชนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของของศิริวรรณ วัชรพงศ์ (2546:149) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำผาท่าผล อำเภอนินมะปรัง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า อาชีพ ไม่มีอิทธิพลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหา การวางแผนการดำเนินงาน การลงทุนและปฏิบัติงาน การติดตามและประเมินผลของการดำเนินงาน

ตารางที่ 4-28 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของกลุ่มอาชีพกับปัจจัยด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการตลาดของการท่องเที่ยว						
พื้นที่ตั้งอยู่บนเส้นทางหรือใกล้กับที่มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นแล้ว						
ระหว่างกลุ่ม	0.824	3	0.275	0.403	0.751	
ภายในกลุ่ม	38.160	56	0.681			
ช่องทางในการประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นๆ ให้มีการให้ข้อมูลแนะนำการท่องเที่ยวของชุมชน						
ระหว่างกลุ่ม	5.167	3	1.722	2.712	0.105	
ภายในกลุ่ม	45.017	56	0.804			

ตารางที่ 4-28 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของกลุ่มอาชีพกับปัจจัยด้านการตลาดของ
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการตลาดของการท่องเที่ยว						
ทรัพยากรท่องเที่ยว/กิจกรรมท่องเที่ยวที่						
น่าสนใจ ไม่ซ้ำแบบ และเป็นที่นิยมของตลาด						
ท่องเที่ยวในปัจจุบัน						
ระหว่างกลุ่ม	4.440	3	1.480	2.712	0.053	
ภายในกลุ่ม	30.560	56	0.546			

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของอาชีพ พบว่า อาชีพ ไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-29 อาจเป็นเพราะว่า ในพื้นที่ศึกษามีขนาดที่ไม่กว้างขวาง ประกอบกับในทุกอาชีพย่อมมีความสัมพันธ์กัน ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการดำรงชีวิตภายในชุมชน จึงน่าจะมีความสามัคคี และมีส่วนในการบริหารจัดการร่วมกัน จึงทำให้ทุกอาชีพมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของกฤษฎา เล็กมณี (2546:70) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาป่าชุมชนบ้านยางห้วยชะอุ อําเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า อาชีพหลักและรองของหัวหน้าครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาป่าชุมชนบ้านยางห้วยชะอุ และได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของณรงค์ มังกิตะ (2546:65) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของราษฎรในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหาดผาขน กิ่งอำเภอกูเพียง จังหวัดน่าน พบว่า อาชีพรองไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อป่าชุมชน

ตารางที่ 4-29 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของกลุ่มอาชีพกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว						
การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่						
ระหว่างกลุ่ม	6.007	3	2.002	1.701	0.177	
ภายในกลุ่ม	65.926	56	1.177			
ระบบจัดการขยะและจัดการด้านมลพิษ						
ระหว่างกลุ่ม	1.995	3	0.665	0.945	0.425	
ภายในกลุ่ม	39.405	56	0.704			
การกำหนด/จำแนกเขตการใช้พื้นที่						
ระหว่างกลุ่ม	1.033	3	0.344	0.936	0.430	
ภายในกลุ่ม	20.615	56	0.368			
มาตรการติดตามตรวจสอบประเมินผล						
ระหว่างกลุ่ม	0.579	3	0.193	0.389	0.761	
ภายในกลุ่ม	27.755	56	0.496			
มาตรการในการอนุรักษ์พลังงานและทรัพยากร และมาตรการอื่นๆในการรักษาสิ่งแวดล้อมโลก						
ระหว่างกลุ่ม	0.314	3	0.105	0.268	0.848	
ภายในกลุ่ม	21.869	56	0.391			
มาตรการหรือระเบียบในการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ทั้งสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้อง						
ระหว่างกลุ่ม	0.233	3	0.078	0.283	0.838	
ภายในกลุ่ม	15.417	56	0.275			

ตารางที่ 4-29 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของกลุ่มอาชีพกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว						
การกำหนดและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีขนาดเล็ก เหมาะสมกับระบบนิเวศท้องถิ่น						
ระหว่างกลุ่ม	0.479	3	0.160	0.578	0.632	
ภายในกลุ่ม	15.455	56	0.276			

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของกลุ่มอาชีพ พบว่า อาชีพ ไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-30 อาจเนื่องมาจาก ทุกอาชีพย่อมมีความสัมพันธ์กับระบบนิเวศ และมีความสามารถที่จะให้บริการแก่นักท่องเที่ยวไม่แตกต่างกันในทุกอาชีพ เนื่องจากทุกอาชีพได้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรในพื้นที่ จึงอาจส่งผลให้เกิดการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และพัฒนาให้การท่องเที่ยวคงอยู่กับชุมชนอย่างสมดุล ซึ่งได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กุสุมา สว่างพันธุ์ (2546:149) เรื่องความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของชุมชนชาวเลเกาะสีเฮอร์ จังหวัดภูเก็ต โดยพบว่า อาชีพที่ต่างกันไม่มีผลกับความพร้อมของประชาชนด้านการจัดการทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก การป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว การจัดกิจกรรม และการให้บริการ และความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 4-30 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของกลุ่มอาชีพกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว						
ชาวบ้านสนใจเข้าร่วมในการให้บริการด้านต่างๆ						
ระหว่างกลุ่ม	4.824	3	1.608	2.517	0.067	
ภายในกลุ่ม	35.776	56	0.639			
ชาวบ้านมีทักษะในการให้บริการที่เกี่ยวข้อง						
ระหว่างกลุ่ม	1.207	3	0.402	0.784	0.508	
ภายในกลุ่ม	28.726	56	0.513			
มาตรฐานการให้บริการสอดคล้องกับหลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน						
ระหว่างกลุ่ม	2.333	3	0.778	1.287	0.288	
ภายในกลุ่ม	33.850	56	0.604			
การให้บริการสื่อความหมายธรรมชาติ และการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เน้นการแนะนำ/ปฐมนิเทศนักท่องเที่ยว จัดศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของชุมชน และบริการนำเที่ยวพร้อมมัคคุเทศก์ที่ให้บริการสื่อความหมาย						
ระหว่างกลุ่ม	1.340	3	0.447	1.508	0.222	
ภายในกลุ่ม	16.593	56	0.296			
การให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสม						
ระหว่างกลุ่ม	0.140	3	0.047	0.182	0.908	
ภายในกลุ่ม	14.443	56	0.258			

ตารางที่ 4-30 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของกลุ่มอาชีพกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว						
การดูแลรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกให้อยู่ในสภาพใช้การได้ดี						
ระหว่างกลุ่ม	0.481	3	0.160	0.667	0.576	
ภายในกลุ่ม	13.452	56	0.240			

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของอาชีพ พบว่า อาชีพ มีผลในเรื่องของระบบการบริหารจัดการด้านการเงินที่โปร่งใส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-31 ซึ่งกลุ่มธุรกิจส่วนตัว,ค้าขายมีความคิดเห็นที่ดีกว่า กลุ่มเกษตรกรรวม อาจเนื่องมาจาก อาชีพธุรกิจส่วนตัว, ค้าขายมีความถนัด และมีความสามารถในการจัดการทางการเงินที่ดีกว่าอาชีพเกษตรกรรวม จึงเป็นส่วนที่ทำให้อาชีพค้าขายมีความคิดเห็นในเรื่องของการบริหารจัดการด้านการเงินที่ดีกว่าอาชีพเกษตรกรรวม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทิววัฒน์ รัตนเกตุ (2542:143) เรื่อง การศึกษาศักยภาพของพื้นที่และความพร้อมของชุมชนในการส่งเสริม และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ประเภทอ่างเก็บน้ำกรณีศึกษา: อ่างเก็บน้ำคลองระโงก จังหวัดระยอง พบว่า อาชีพเกษตรกรรวมมีความพร้อมด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม

ตารางที่ 4-31 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของกลุ่มอาชีพกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์กรบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์กรบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชน						
องค์กรชุมชนรองรับการดำเนินงานและจัดการท่องเที่ยว						
ระหว่างกลุ่ม	0.467	3	0.156	0.355	0.785	
ภายในกลุ่ม	24.517	56	0.438			
ชุมชนรักและเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมวิถีชีวิตและแหล่งธรรมชาติ						
ระหว่างกลุ่ม	0.048	3	0.016	0.045	0.987	
ภายในกลุ่ม	19.886	56	0.355			
ชุมชนมีความสามัคคีและให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน ไม่ต่อต้าน มีจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชน มีผู้นำที่เข้มแข็งและเป็นที่น่าเชื่อถือของชุมชน						
ระหว่างกลุ่ม	1.690	3	0.563	1.184	0.324	
ภายในกลุ่ม	26.643	56	0.476			
ระบบการบริหารจัดการด้านการเงินที่โปร่งใส						
ระหว่างกลุ่ม	2.174	3	0.725	2.787	0.049*	(2)>(1)
ภายในกลุ่ม	14.560	56	0.260			
การสร้างระบบให้เกิดการกระจายประโยชน์สู่ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม						
ระหว่างกลุ่ม	1.864	3	0.621	1.591	0.202	
ภายในกลุ่ม	21.869	56	0.391			

ตารางที่ 4-31 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของกลุ่มอาชีพกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชน						
การสร้างระบบให้เกิดการคืนผล ประโยชน์สู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมท้องถิ่น						
ระหว่างกลุ่ม	1.679	3	0.560	1.238	0.304	
ภายในกลุ่ม	25.305	56	0.452			
โอกาสได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก						
ระหว่างกลุ่ม	0.407	3	0.136	0.221	0.882	
ภายในกลุ่ม	34.443	56	0.615			

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- (1) กลุ่มเกษตรกร
- (2) กลุ่มธุรกิจส่วนตัว, ค้าขาย
- (3) กลุ่มรับจ้างทั่วไป
- (4) กลุ่มข้าราชการ

4.10 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของรายได้ต่อความคิดเห็นด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการบริหารจัดการ

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของรายได้ พบว่า รายได้ไม่มีผลต่อความคิดเห็นในด้านพื้นที่และทรัพยากรการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-32 อาจเนื่องมาจากคนในชุมชนส่วนใหญ่มีรายได้ไม่สูงนัก ซึ่งอาจทำให้คนในชุมชนต้องการมีรายได้เพิ่มจากการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ของตน และอาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ความแตกต่างของรายได้ของคนใน

ชุมชน ไม่มีผลต่อความคิดเห็นในด้านพื้นที่และทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของกฤษฎา เล็กมณี (2546:71) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาป่าชุมชนบ้านยางห้วยยะอุ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า รายได้ครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาป่าชุมชนบ้านยางห้วยยะอุ

ตารางที่ 4-32 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของช่วงรายได้กับปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรท่องเที่ยว						
ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมชุมชน ประวัติศาสตร์ ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และเผยแพร่						
ระหว่างกลุ่ม	3.748	3	1.249	1.618	0.195	
ภายในกลุ่ม	43.235	56	0.772			
ชุมชนเป็นเจ้าของพื้นที่						
ระหว่างกลุ่ม	1.060	3	0.353	1.113	0.352	
ภายในกลุ่ม	17.790	56	0.318			
ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่น้อย และสามารถควบคุมได้						
ระหว่างกลุ่ม	2.046	3	0.682	0.756	0.524	
ภายในกลุ่ม	50.538	56	0.902			
ความมีศักยภาพในการสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่นักท่องเที่ยว						
ระหว่างกลุ่ม	1.127	3	0.376	0.777	0.512	
ภายในกลุ่ม	27.057	56	0.483			

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของรายได้ พบว่า รายได้มีผลในเรื่องของกิจกรรมที่อาศัยทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีอยู่แล้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-33

ซึ่งคนที่มีรายได้ < 5,000 และ คนที่มีรายได้ 10,001-20,000 บาท เห็นว่ากิจกรรมควรอาศัยทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ มากกว่า คนที่มีรายได้ในช่วง >20,000 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้ที่มีรายได้น้อยย่อมเห็นถึงคุณค่าความสำคัญของทรัพยากรทางธรรมชาติ มากกว่าผู้ที่มีรายได้สูง เพราะกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ส่วนใหญ่จะมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เช่น อาชีพเกษตรกรรม รับจ้าง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสหลิน เดียวสุรินทร์ (2547 : 114) เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งพบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4-33 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนในช่วงรายได้กับปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว						
กิจกรรมที่สร้างความเพลิดเพลิน น่าสนใจ และเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว						
ระหว่างกลุ่ม	2.198	3	0.733	1.251	0.300	
ภายในกลุ่ม	32.786	56	0.585			
กิจกรรมที่อาศัยทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีอยู่แล้ว						
ระหว่างกลุ่ม	4.999	3	1.666	3.257	0.028*	(1)>(4)
ภายในกลุ่ม	28.651	56	0.512			(3)>(4)
กิจกรรมที่สามารถสร้างจิตสำนึกและความตระหนักถึงคุณค่าของวิถีชีวิต วัฒนธรรม หรือการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติให้แก่						
นักท่องเที่ยว						
ระหว่างกลุ่ม	0.487	3	0.162	0.381	0.767	
ภายในกลุ่ม	23.846	56	0.426			

ตารางที่ 4-33 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของผู้ป่วยรายได้กับปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว						
กิจกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ						
ระหว่างกลุ่ม	2.270	3	0.757	0.749	0.528	
ภายในกลุ่ม	56.580	56	1.010			
กิจกรรมที่ชุมชนสามารถจัดการ และดำเนินการเองเป็นส่วนใหญ่						
ระหว่างกลุ่ม	0.488	3	0.163	0.264	0.851	
ภายในกลุ่ม	34.495	56	0.616			
กิจกรรมที่อำนวยความสะดวกให้แก่การอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและวิถีชีวิต						
ระหว่างกลุ่ม	0.548	3	0.183	0.470	0.705	
ภายในกลุ่ม	21.785	56	0.389			

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- (1) <5,000 บาทต่อเดือน
- (2) 5,000-10,000 บาทต่อเดือน
- (3) 10,001 -20,000 บาทต่อเดือน
- (4) > 20,000 บาทต่อเดือน

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของผู้ป่วยรายได้ พบว่า รายได้มีผลในเรื่องทรัพยากรท่องเที่ยว/กิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ไม่ซ้ำแบบ และเป็นที่ยอมรับของตลาดท่องเที่ยวในปัจจุบัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-34 ซึ่งคนที่มียรายได้ > 5,000 มีความคิดที่ว่าพื้นที่มีทรัพยากรท่องเที่ยว/กิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ไม่ซ้ำแบบ และเป็นที่ยอมรับของตลาดท่องเที่ยวในปัจจุบัน มากกว่า คนที่มีรายได้อยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาท ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ที่มีรายได้น้อยอาจมีความต้องการให้พื้นที่มีกิจกรรมที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำแบบที่อื่น เพื่อให้พื้นที่ของตนมีจุดเด่น

สร้างความน่าสนใจให้กับนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ และยังเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของพูนสิน ศักดิ์อุดมขจร (2547:63-64) เรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อโครงการปิดถนนลาดหญ้าเพื่อประหยัดพลังงาน ลดมลพิษ และส่งเสริมการท่องเที่ยว พบว่า ความแตกต่างทางด้านรายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อโครงการปิดถนนลาดหญ้าเพื่อประหยัดพลังงาน ลดมลพิษ และส่งเสริมการท่องเที่ยว ในด้านเศรษฐกิจชุมชนและส่งเสริมการท่องเที่ยว

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของรายได้ พบว่า รายได้มีผลในด้านการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ และด้านมาตรการติดตามตรวจสอบประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-35 ซึ่งคนที่มีรายได้ < 5,000 เห็นว่าพื้นที่ควรมีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ มากกว่า คนที่มีรายได้ในช่วง >20,000 บาท และ ในด้านมาตรการติดตามตรวจสอบประเมินผล คนที่มีรายได้ >20,000 มีความคิดเห็นที่ดีในด้านนี้มากกว่า คนที่มีรายได้ 10,001-20,000 บาท ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ที่มีรายได้สูง จะมีความสามารถในการจัดการด้านการเงินที่ดี และอาจมีความรู้ ความสามารถในการติดตาม และประเมินผลได้ดีกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของณรงค์ มังกิตะ (2546:66) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของราษฎรในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหาดผาขน กิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน พบว่า รายได้ของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อป่าชุมชน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศิริลักษณ์ ปุ้มแม่ปั่น (2540 :77) เรื่อง ความรู้ของผู้ปฏิบัติงานทางด้านสิ่งแวดล้อมในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : ศึกษากรณีผู้ปฏิบัติงานทางด้านสิ่งแวดล้อมจากหน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานเอกชน พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับความรู้ในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

**ตารางที่ 4-34 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของช่วงรายได้กับปัจจัยด้านการตลาดของ
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการตลาดของการท่องเที่ยว						
พื้นที่ตั้งอยู่บนเส้นทางหรือใกล้กับที่มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นแล้ว						
ระหว่างกลุ่ม	3.201	3	1.067	1.670	0.184	
ภายในกลุ่ม	35.782	56	0.639			
ช่องทางในการประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นๆให้มีการให้ข้อมูลแนะนำการท่องเที่ยวของชุมชน						
ระหว่างกลุ่ม	0.171	3	0.057	0.064	0.979	
ภายในกลุ่ม	50.013	56	0.893			
ทรัพยากรท่องเที่ยว/กิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ไม่ซ้ำแบบ และเป็นที่น่าสนใจของตลาดท่องเที่ยวในปัจจุบัน						
ระหว่างกลุ่ม	6.784	3	2.261	4.488	0.007*	(1)>(3)
ภายในกลุ่ม	28.216	56	0.504			

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- (1) <5,000 บาทต่อเดือน
- (2) 5,000-10,000 บาทต่อเดือน
- (3) 10,001 -20,000 บาทต่อเดือน
- (4) > 20,000 บาทต่อเดือน

ตารางที่ 4-35 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของช่วงรายได้กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว						
การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่						
ระหว่างกลุ่ม	9.892	3	3.297	2.976	0.039*	(1)>(4)
ภายในกลุ่ม	62.042	56	1.108			
ระบบจัดการขยะและจัดการด้านมลพิษ						
ระหว่างกลุ่ม	3.267	3	1.089	1.599	0.200	
ภายในกลุ่ม	38.133	56	0.681			
การกำหนด/จำแนกเขตการใช้พื้นที่						
ระหว่างกลุ่ม	1.834	3	0.611	1.727	0.172	
ภายในกลุ่ม	19.816	56	0.354			
มาตรการติดตามตรวจสอบประเมินผล						
ระหว่างกลุ่ม	3.907	3	1.302	2.986	0.039*	(4)>(3)
ภายในกลุ่ม	24.426	56	0.436			
มาตรการในการอนุรักษ์พลังงานและทรัพยากร และมาตรการอื่นๆในการรักษาสิ่งแวดล้อมโลก						
ระหว่างกลุ่ม	1.647	3	0.549	1.497	0.225	
ภายในกลุ่ม	20.536	56	0.367			
มาตรการหรือระเบียบในการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ทั้งสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้อง						
ระหว่างกลุ่ม	1.114	3	0.371	1.431	0.244	
ภายในกลุ่ม	14.536	56	0.260			

ตารางที่ 4-35 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของช่วงรายได้กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว						
การกำหนดและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีขนาดเล็ก เหมาะสมกับระบบนิเวศท้องถิ่น						
ระหว่างกลุ่ม	0.885	3	0.295	1.098	0.358	
ภายในกลุ่ม	15.048	56	0.269			

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

- (1) <5,000 บาทต่อเดือน
- (2) 5,000-10,000 บาทต่อเดือน
- (3) 10,001 -20,000 บาทต่อเดือน
- (4) > 20,000 บาทต่อเดือน

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของรายได้ พบว่า รายได้ไม่มีผลต่อความคิดเห็นในด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-36 อาจเนื่องมาจาก คนในชุมชนไม่มีทักษะด้านการท่องเที่ยว อาจจะเคยเห็นการจัดการด้านการบริการของแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียง แต่ไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในพื้นที่ได้ เนื่องจากในพื้นที่ยังไม่มีชื่อเสียง จึงทำให้ขาดประสบการณ์ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของกุสุมา สว่างพันธุ์ (2546:150) เรื่องความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของชุมชนชาวเลเกาะสีเฮอร์ จังหวัดภูเก็ต โดยพบว่า รายได้ไม่มีผลกับความพร้อมของประชาชนด้านการจัดการทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก และความพร้อมด้านการจัดกิจกรรมและการให้บริการ

ตารางที่ 4-36 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนในช่วงรายได้กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว						
ชาวบ้านสนใจเข้าร่วมในการให้บริการด้านต่างๆ						
ระหว่างกลุ่ม	2.589	3	0.863	1.272	0.293	
ภายในกลุ่ม	38.011	56	0.679			
ชาวบ้านมีทักษะในการให้บริการที่เกี่ยวข้อง						
ระหว่างกลุ่ม	1.100	3	0.367	0.712	0.549	
ภายในกลุ่ม	28.834	56	0.515			
มาตรฐานการให้บริการสอดคล้องกับหลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน						
ระหว่างกลุ่ม	2.235	3	0.745	1.229	0.308	
ภายในกลุ่ม	33.948	56	0.606			
การให้บริการสื่อความหมายธรรมชาติ และการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เน้นการแนะนำ/ปฐมนิเทศนักท่องเที่ยว จัดศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของชุมชน และบริการนำเที่ยวพร้อมมัคคุเทศก์ที่ให้บริการสื่อความหมาย						
ระหว่างกลุ่ม	0.910	3	0.303	0.998	0.401	
ภายในกลุ่ม	17.023	56	0.304			
การให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสม						
ระหว่างกลุ่ม	1.524	3	0.508	2.179	0.101	
ภายในกลุ่ม	13.059	56	0.233			

ตารางที่ 4-36 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนในช่วงรายได้กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว						
การดูแลรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกให้อยู่ในสภาพใ้การใช้การใ้ได้ดี						
ระหว่างกลุ่ม	0.344	3	0.115	0.472	0.703	
ภายในกลุ่ม	13.590	56	0.243			

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของรายได้ พบว่า รายได้ไม่มีผลต่อความคิดเห็นในด้านการบริหารจัดการด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-37 อาจเนื่องมาจาก คนในชุมชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ชาวบ้านจึงสนใจรายได้จากการประกอบอาชีพที่ทำอยู่เป็นหลัก และยังไม่มั่นใจว่าพื้นที่ของตนจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้จริง ดังนั้นจึงอาจส่งผลให้คนขาดความร่วมมือการมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สิริวรรณ วัชรพงศ์ (2546:150) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำผาทำผล อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า รายได้ไม่มีอิทธิพลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการระบุปัญหา และสาเหตุของปัญหา การวางแผนการดำเนินงาน การลงทุนและปฏิบัติงาน การติดตามและประเมินผลของการดำเนินงาน และยังได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของอนงค์นุช สุทธิพงษ์ (2548:93) เรื่อง ศักยภาพทางสังคมในการจัดการการท่องเที่ยวตามความคิดเห็นของประชาชน หมู่เกาะพยาม อำเภอเมือง จังหวัดระนอง พบว่า รายได้ของประชาชนในพื้นที่หมู่เกาะพยาม ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพทางสังคมในการจัดการท่องเที่ยว

ตารางที่ 4-37 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนในช่วงรายได้กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์กรบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์กรบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชน						
องค์กรชุมชนรองรับการดำเนินงานและการจัดการท่องเที่ยว						
ระหว่างกลุ่ม	0.527	3	0.176	0.402	0.752	
ภายในกลุ่ม	24.457	56	0.437			
ชุมชนรักและเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมวิถีชีวิตและแหล่งธรรมชาติ						
ระหว่างกลุ่ม	0.885	3	0.295	0.867	0.463	
ภายในกลุ่ม	19.048	56	0.340			
ชุมชนมีความสามัคคีและให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน ไม่ต่อต้าน มีจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชน มีผู้นำที่เข้มแข็งและเป็นที่น่าเชื่อถือของชุมชน						
ระหว่างกลุ่ม	2.872	3	0.957	2.106	0.110	
ภายในกลุ่ม	25.461	56	0.455			
ระบบการบริหารจัดการด้านการเงินที่โปร่งใส						
ระหว่างกลุ่ม	1.326	3	0.442	1.607	0.198	
ภายในกลุ่ม	15.407	56	0.275			
การสร้างระบบให้เกิดการกระจายประโยชน์สู่ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม						
ระหว่างกลุ่ม	1.236	3	0.412	1.026	0.388	
ภายในกลุ่ม	22.497	56	0.402			

ตารางที่ 4-37 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของช่วงรายได้กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์กรบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์กรบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชน						
การสร้างระบบให้เกิดการคืนผล ประโยชน์สู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมท้องถิ่น						
ระหว่างกลุ่ม	0.560	3	0.187	0.396	0.757	
ภายในกลุ่ม	26.423	56	0.472			
โอกาสได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก						
ระหว่างกลุ่ม	4.235	3	1.412	2.582	0.062	
ภายในกลุ่ม	30.615	56	0.547			

4.11 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่อความคิดเห็นด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการบริหารจัดการ

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ไม่มีผลต่อความคิดเห็นในด้านพื้นที่และทรัพยากรการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-38 อาจเนื่องมาจาก การที่คนในชุมชนได้อาศัยอยู่ในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นระยะเวลาเท่าใดย่อมต้องมีความรู้สึกรัก และผูกพันกับชุมชนนั้นเหมือนกัน จึงอาจเป็นผลให้มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน ซึ่งได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศหลิน เดียวสุนทร (2547 : 148) เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งพบว่าระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่นไม่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 4-38 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กับปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรท่องเที่ยว						
ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมชุมชน ประวัติศาสตร์ ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และเผยแพร่						
ระหว่างกลุ่ม	4.707	4	1.177	1.531	0.206	
ภายในกลุ่ม	42.276	55	0.769			
ชุมชนเป็นเจ้าของพื้นที่						
ระหว่างกลุ่ม	1.242	4	0.311	0.970	0.431	
ภายในกลุ่ม	17.608	55	0.320			
ผลกระทบจากการท่องเที่ยวน้อย และสามารถควบคุมได้						
ระหว่างกลุ่ม	2.514	4	0.682	0.690	0.602	
ภายในกลุ่ม	50.070	55	0.910			
ความมีศักยภาพในการสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่นักท่องเที่ยว						
ระหว่างกลุ่ม	2.334	4	0.583	1.241	0.304	
ภายในกลุ่ม	25.850	55	0.470			

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ไม่มีผลต่อความคิดเห็นในด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-39 อาจเนื่องมาจากคนในชุมชนได้อาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นระยะเวลาพอๆกัน จึงอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มีความคิดที่ต้องการจะให้เกิดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อเป็นการสร้างงาน และสร้างรายได้ให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กุสุมา สว่างพันธุ์ (2546:115) เรื่องความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของชุมชนชาวเลเกาะลิหะห์ จังหวัดภูเก็ต โดยพบว่า ระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่นไม่มีผลต่อความพร้อม

ของประชาชนด้านการจัดการทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวก และความพร้อมด้านการจัดกิจกรรมและการให้บริการ

ตารางที่ 4-39 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กับปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว						
กิจกรรมที่สร้างความเพลิดเพลิน น่าสนใจ และเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว						
ระหว่างกลุ่ม	1.609	4	0.402	0.663	0.620	
ภายในกลุ่ม	33.374	55	0.607			
กิจกรรมที่อาศัยทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีอยู่แล้ว						
ระหว่างกลุ่ม	1.319	4	0.330	0.516	0.692	
ภายในกลุ่ม	32.331	55	0.588			
กิจกรรมที่สามารถสร้างจิตสำนึกและความตระหนักถึงคุณค่าของวิถีชีวิต วัฒนธรรม หรือการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติให้แก่						
นักท่องเที่ยว						
ระหว่างกลุ่ม	0.672	4	0.168	0.390	0.815	
ภายในกลุ่ม	23.662	55	0.430			
กิจกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ						
ระหว่างกลุ่ม	3.043	4	0.761	0.750	0.562	
ภายในกลุ่ม	55.850	55	1.015			
กิจกรรมที่ชุมชนสามารถจัดการ และดำเนินการเองเป็นส่วนใหญ่						
ระหว่างกลุ่ม	0.953	4	0.238	0.385	0.818	
ภายในกลุ่ม	34.030	55	0.619			

ตารางที่ 4-39 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กับปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว						
กิจกรรมที่อำนวยความสะดวกให้แก่การอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและวิถีชีวิต						
ระหว่างกลุ่ม	0.120	4	0.030	0.074	0.990	
ภายในกลุ่ม	22.213	55	0.404			

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ไม่มีผลต่อความคิดเห็นในด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-40 อาจเนื่องมาจากคนในชุมชนอาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นระยะเวลานานใกล้เคียงกัน จึงน่าจะเห็นความเป็นไปได้ในพื้นที่ที่ตนอาศัยจะสามารถเกิดการท่องเที่ยวภายในชุมชนได้ไม่ต่างกัน ซึ่งได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศหลิน เดียวสุรินทร์ (2547 : 148) เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งพบว่าระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่นไม่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 4-40 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กับปัจจัยด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการตลาดของการท่องเที่ยว						
พื้นที่ตั้งอยู่บนเส้นทางหรือใกล้กับที่มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นแล้ว						
ระหว่างกลุ่ม	5.790	4	1.447	2.398	0.061	
ภายในกลุ่ม	33.194	55	0.604			

ตารางที่ 4-40 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กับปัจจัยด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการตลาดของการท่องเที่ยว						
ช่องทางในการประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นๆให้มีการให้ข้อมูลแนะนำการท่องเที่ยวของชุมชน						
ระหว่างกลุ่ม	2.730	4	0.682	0.791	0.536	
ภายในกลุ่ม	47.454	55	0.863			
ทรัพยากรท่องเที่ยว/กิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ไม่ซ้ำแบบ และเป็นที่ยอมรับของตลาดท่องเที่ยวในปัจจุบัน						
ระหว่างกลุ่ม	1.127	4	0.282	0.457	0.767	
ภายในกลุ่ม	33.873	55	0.616			

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ไม่มีผลต่อความคิดเห็นในด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-41 อาจเนื่องมาจากคนในชุมชนมีการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การให้บริการในด้านต่างๆ จึงทำให้คนในชุมชนที่อาศัยในพื้นที่ในระยะเวลาที่ต่างกัน ไม่มีผลในด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอนงค์นุช สุทธิพงษ์ (2548:94) เรื่อง ศักยภาพทางสังคมในการจัดการการท่องเที่ยวตามความคิดเห็นของประชาชน หมู่เกาะพยาม อำเภอเมือง จังหวัดระนอง พบว่า ระยะเวลาที่อยู่อาศัยของประชาชนในพื้นที่หมู่เกาะพยาม ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพทางสังคมในการจัดการท่องเที่ยว

ตารางที่ 4-41 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว						
การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่						
ระหว่างกลุ่ม	7.041	4	1.760	1.492	0.217	
ภายในกลุ่ม	64.893	55	1.180			
ระบบจัดการขยะและจัดการด้านมลพิษ						
ระหว่างกลุ่ม	1.770	4	0.442	0.614	0.654	
ภายในกลุ่ม	39.630	55	0.721			
การกำหนด/จำแนกเขตการใช้พื้นที่						
ระหว่างกลุ่ม	0.477	4	0.119	0.310	0.870	
ภายในกลุ่ม	21.173	55	0.385			
มาตรการติดตามตรวจสอบประเมินผล						
ระหว่างกลุ่ม	2.031	4	0.503	1.052	0.389	
ภายในกลุ่ม	26.320	55	0.479			
มาตรการในการอนุรักษ์พลังงานและทรัพยากร และมาตรการอื่นๆในการรักษาสิ่งแวดล้อมโลก						
ระหว่างกลุ่ม	2.481	4	0.602	1.732	0.156	
ภายในกลุ่ม	19.702	55	0.358			
มาตรการหรือระเบียบในการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ทั้งสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้อง						
ระหว่างกลุ่ม	0.824	4	0.206	0.764	0.553	
ภายในกลุ่ม	14.826	55	0.270			

ตารางที่ 4-41 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว						
การกำหนดและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีขนาดเล็ก เหมาะสมกับระบบนิเวศท้องถิ่น						
ระหว่างกลุ่ม	0.192	4	0.048	0.168	0.954	
ภายในกลุ่ม	15.741	55	0.286			

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ไม่มีผลต่อความคิดเห็นในด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-42 อาจเนื่องมาจากคนในชุมชนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ จึงทำให้ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ไม่ว่าจะน้อย หรือมาก ก็สามารถที่จะให้บริการอำนวยความสะดวกได้อย่างสอดคล้องกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนแก่นักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ได้เหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของกุสุมา สว่างพันธุ์ (2546:115) เรื่องความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของชุมชนชาวเล เกาะลิเเห่ จังหวัดภูเก็ต โดยพบว่า ระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่นไม่มีผลต่อความพร้อมของประชาชนด้านการจัดการทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวก และความพร้อมด้านการจัดกิจกรรมและการให้บริการ

ตารางที่ 4-42 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว						
ชาวบ้านสนใจเข้าร่วมในการให้บริการด้านต่างๆ						
ระหว่างกลุ่ม	2.543	4	0.636	0.919	0.460	
ภายในกลุ่ม	38.057	55	0.692			
ชาวบ้านมีทักษะในการให้บริการที่เกี่ยวข้อง						
ระหว่างกลุ่ม	0.393	4	0.098	0.183	0.946	
ภายในกลุ่ม	29.540	55	0.537			
มาตรฐานการให้บริการสอดคล้องกับหลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน						
ระหว่างกลุ่ม	0.928	4	0.232	0.362	0.835	
ภายในกลุ่ม	35.255	55	0.641			
การให้บริการสื่อความหมายธรรมชาติ และการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เน้นการแนะนำ/ปฐมนิเทศนักท่องเที่ยว จัดศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของชุมชน และบริการนำเที่ยวพร้อมมัคคุเทศก์ที่ให้บริการสื่อความหมาย						
ระหว่างกลุ่ม	1.722	4	0.430	1.460	0.227	
ภายในกลุ่ม	16.212	55	0.295			
การให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสม						
ระหว่างกลุ่ม	0.322	4	0.080	0.310	0.870	
ภายในกลุ่ม	14.261	55	0.259			

ตารางที่ 4-42 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว						
การดูแลรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกให้อยู่ในสภาพใ้ใช้การได้ดี						
ระหว่างกลุ่ม	0.339	4	0.085	0.342	0.848	
ภายในกลุ่ม	13.595	55	0.247			

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ไม่มีผลต่อความคิดเห็นในด้านการบริหารจัดการด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-43 อาจเนื่องมาจากคนในชุมชนได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ มีความสามัคคีและให้ความร่วมมือในการดำเนินงานที่จะพัฒนาพื้นที่ เพื่อให้เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต่อไป ซึ่งได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทิววัฒน์ รัตนเกตุ (2542:145) เรื่อง การศึกษาศึกษาสภาพของพื้นที่ และความพร้อมของชุมชนในการส่งเสริม และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ประเภทอ่างเก็บน้ำ กรณีศึกษา : อ่างเก็บน้ำคลองระโงก จังหวัดระยอง ได้พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นไม่มีผลกับความพร้อมด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ตารางที่ 4-43 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชน						
องค์กรชุมชนรองรับการดำเนินงานและจัดการการท่องเที่ยว						
ระหว่างกลุ่ม	3.476	4	0.869	2.222	0.078	
ภายในกลุ่ม	21.508	55	0.391			
ชุมชนรักและเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมวิถีชีวิตและแหล่งธรรมชาติ						
ระหว่างกลุ่ม	1.053	4	0.263	0.767	0.551	
ภายในกลุ่ม	18.880	55	0.343			
ชุมชนมีความสามัคคีและให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน ไม่ต่อต้าน มีจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชน มีผู้นำที่เข้มแข็งและเป็นที่น่าเชื่อถือของชุมชน						
ระหว่างกลุ่ม	1.469	4	0.367	0.752	0.561	
ภายในกลุ่ม	26.864	55	0.488			
ระบบการบริหารจัดการด้านการเงินที่โปร่งใส						
ระหว่างกลุ่ม	0.766	4	0.192	0.660	0.623	
ภายในกลุ่ม	15.967	55	0.290			
การสร้างระบบให้เกิดการกระจายประโยชน์สู่ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม						
ระหว่างกลุ่ม	0.848	4	0.212	0.510	0.729	
ภายในกลุ่ม	22.885	55	0.416			

ตารางที่ 4-43 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

ความคิดเห็น	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชน						
การสร้างระบบให้เกิดการคืนผล ประโยชน์สู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมท้องถิ่น						
ระหว่างกลุ่ม	0.687	4	0.172	0.359	0.837	
ภายในกลุ่ม	26.297	55	0.478			
โอกาสได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก						
ระหว่างกลุ่ม	2.259	4	0.565	0.953	0.411	
ภายในกลุ่ม	32.591	55	0.593			

4.12 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของความเป็นสมาชิกกลุ่มต่อความคิดเห็นด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการบริหารจัดการ

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของการเป็นสมาชิกกลุ่ม พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มมีผลในเรื่องของคนในชุมชนควรเป็นเจ้าของพื้นที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-44 ซึ่งคนในชุมชนที่เป็นสมาชิกกลุ่ม มีความคิดเห็นที่ดีกว่า คนในชุมชนที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม อาจเนื่องมาจากการที่คนในชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรรม และประกอบอาชีพเกษตรกรรมบนที่ดินของตนเอง จึงมีความต้องการให้เกิดการท่องเที่ยวขึ้นในพื้นที่ เพื่อให้เกิดรายได้เสริมจากงานหลักที่ทำอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอนงคันุช สุทธิพิงศ์ (2548:95) เรื่องศักยภาพทางสังคมในการจัดการการท่องเที่ยวตามความคิดเห็นของประชาชน หมู่เกาะพยาม อำเภอเมือง จังหวัดระนอง พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมของประชาชนในพื้นที่หมู่เกาะพยาม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพทางสังคมในการจัดการท่องเที่ยว และยังสอดคล้อง

กับผลการศึกษาของณรงค์ มั่งกิตะ (2546:69) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของราษฎรในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหาดผาขน กิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน พบว่า กลุ่มครัวเรือนที่เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาป่าชุมชน มีทัศนคติในเชิงบวกมากกว่ากลุ่มครัวเรือนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาป่าชุมชน

ตารางที่ 4-44 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของความเป็นสมาชิกกลุ่มกับปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	t	Sig of t	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรท่องเที่ยว			
ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมชุมชน ประวัติศาสตร์ ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และเผยแพร่	-1.303	0.198	
ชุมชนเป็นเจ้าของพื้นที่	-3.145	0.003*	(2)>(1)
ผลกระทบจากการท่องเที่ยวน้อย และสามารถควบคุมได้	-1.192	0.238	
ความมีศักยภาพในการสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่นักท่องเที่ยว	0.397	0.693	

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของการเป็นสมาชิกกลุ่ม พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มไม่มีผลต่อความคิดเห็นในด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-45 อาจเนื่องมาจากสมาชิกกลุ่มในพื้นที่ ยังเป็นกลุ่มที่ไม่ค่อยมีบทบาทเกี่ยวกับเรื่องของการท่องเที่ยวมากนัก จึงทำให้การเป็นสมาชิกกลุ่มของคนในชุมชนไม่มีส่วนร่วมในด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของกฤษฎา เล็กมณี (2546:76) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาป่าชุมชนบ้านยางห้วยชะอุ อำเภอมะสอย จังหวัดตาก พบว่า การรวมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ไม่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาป่าชุมชนบ้านยางห้วยชะอุ

ตารางที่ 4-45 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของความเป็นสมาชิกกลุ่มกับปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	t	Sig of t	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว			
กิจกรรมที่สร้างความเพลิดเพลิน น่าสนใจ และเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว	-0.512	0.611	
กิจกรรมที่อาศัยทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีอยู่แล้ว	0.959	0.342	
กิจกรรมที่สามารถสร้างจิตสำนึกและความตระหนักถึงคุณค่าของวิถีชีวิต วัฒนธรรม หรือการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติให้แก่	0.668	0.507	
นักท่องเที่ยว			
กิจกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ	-0.360	0.720	
กิจกรรมที่ชุมชนสามารถจัดการ และดำเนินการเองเป็นส่วนใหญ่	-1.400	0.167	
กิจกรรมที่อำนวยความสะดวกให้แก่การอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและวิถีชีวิต	-0.139	0.890	

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของความเป็นสมาชิกกลุ่ม พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มไม่มีผลต่อความคิดเห็นในด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-46 อาจเนื่องมาจากคนในชุมชนยังไม่มีกลุ่มที่มีความถนัดในการจัดการด้านการเงิน และยังไม่สามารถหาช่องทางในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวภายในพื้นที่ให้เป็นที่รู้จักได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของฉัตรชัย คิ้วงจาด (2545:95) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษาความคิดเห็นชุมชนคลองบางกอกน้อย จังหวัดนนทบุรี พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มชุมชนไม่ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่างกัน

ตารางที่ 4-46 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของความเป็นสมาชิกกลุ่มกับปัจจัยด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	t	Sig of t	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการตลาดของการท่องเที่ยว			
พื้นที่ตั้งอยู่บนเส้นทางหรือใกล้กับที่มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นแล้ว	0.804	0.425	
ช่องทางในการประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นๆให้มีการให้ข้อมูลแนะนำการท่องเที่ยวของชุมชน	-0.499	0.620	
ทรัพยากรท่องเที่ยว/กิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ไม่ซ้ำแบบ และเป็นที่น่าสนใจของตลาดท่องเที่ยวในปัจจุบัน	-0.333	0.740	

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของความเป็นสมาชิกกลุ่ม พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มมีผลในเรื่องมาตรการติดตามตรวจสอบประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-47 ซึ่งคนในชุมชนที่เป็นสมาชิกกลุ่ม มีความคิดเห็นที่ดีกว่า คนในชุมชนที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก บุคคลที่มีตำแหน่งทางสังคมมักมีโอกาสในการรับรู้ ติดตามและประเมินผลได้มากกว่า เพราะการเป็นสมาชิกกลุ่มทำให้มีโอกาสเห็นสภาพของชุมชน จึงทำให้เกิดความเข้าใจชุมชนไปในทิศทางที่ถูกต้อง และยังคงมีความรับผิดชอบมากกว่าผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของศิริวรรณ วัชรพงศ์ (2546:145) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำผาท่าผล อำเภอนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า สถานภาพทางสังคมมีอิทธิพลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหา การวางแผนการดำเนินงาน การลงทุนและปฏิบัติงาน การติดตามและประเมินผลของการดำเนินงาน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของสิราณี สังคะพัฒน์ (2548:97) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า บทบาททางสังคม เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 4-47 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของความเป็นสมาชิกกลุ่มกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	t	Sig of t	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว			
การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่	-1.648	0.105	
ระบบจัดการขยะและจัดการด้านมลพิษ	-0.368	0.714	
การกำหนด/จำแนกเขตการใช้พื้นที่	-0.766	0.447	
มาตรการติดตามตรวจสอบประเมินผล	-2.023	0.048*	(2)>(1)
มาตรการในการอนุรักษ์พลังงานและทรัพยากร และมาตรการอื่นๆในการรักษาสีงแวดล้อมโลก	-1.544	0.130	
มาตรการหรือระเบียบในการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ทั้งสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้อง	-1.630	0.108	
การกำหนดและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีขนาดเล็ก เหมาะสมกับระบบนิเวศท้องถิ่น	-1.545	0.128	

จากการศึกษาปัจจัยในส่วนของความเป็นสมาชิกกลุ่ม พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มไม่มีผลต่อความคิดเห็นในด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-48 อาจเนื่องมาจากคนในชุมชนไม่ว่าจะเป็นสมาชิกกลุ่ม หรือไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม ชาวบ้านส่วนใหญ่ก็มักจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นที่ชุมชนได้จัดขึ้นเป็นประจำอยู่แล้ว เพื่อเป็นการพัฒนาชุมชน และทรัพยากร ธรรมชาติในท้องถิ่นให้ยั่งยืนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นาคม ชีรสวรรณจักร (2541:152) เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา: อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ซึ่งพบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4-48 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของความเป็นสมาชิกกลุ่มกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	t	Sig of t	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว			
ชาวบ้านสนใจเข้าร่วมในการให้บริการด้านต่างๆ	0.124	0.902	
ชาวบ้านมีทักษะในการให้บริการที่เกี่ยวข้อง	0.821	0.415	
มาตรฐานการให้บริการสอดคล้องกับหลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	-1.654	0.104	
การให้บริการสื่อความหมายธรรมชาติ และการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เน้นการแนะนำ/ปฐมนิเทศนักท่องเที่ยว จัดศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของชุมชน และบริการนำเที่ยวพร้อมมัคคุเทศก์ที่ให้บริการสื่อความหมาย	-0.435	0.665	
การให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสม	0.691	0.492	
การดูแลรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกให้อยู่ในสภาพใช้การได้ดี	-0.565	0.574	

การศึกษาปัจจัยในส่วนของความเป็นสมาชิกกลุ่ม พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มมีผลในเรื่องการสร้างระบบให้เกิดการคืนผลประโยชน์สู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4-49 ซึ่งคนในชุมชนที่เป็นสมาชิกกลุ่ม มีความคิดเห็นที่ดีกว่า คนในชุมชนที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสมาชิกกลุ่มในชุมชน มีความต้องการที่จะก่อตั้งกลุ่มด้านการท่องเที่ยว เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว เพราะนอกจากจะเป็นแนวทางในการเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิกแล้ว ยังเป็นการรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประรารณา ปรีชาลัย (2545) ปัจจัยที่มีอิทธิพลของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และการจัดการสิ่งแวดล้อม

และสอดคล้องกับผลการศึกษาของฐณพการจ คงอินทร์ (2545:77) เรื่อง การศึกษาศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน : กรณีศึกษา บ้านนาดิน ตำบลอ่าวนาง อำเภอมือง จังหวัดกระบี่ พบว่า ผู้นำของชุมชนมีบทบาทในด้านการให้คำปรึกษาในการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของศิริวรรณ วัชรพงศ์ (2546:145) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำผาทำผล อำเภอนิคมมะปราง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า สถานภาพทางสังคมมีอิทธิพลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการระบุปัญหา และสาเหตุของปัญหา การวางแผนการดำเนินงาน การลงทุนและปฏิบัติงาน การติดตามและประเมินผลของการดำเนินงาน

จะเห็นได้ว่า ในการพัฒนาชุมชนให้พื้นที่เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนนั้น ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกคนในชุมชนไม่ว่าจะอาศัยอยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลานานเท่าไร หรือไม่ว่าจะเป็นประชากรในพื้นที่ หรือประชากรแฝงก็มีความต้องการให้ชุมชนที่ตนอาศัยอยู่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเหมือนกัน เพราะได้มองว่าในการพัฒนาพื้นที่ของตนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงนั้น จะเป็นการพัฒนาที่นำความเจริญมาสู่ท้องถิ่น และยังจะส่งผลให้ประชาชนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งในอนาคตนั้น กลุ่มคนที่คาดว่าจะมีส่วนในการส่งเสริม ผลักดัน และเป็นกำลังสำคัญ ในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คือ เพศชาย หรือกลุ่มคนที่อยู่ในช่วงวัยทำงาน ที่มีความรู้ การศึกษา และมีการประกอบอาชีพที่ต้องพึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติ และผลผลิตทางภาคเกษตรกรรม โดยได้เป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน แต่ยังมีรายได้น้อย เนื่องจากคนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มคนที่มีความคิด ความสามารถ มีศักยภาพ และมีความพร้อมในการพัฒนาท้องถิ่น และมองเห็นว่า หากท้องถิ่นได้มีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้อย่างแท้จริง ย่อมเป็นการเพิ่มโอกาสให้คนในชุมชนได้ประกอบอาชีพอื่นๆ ที่เกิดจากการท่องเที่ยวในพื้นที่ได้หลากหลายขึ้น ทั้งยังเป็นการเพิ่มรายได้ และส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และยังมีโอกาสที่จะพัฒนาพื้นที่ใกล้เคียง หรือเป็นแนวทางกับพื้นที่อื่นๆ ในการพัฒนาพื้นที่ของตนให้เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต่อไปได้ในอนาคต

ตารางที่ 4-49 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลในส่วนของความเป็นสมาชิกกลุ่มกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	t	Sig of t	คู่ที่ต่างกัน
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชน			
องค์กรชุมชนรองรับการดำเนินงานและจัดการท่องเที่ยว	-1.143	0.258	
ชุมชนรักและเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมวิถีชีวิตและแหล่งธรรมชาติ	-0.472	0.639	
ชุมชนมีความสามัคคีและให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน ไม่ต่อต้าน มีจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชน มีผู้นำที่เข้มแข็งและเป็นที่น่าเชื่อถือของชุมชน	0.619	0.538	
ระบบการบริหารจัดการด้านการเงินที่โปร่งใส	-1.236	0.221	
การสร้างระบบให้เกิดการกระจายประโยชน์สู่ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม	-1.598	0.115	
การสร้างระบบให้เกิดการคืนผล ประโยชน์สู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมท้องถิ่น	-2.184	0.033*	(2)>(1)
โอกาสได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก	-1.217	0.229	

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

(1) ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม

(2) เป็นสมาชิกกลุ่ม

4.13 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกแสดงตัวชี้วัดแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ผู้วิจัยได้กำหนดตัวชี้วัดแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อม ชุมชนท้องถิ่น และคุณค่าทางการเรียนรู้และการศึกษา ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกแสดงตัวชี้วัดแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่ใช้ในการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อม

ป่าชุมชนพุเตยเป็นป่าที่มีความหลากหลายของระบบนิเวศ ซึ่งมีทั้งป่า เบญจพรรณ ป่าเต็งรัง พุญา อีกทั้งยังมีความหลากหลายทางชีวภาพ และมีความสมบูรณ์ ป่าชุมชนพุเตยมีพันธุ์ไม้หลากหลายชนิด ทั้งเต็ง รัง ประดู่ ไม้แดง ไทร กว๊ายไม้ สัตว์ป่าที่พบได้แก่ นก ไก่ฟ้า เก้ง หมูป่า เม่น อีกทั้งป่านี้ยังมีสมุนไพรมากกว่า 100 ชนิด ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ป่าชุมชนพุเตยได้รับเลือกให้เป็นศูนย์ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของภาคตะวันตก

รูปแบบการท่องเที่ยวของป่าชุมชนพุเตยจะเน้นในเรื่องการศึกษาธรรมชาติ พันธุ์พืชสมุนไพร ปัจจุบันป่าชุมชนจะมีเส้นทางหลักที่ทำไว้สำหรับเดินเข้าไปศึกษา โดยมีทางขึ้นทางโรงเรียนพุเตย และ โฮมพุเตย โดยในเส้นทางหลักจะมี จุดศึกษาทั้งหมด 10 จุด สิ่งน่าสนใจของป่าชุมชน คือ มีต้นไม้และ สมุนไพรอยู่หลากหลายชนิด และในบางฤดูจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาชมซึ่งจะพบนกอยู่บ้างบางชนิด เช่นขุนทอง ขมิ้น โดยเฉพาะในฤดูฝนจะพบนกเงือก และสัตว์อื่นๆ เช่น เก้ง กวาง โดยการเดินป่าจะมีคนนำเดินป่าที่เป็นชาวบ้านในพื้นที่ โดยปัจจุบันมีผู้ที่สามารถนำเดินป่าได้ อยู่ 4-5 คน และทางชุมชนได้มีการนำเด็ก ๆ ในชุมชนมาฝึกเพื่อที่จะเป็นผู้นำในการเดินป่า ซึ่งปัจจุบันมี 2-3 คน ปัจจุบันยังใช้พื้นที่โรงเรียนพุเตยเป็นศูนย์การเรียนรู้ และเป็นจุดพักของผู้ที่มาท่องเที่ยวอีกด้วย

ป่าชุมชนพุเตยได้มีการวางกฎระเบียบในเรื่องการหาของป่าของชาวบ้านโดยจะมีฤดูกาลในการเก็บเห็ด และหน่อไม้ และในส่วนของนักท่องเที่ยว เช่น ในเรื่องของขยะ การเก็บของป่า

ในส่วนด้านการประชาสัมพันธ์ปัจจุบันมีการทำเครือข่ายกับห้วยสะพาน ห้วยเขย่ง ซึ่งจะมีการแลกเปลี่ยนสมุนไพรและการแลกเปลี่ยนความรู้ มีการแจกโปสเตอร์ แผ่นพับให้กับคนที่เข้ามาดูงาน ออกสื่อทางรายการโทรทัศน์ และทางอินเทอร์เน็ต

โดยชุมชนตั้งเป้าไว้ว่าในอนาคตจะจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เพื่อศึกษาพันธุ์พืช และสมุนไพร ปัจจุบันชุมชนเริ่มมีแผนที่จะทำการท่องเที่ยว ตอนนี้เริ่มมีแผนการที่จะทำการสำรวจเส้นทางเพิ่มขึ้น เพื่อให้มีจุดศึกษา และการเรียนรู้ที่มากขึ้น ในอนาคตจะมีการพัฒนาในเรื่องที่พักอาศัยให้ สะดวกสบายขึ้น ห้องน้ำ การจัดถังขยะ เส้นทางเดินก็จะมีการปรับปรุงให้ดีให้เป็นธรรมชาติให้มาก

ที่สุดเพื่อที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ต้องมีการดูแลรักษาธรรมชาติให้คงอยู่ และความสะดวกสบายต่างๆ จะต้องเป็นไปตามธรรมชาติ นอกจากนี้ยังได้มองถึงธุรกิจชุมชนด้วยเพราะต้องมองถึงรายได้ของคนในชุมชน การท่องเที่ยวต้องช่วยคนในชุมชนให้มีรายได้ เมื่อคนในชุมชนมีรายได้ก็เป็นส่วนช่วยอย่างหนึ่งที่จะไม่ทำให้ชาวบ้านเข้าไปเก็บของป่ามาขาย

2) ด้านชุมชนท้องถิ่น

ป่าชุมชนพุเตยได้ริเริ่มจากราษฎรภูคาญจนบุรี เข้ามาช่วยในการพัฒนาป่าชุมชน และได้ขอทุนไปทาง BRT จึงได้เริ่มทำโครงการศูนย์แวดล้อมศึกษาอีกทั้งยังได้ทุนจากโครงการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่เข้ามาสมทบในเรื่องการดูแลรักษาป่า ตั้งแต่เริ่มมีโครงการ ชาวบ้านก็จะช่วยกันดูแลรักษาป่าชุมชน ทั้งในเรื่องของการถางป่า การช่วยกันดูแลไม่ให้คนเข้าไปเก็บของป่า และการนำกล้วยไม้คืนสู่ป่า ทางชุมชน พุเตยได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการประชุมกลุ่มกับชาวบ้าน ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่ก็ให้ความร่วมมือดี การประชุมจะมีทั้งในเรื่องการดูแลรักษาป่า รูปแบบในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ดีขึ้น แกนนำหลักๆในเรื่องของการท่องเที่ยวในชุมชนมีอยู่ประมาณ 6 คน โดยการทำงานจะทำงานรวมกันเป็นกลุ่ม มีการแบ่งหน้าที่กันไปตามความถนัดของแต่ละคน และในปัจจุบันทางชุมชนได้พัฒนาคนรุ่นใหม่เพื่อมาสืบทอดต่อไป

ในตอนนี้อย่างชุมชนยังขาดเรื่องความรู้ของคนมาทำด้านวิชาการในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทางชุมชนพุเตยค่อยๆพัฒนาไปเรื่อยๆ ไม่ได้คิดไปไกลแบบก้าวกระโดด ซึ่งชาวบ้านในพื้นที่ก็ให้ความร่วมมือดี ในอาทิเช่นในเรื่องของกฎระเบียบของป่าชุมชนคนในชุมชนก็จะช่วยกันออกความคิดและตั้งกฎขึ้นมาใช้โดยเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน โครงการป่าชุมชนพุเตยที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเริ่มรูปธรรมมากขึ้น แต่ก่อนยังมีบางคนในพื้นที่ที่ยังเห็นแก่ตัวอยู่ บ้างครั้งก็มีการกระทบกระทั่งกัน แต่ปัจจุบัน ชุมชนมีความเข้มแข็งดีขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก การรวมกลุ่มของชุมชนมีการตั้งกลุ่มขึ้นหลายกลุ่ม ทั้งกลุ่มสหกรณ์ กลุ่มเกษตรอินทรีย์ กลุ่มโค ฯลฯ ซึ่งการดำเนินการจะเป็นแบบโปร่งใส ทำให้ชาวบ้านให้ความเชื่อใจ ด้วยเหตุนี้การดำเนินโครงการจึงประสบผลสำเร็จ ทางชุมชนพุเตยมีความต้องการที่จะพัฒนาให้พื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว แต่ยังคงขาดหน่วยงานที่จะสนับสนุนส่งเสริม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของงบประมาณหรือคนที่ให้ความรู้ทางด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพราะคนในชุมชนยังไม่ถนัดในเรื่องการท่องเที่ยว แต่คนในชุมชนส่วนหนึ่งก็ได้เคยเข้าไปทำงานตามรีสอร์ททในบริเวณใกล้เคียง จึงพอจะสามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้

ในการพัฒนาป่าชุมชนพุเตยทาง อบต.ไม่ให้ความสนใจ เพราะยังไม่มีแผนยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว และในอนาคตก็ยังไม่มีความโน้มที่จะนำป่าชุมชนมาพัฒนาอย่างจริงจัง คน

ในชุมชนจึงต้องจัดการเรื่องต่างๆ ด้วยชุมชนเอง ทางชุมชนต้องการความร่วมมือจากนักวิชาการ นักธุรกิจ หรือจากทางมหาวิทยาลัยต่างๆ มาให้ความรู้กับคนในชุมชน

ในอนาคตทางชุมชนได้มีการวางแผนพัฒนาด้านการท่องเที่ยว อาจจะไม่เกินปี 2552 โดยในปี พ.ศ. 2551 จะมีการสำรวจพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น และทำการขยายจุดศึกษา และจะพัฒนาพื้นที่ด้านล่าง โดยวางแผนจะสร้างศูนย์ศึกษาพันธุ์พืช สมุนไพร และการสร้างจุดพัก ในอนาคตเรื่องของการท่องเที่ยว น่าจะได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านเพิ่มมากขึ้น เพราะคนในหมู่บ้านอีกหลายคนอยากเข้ามาร่วม ทางกลุ่มไม่ได้เน้นเรื่องการพัฒนาพื้นที่ป่า ด้านสิ่งแวดล้อมเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีมองถึงธุรกิจชุมชนในด้านอื่นๆ ด้วยเพราะต้องมองถึงรายได้ของคนในชุมชน ในอนาคตจะมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่างๆ ให้เห็นจุดเด่นในพื้นที่ เช่น เอาดินเตยมาสานเป็นถาดมาขายถูกๆ เป็นของฝาก แล้วยังมีพวกหมูเคดเคียว ก๋วยเตี๋ยว ใส่อ้วมาเป็น OTOP ของชุมชนที่นี่ เพื่อนำมาจำหน่ายเป็นของฝาก โดยการท่องเที่ยวต้องช่วยคนในชุมชนให้มีรายได้ เมื่อคนในชุมชนมีรายได้ก็จะเป็นส่วนช่วยอย่างหนึ่งที่จะไม่ทำให้ชาวบ้านเข้าไปบุกรุกป่า เก็บของป่ามาขาย ซึ่งชาวบ้านเริ่มมีการตอบรับที่ดีขึ้น ตอนนี้ได้พยายามที่จะดึงลูกหลานในชุมชนเข้ามาทำกิจกรรมกับป่าให้มากที่สุด โดยมีเป้าหมายที่จะต้องการอบรมเยาวชนในพื้นที่ให้เป็นมัคคุเทศก์ในอนาคต ตอนนี้ชุมชนอยากจะประสานด้านการท่องเที่ยวกับหน่วยงานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือหน่วยงานราชการอื่น ให้มาทำร่วมกับชุมชน โดยให้การดูแลเป็นของชุมชนเป็นหลัก แต่ตอนนี้ทางชุมชนจะต้องมีความชัดเจนและต้องทำการสำรวจป่าอีกครั้งหนึ่งเพื่อนำไปวิเคราะห์เพื่อที่จะวางแผนในการดำเนินงานต่อไป โดยจะทำการสำรวจทั้งในด้านของพื้นที่ ระยะเวลา และความปลอดภัย จะมีการประชุมปรึกษากันเพื่อที่จะได้แนวคิดดีๆ ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวให้ดีขึ้น

3) ด้านคุณค่าทางการเรียนรู้และการศึกษา

รูปแบบการท่องเที่ยวของป่าชุมชนพิเศษจะเน้นที่การศึกษาธรรมชาติ พันธุ์พืชสมุนไพร ตอนนี้ทางป่าชุมชนจะมีเส้นทางหลักที่ทำไว้สำหรับเดินป่า ซึ่งมี 10 จุดศึกษา ในการเดินป่าจะมีการสอดแทรกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ การดูแลรักษาป่า โดยชุมชนตั้งเป้าไว้ว่าจะจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เรื่องพันธุ์พืช เพื่อศึกษาพันธุ์พืช และสมุนไพร โดยรูปแบบจะอยู่ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการศึกษาธรรมชาติ นอนค้างคืนเดียว รูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การทำศูนย์การเรียนรู้เป็นเป้าหมายที่จะทำซึ่งชุมชนก็มีการรวมกลุ่มช่วยกัน โดยมีการแลกเปลี่ยนสมุนไพรและการแลกเปลี่ยนความรู้กับหมู่บ้านใกล้เคียง ปัจจุบันคนที่เข้ามาศึกษาส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา ตอนนี้ชุมชนเริ่มมีการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งต่อไปจะมีการพัฒนาเพื่อให้เกิดศูนย์ศึกษาขึ้น จากเนื้อที่กองกลางของชุมชนทั้งหมด และอาจมีการพัฒนาทั้งในสร้างที่พัก การทำทางขึ้นเส้นทางใหม่ ทาง

ชุมชนพูดคุยก่อนข้างพร้อมในการที่จะนำนักท่องเที่ยวเข้าไปศึกษา การให้ความรู้ด้านสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศในป่า และการดูแลนักท่องเที่ยวที่เข้ามาศึกษา แต่ยังคงความรู้ด้านภาษาในการบริการให้กับชาวต่างชาติ

ตอนนี้ทางป่าชุมชนจะมีเส้นทางหลักที่ทำไว้สำหรับเดินป่า การศึกษารวมชาติตามจุดต่างๆ ที่มีอยู่เดิม ซึ่งจะมีจุดศึกษา เช่น ปรง สมุนไพร พืชฯลฯ และยังเน้นในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ให้คนที่เข้ามาศึกษาและท่องเที่ยวได้ตระหนักและเข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อม และในอนาคตจะเริ่มมีการสำรวจเส้นทางเพิ่มขึ้น เพื่อให้มีจุดศึกษาที่มากขึ้น และมีการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นอีกด้วย

4.14 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชน (SWOT Analysis)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ด้านสถานการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชน จากตัวชี้วัดแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อม ชุมชนท้องถิ่น และคุณค่าทางการเรียนรู้และการศึกษา เป็นปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) กลุ่มประชากรเป้าหมายที่ทำการสอบถามคือ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านการท่องเที่ยว โดยผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชน มีดังนี้

จุดแข็ง (Strengths)

- ป่าชุมชนพูดคุยเป็นป่าที่มีความหลากหลายของระบบนิเวศ และมีความหลากหลายทางชีวภาพ ป่าชุมชนประกอบไปด้วยป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง และพุ่มน้ำ และมองเห็นทัศนียภาพของแม่น้ำแควน้อย
- ป่าชุมชนพูดคุยมีพันธุ์ไม้หลากหลายชนิด ทั้งเต็ง รัง ประดู่ ไม้แดง ไทร กล้วยไม้ และมีสมุนไพรอยู่มากกว่า 100 ชนิด
- ในป่าชุมชนพูดคุยยังมีสัตว์ป่าที่พบได้แก่ ไก่ฟ้า เก้ง หมูป่า เม่น และในฤดูฝนยังพบนกเงือก
- ป่าชุมชนพูดคุยได้รับเลือกให้เป็นศูนย์ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของภาคตะวันตก
- ชุมชนพูดคุยเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง การทำงานจะรวมกันเป็นกลุ่ม และมีการแบ่งหน้าที่กันตามความถนัด
- ชุมชนมีความคิดที่จะพัฒนาป่าชุมชนพูดคุยเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยการที่จะทำการบริหาร

จัดการเองภายในชุมชน

- ชาวบ้านส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือกันดีในการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ คนในชุมชนให้ความสนใจทั้งในเรื่องการประชุม และการช่วยกันพัฒนาชุมชน เช่นในการร่วมมือกันฟื้นฟูป่าชุมชนพุเตย และชาวบ้านในชุมชนยินดีให้ความร่วมมือถ้าพื้นที่นี้จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยให้ความร่วมมือการพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชน และในด้านการบริการ อีกทั้งชาวบ้านได้ช่วยกันออกความคิดเห็นในการตั้งกฎระเบียบเพื่อใช้กับป่าชุมชน

- ชุมชนพุเตยมีการจัดการทางการเงินที่โปร่งใส

- ชุมชนพุเตยมีผู้รู้ในเรื่องของป่า และสมุนไพร โดยในชุมชนมีบุคลากรที่สามารถนำเที่ยวและดูแลนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยว และศึกษาป่าชุมชนได้ และได้มีการให้ความรู้ ผักคนรุ่นหลังขึ้นมาเพื่อช่วยในการดูแล และพัฒนาป่าชุมชนพุเตย

- ป่าชุมชนพุเตยเป็นจุดกลางที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงอยู่ใกล้เคียง ซึ่งป่าชุมชนพุเตยน่าจะเป็นจุดที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้

- จุดเด่น ของชุมชนพุเตยอีกอย่าง คือ มีการทำเกษตรอินทรีย์ และในพื้นที่มีการทำไร่ฝักอยู่หลายชนิด จึงน่าจะสามารถทำการท่องเที่ยวเชิงเกษตรควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้

จุดอ่อน (Weakness)

- คนในชุมชนพุเตยยังขาดความรู้ในด้านวิชาการในด้านการบริหารจัดการพื้นที่ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

- ในการพัฒนาป่าชุมชนพุเตย ยังขาดงบประมาณที่สนับสนุนในการที่จะนำมาพัฒนาป่าชุมชนให้เป็นที่ท่องเที่ยว

- ทางจังหวัด และอบต. ยังไม่ค่อยให้ความสนใจพื้นที่ป่าชุมชนพุเตย

- ทางชุมชนพุเตยยังไม่มีแผนยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมที่จะพัฒนาป่าชุมชนมาอย่างจริงจัง

- ส่วนมากนักท่องเที่ยวที่มาจะเป็นกลุ่มนักเรียน นักศึกษา และคณะอาจารย์เข้ามาทำการวิจัย ส่วนนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยวยังมีไม่มากเท่าที่ควร และนักท่องเที่ยวบางส่วนที่เข้าป่าชุมชนจะมากับทางรีสอร์ท และ โรงแรม โดยไม่ผ่านทางชุมชนพุเตย

- ปัจจุบันกิจกรรมการท่องเที่ยวยังมีน้อย และยังไม่น่าสนใจเท่าที่ควร

- การประชาสัมพันธ์มีน้อย และไม่กว้างขวาง ปัจจุบันใช้ระบบปากต่อปาก โดยส่วนมากคนที่เข้ามาศึกษาในป่าชุมชนจะติดต่อผ่านทางอาจารย์ที่ราชภัฏกาญจนบุรี

- ชาวบ้านในพื้นที่ยังขาดประสบการณ์ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

โอกาส (Opportunities)

- เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติเอราวัณ ได้ให้คำแนะนำให้ขอทำเป็นพื้นที่ตรงนี้เป็นป่าชุมชน โดยการเข้ามาช่วยดูแลทางด้านขอบเขตของพื้นที่
- ในช่วงเริ่มแรกของการพัฒนาป่าชุมชนพิเศษทางราชภัฏกาญจนบุรี ได้เข้ามาช่วยในการดำเนินงาน
- ป่าชุมชนพิเศษได้รับเลือกให้เป็นศูนย์ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของภาคตะวันตก และได้เงินทุนจากทาง BRT เข้ามาพัฒนาป่าชุมชน และการทำจุดศึกษาต่างๆ ภายในป่าชุมชน
- ป่าชุมชนพิเศษได้ทุนจาก โครงการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่เข้ามาสมทบในเรื่องการดูแลรักษาป่า
- ทางอุทยานแห่งชาติได้ให้ความช่วยเหลือป่าชุมชนพิเศษ และได้เข้าร่วมทำโครงการการมีส่วนร่วมอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืนกับทางอุทยานแห่งชาติ
- ผู้นำกลุ่มของป่าชุมชน และคณะกรรมการบางส่วน ได้รับคัดเลือกให้เข้าไปทำงานเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาของอุทยานแห่งชาติเอราวัณ
- ในพื้นที่พิเศษมีผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่สามารถผลิตเป็นสินค้า OTOP ซึ่งเป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยในการดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อีกทาง

อุปสรรค (Threats)

- หน่วยงานที่จะสนับสนุนส่งเสริมในการพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนพิเศษยังมีน้อย จึงทำให้ขาดงบประมาณที่จะมาใช้พัฒนา และการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง
- ยังขาดคนที่มีความรู้ หรือหน่วยงานที่จะเข้ามาให้ความรู้ทางด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ชาวบ้านในพื้นที่
- ปัจจุบันโครงการศูนย์แวดล้อมศึกษาของ BRT ได้หมดไป จึงทำให้เงินทุนที่จะมาพัฒนาพื้นที่ และดูแลรักษาไม่เพียงพอ จึงทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง
- รอคการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ เพราะทาง อบต. และทางจังหวัดไม่ได้ให้ความสนใจ และการสนับสนุน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของชุมชนในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นแกนของป่าชุมชนบ้านพุเตย จังหวัดกาญจนบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของชุมชนในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ของป่าชุมชนบ้านพุเตย จังหวัดกาญจนบุรี และเพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชน ในด้านลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อม ชุมชนท้องถิ่นและคุณค่าทางการเรียนรู้และการศึกษา

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยการเก็บข้อมูลจากประชาชน และผู้ที่มีบทบาททางด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ จำนวน 60 ราย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ การเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มภายในชุมชน ส่วนปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ปัจจัยด้านตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และปัจจัยด้านการบริหารจัดการ รวมทั้งการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานการณ์การท่องเที่ยวของชุมชน จากการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการบรรยาย ซึ่งผู้วิจัยสรุปการวิจัยได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ป่าชุมชนพุเตยเป็นป่าที่มีความสมบูรณ์ มีความหลากหลายของระบบนิเวศ ป่าชุมชนพุเตยได้รับเลือกให้เป็นศูนย์ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของภาคตะวันตก ป่าชุมชนแห่งนี้จึงเป็นที่ที่ใช้ศึกษาธรรมชาติ ปัจจุบันชุมชนพุเตยมีการจัดตั้งกลุ่มป่าชุมชนเพื่อดูแลรักษาป่า และเพื่อการพัฒนาให้ป่าชุมชนแห่งนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยชุมชนตั้งเป้าไว้ว่าในอนาคตจะจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เพื่อศึกษาพันธุ์พืช และสมุนไพรขึ้นในชุมชน ปัจจุบันชุมชนเริ่มมีการวางแผนที่จะพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยว โดยมีแผนที่จะทำการสำรวจเส้นทาง เพื่อให้มีจุดศึกษาเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งในอนาคตมีแผนที่จะพัฒนาในเรื่องการสร้างศูนย์การเรียนรู้ ที่พักอาศัย และการปรับปรุงเส้นทางเดินให้กลมกลืนกับธรรมชาติให้มากที่สุด การพัฒนาจะอยู่ในพื้นฐานที่ว่าป่าชุมชนพุเตยต้องเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืน โดยมีหลักที่ว่าต้องมีการดูแลรักษาธรรมชาติให้คงอยู่ และความ

สะดวกสบายต่างๆที่เกิดขึ้นต้องเป็นไปตามธรรมชาติ นอกจากนี้ชุมชนยังได้มองถึงในด้านธุรกิจชุมชนด้วย เพราะการท่องเที่ยวจะเป็นส่วนช่วยให้คนในชุมชนมีรายได้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว อีกทั้งยังช่วยให้คนในชุมชนช่วยกันดูแลรักษาป่าได้อีกทางหนึ่ง

ชุมชนพุเตยเป็นชุมชนชนบทที่ไม่มีความแตกต่างทางปัจจัยด้านต่างๆ วิถีชีวิตของคนในชุมชนมีลักษณะคล้ายๆ กัน ซึ่งคนในชุมชนส่วนมากจะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ชุมชนพุเตยเป็นชุมชนที่มีการจัดตั้งกลุ่มอยู่หลายกลุ่ม อาทิเช่น กลุ่มเกษตรอินทรีย์ กลุ่มโค กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ รวมถึงกลุ่มป่าชุมชนพุเตย แกนนำในชุมชนพุเตยค่อนข้างมีความเข้มแข็ง โดยการทำงานจะทำการรวมกันเป็นกลุ่ม มีการแบ่งหน้าที่กันไปตามความถนัดของแต่ละคน คนในชุมชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในทุกกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน เมื่อพื้นที่ป่าพุเตยได้เป็นป่าชุมชน คนในชุมชนก็ร่วมแรงร่วมใจกันฟื้นฟูป่า และดูแลป่าชุมชนเป็นอย่างดี ตลอดจนการเข้าร่วมประชุม ทางชุมชนพุเตยมีความต้องการที่จะพัฒนาป่าชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งโครงการที่จะพัฒนาป่าชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเริ่มเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยทางชุมชนพุเตยได้มีการพัฒนาไปเรื่อยๆ แต่การดำเนินงานยังไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากขาดหน่วยงานที่จะเข้ามาสนับสนุน ทั้งในเรื่องงบประมาณ หรือการให้ความรู้แก่คนในชุมชนในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพราะคนในชุมชนยังไม่มี ความเข้าใจในเรื่องนี้ ทางชุมชนได้มีแผนพัฒนาด้านการท่องเที่ยว โดยในปี 2551 จะมีการสำรวจพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น และทำการขยายจุดศึกษา และจะพัฒนาพื้นที่ด้านล่างของป่าชุมชนมีแผนที่จะสร้างศูนย์ศึกษาพันธุ์พืช สมุนไพร และการสร้างจุดพักสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งชุมชนสามารถที่จะดำเนินการได้ด้วยตัวชุมชนเอง แต่ทางชุมชนต้องการความร่วมมือจากนักวิชาการ หรือจากทางมหาวิทยาลัยต่างๆมาให้ความรู้กับคนในชุมชน ปัจจุบันทางชุมชนพุเตยพยายามที่จะให้เด็กในชุมชนเข้ามาเรียนรู้เรื่องป่า และสมุนไพร เพื่อที่จะฝึกให้สามารถนำนักท่องเที่ยวเข้าไปศึกษาธรรมชาติในป่าชุมชน และมีผู้ที่จะสืบทอดในการดำเนินการ และดูแลรักษาป่าชุมชนต่อไปในอนาคต

เนื่องจากปัจจุบันทางศูนย์ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของภาคตะวันตก (BRT) ที่ให้ทุนกับชุมชนในการทำศูนย์ศึกษาสิ่งแวดล้อมได้หมด โครงการทางชุมชนได้ดำเนินการต่อ โดยมีการออกสำรวจป่าชุมชนอีกครั้ง เพื่อนำไปวิเคราะห์หาแนวทางในการวางแผน และการดำเนินงานต่อไป โดยจะทำการสำรวจทั้งในด้านของพื้นที่ ระยะทาง ในเส้นทางที่เพิ่มเติมจากของเดิม และดูในเรื่องความปลอดภัย และจะมีการประชุมปรึกษากันภายในชุมชนเพื่อที่จะได้แนวคิดดีๆ เพื่อที่จะนำมาดูแลรักษา และพัฒนาป่าชุมชนรวมถึงการพัฒนาในด้านการท่องเที่ยวให้ดีขึ้นกว่าเดิม

รูปแบบการท่องเที่ยวของป่าชุมชนพุเตยจะเน้นในเรื่องการศึกษาธรรมชาติ โดยให้คนที่เข้ามาศึกษา และท่องเที่ยวได้ตระหนัก และเข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อม ซึ่งทางชุมชนมีบุคลากรที่

สามารถนำนักทอ้งเทียวเข้าไปศึกษา ให้ความรู้ด้านสภาพแวดล้อมแก่นักทอ้งเทียว และการดูแลนักทอ้งเทียว สำหรับในอนาคตที่จะมีการพัฒนาให้พื้นที่ป่าชุมชนพุดเตยเป็นแหล่งทอ้งเทียว การให้ความรู้ และการสร้างความเข้าใจในเรื่องการทอ้งเทียวเชิงนิเวศให้แก่คนในชุมชน และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน จึงถือเป็นเรื่องที่สำคัญ ซึ่งจะทำการพัฒนาการทอ้งเทียวในป่าชุมชนพุดเตยดำเนินไปได้ตามแนวทางการทอ้งเทียวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน

5.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 51.7 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 48.3 โดยส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีอายุอยู่ในช่วง 25-49 ปี ร้อยละ 51.7 รองลงมา มีอายุมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 20.0 ส่วนในด้านระดับการศึกษา พบว่า การศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 35.0 รองลงมา มีการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 23.3 อาชีพหลักของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนมากของกลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพทำไร่ ร้อยละ 46.7 เป็นอาชีพหลัก รองลงมา มีอาชีพค้าขาย ร้อยละ 16.7 ส่วนในเรื่องของรายได้ของครัวเรือนต่อเดือน พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้ของครัวเรือนต่อเดือน 5,000-10,000 บาท ร้อยละ 48.3 รองลงมา มีรายได้ของครัวเรือนต่อเดือน น้อยกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 21.7 สำหรับระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น พบว่า ระยะเวลาที่ประชาชนอาศัยอยู่ในชุมชน 10-20 ปี และ 31-40 ปี เท่ากัน ร้อยละ 28.3 รองลงมา มีระยะเวลาอาศัยมากกว่า 40 ปี ร้อยละ 20 ในการเป็นสมาชิกกลุ่มในท้องถิ่น พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกกลุ่ม ร้อยละ 53.3 และไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม ร้อยละ 46.7 ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างอยู่ในกลุ่มผู้นำชุมชน และสหกรณ์ร้านค้า เท่ากัน ร้อยละ 23.3 รองลงมาอยู่ในกลุ่มเกษตร ร้อยละ 16.7 กลุ่มออมทรัพย์ ร้อยละ 11.7 ตามลำดับ

5.1.2 ปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นระดับมาก ในความคิดเห็นที่ว่าพื้นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น หรือวัฒนธรรมชุมชน ประวัติศาสตร์ ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และเผยแพร่ เรื่องของการมีสิทธิในพื้นที่/ทรัพยากรท่องเที่ยวของชุมชน และพื้นที่ที่จะได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวน้อย และสามารถควบคุมได้ และในความคิดเห็นที่ว่าพื้นที่มีศักยภาพในเป็นการแหล่งการเรียนรู้และการศึกษาธรรมชาติให้แก่ักทอ้งเทียว

5.1.3 ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นระดับมาก ในความคิดเห็นต่างๆ ดังนี้ ป่าพุเตยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความเพลิดเพลิน น่าสนใจ และเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว และในเรื่องของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในป่าพุเตย สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่นั้นได้ และในส่วนของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ป่าพุเตย เป็นกิจกรรมที่สร้างจิตสำนึกและความตระหนักถึงคุณค่าของวิถีชีวิต วัฒนธรรม หรือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้นักท่องเที่ยว เช่นเดียวกับความคิดเห็นที่ว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวที่ป่าพุเตยไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ และชุมชนของท่านสามารถจัดการ และดำเนินการกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ป่าพุเตยได้เองเป็นส่วนใหญ่ และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ป่าพุเตย จะช่วยส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเกิดความตระหนักและสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์

5.1.4 ปัจจัยด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ความคิดเห็นที่ว่าป่าพุเตยควรอยู่ใกล้เส้นทางหลัก หรือใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ควรมีการประชาสัมพันธ์และประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อส่งเสริมท่องเที่ยวในชุมชน และควรมีทรัพยากร/กิจกรรมการท่องเที่ยว ที่น่าสนใจ ไม่ซ้ำแบบ และเป็นที่นิยมของตลาดท่องเที่ยวในปัจจุบัน พบว่า มีความคิดเห็นระดับมากเท่ากัน

5.1.5 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

ด้านการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นระดับมาก ในเรื่องป่าพุเตยควรมีมาตรการจำกัดปริมาณนักท่องเที่ยว/กิจกรรมการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่ และในความคิดเห็นที่ว่าป่าพุเตยควรมีการจัดการขยะที่เหมาะสม เช่นเดียวกับความคิดเห็นที่ว่าชุมชนควรมีการแบ่งพื้นที่ตามความเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ ซึ่งผลการศึกษายังพบว่า ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นระดับมาก ในความคิดเห็นที่ว่าชุมชนควรมีการติดตามตรวจสอบและประเมินผลเกี่ยวกับการจัดการพื้นที่ป่าพุเตย และชุมชนควรมีมาตรการในการอนุรักษ์พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ และในความคิดเห็นที่ว่าชุมชนควรมีมาตรการหรือกฎระเบียบสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้องในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และความคิดเห็นพื้นที่ป่าพุเตย ควรมีการกำหนดและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความเหมาะสมกับระบบนิเวศท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในความคิดเห็นระดับมากเช่นกัน

ด้านการให้บริการ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นระดับมาก ในเรื่องประชาชนในพื้นที่ที่มีความสนใจเข้าร่วมในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว และเรื่องประชาชนในพื้นที่มีความรู้ ความชำนาญในการให้บริการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงความคิดเห็นของประชาชนในการจัดการด้านบริการควรสอดคล้องกับหลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยผลการศึกษายังพบว่าประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นระดับมาก ว่าในพื้นที่ควรมีการให้บริการความรู้แก่นักท่องเที่ยว โดยเน้นการแนะนำนักท่องเที่ยว จัดศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของชุมชน และบริการนำเที่ยวพร้อมมัคคุเทศก์ และความคิดเห็นที่ว่าในพื้นที่ควรมีการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสม รวมถึงควรมีการดูแลรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกให้อยู่ในสภาพใ้การใช้การได้ดี ซึ่งอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับมาก ในความคิดเห็นที่ว่าองค์กรชุมชนควรมีการรองรับการดำเนินงานและจัดการการท่องเที่ยว และควรรักและเห็นคุณค่าในวิถีชีวิต และแหล่งธรรมชาติในพื้นที่ และความคิดเห็นชุมชนของท่านควรมีความสามัคคีและให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน มีจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชน มีผู้นำที่เข้มแข็งและเป็นที่น่าเชื่อถือของชุมชน รวมถึงความคิดเห็นของประชาชนที่ว่าชุมชนของท่านควรมีระบบการบริหารจัดการด้านการเงินที่โปร่งใส มีความคิดเห็นระดับมาก และสอดคล้องกับความคิดเห็นว่าชุมชนของท่านควรมีการสร้างระบบให้เกิดการกระจายประโยชน์สู่ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม และชุมชนของท่านควรมีระบบการคืนผลประโยชน์สู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และท้องถิ่น เช่นเดียวกับความคิดเห็นที่ว่าชุมชนของท่านควรมีโอกาสได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากหน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานภายนอก ซึ่งอยู่ในระดับมากเช่นกัน

5.1.6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยอื่นๆ โดยใช้การทดสอบที (T-Test) และการวิเคราะห์การแปรผันทางเดียว (One-Way Analysis of Variance, ANOVA)

ปัจจัยด้านเพศ พบว่า เพศมีผลต่อความคิดเห็นในด้านพื้นที่และทรัพยากรการท่องเที่ยว ในเรื่องของความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมชุมชน ประวัติศาสตร์ ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และเผยแพร่ และปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเรื่องขององค์กรชุมชนรองรับการดำเนินงานและจัดการการท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยด้านอื่นๆ มีผลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยด้านอายุ พบว่า อายุมีผลต่อความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์กร บริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเรื่องการสร้างระบบให้เกิดการกระจายประโยชน์สู่ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยด้านอื่นๆ มีผลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยด้านระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษามีผลต่อความคิดเห็นในด้านพื้นที่และทรัพยากรการท่องเที่ยวในเรื่องของ ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมชุมชน ประวัติศาสตร์ ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และเผยแพร่ ส่วนปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเรื่องมาตรการในการอนุรักษ์พลังงาน และทรัพยากร และมาตรการอื่นๆในการรักษาสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเรื่องการให้บริการสื่อความหมายธรรมชาติ และการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เน้นการแนะนำ/ปฐมนิเทศนักท่องเที่ยว จัดศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของชุมชน และบริการนำเที่ยวพร้อมมัคคุเทศก์ที่ให้บริการสื่อความหมาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยด้านอื่นๆ มีผลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยด้านอาชีพ พบว่า อาชีพมีผลต่อความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านพื้นที่และทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเรื่องของชุมชนเป็นเจ้าของพื้นที่ ความมีศักยภาพในการสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่นักท่องเที่ยว ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเรื่องของกิจกรรมที่สร้างความเพลิดเพลิน น่าสนใจ และเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์กร บริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเรื่องของ ระบบการบริหารจัดการด้านการเงินที่โปร่งใส แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยด้านอื่นๆ มีผลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยด้านรายได้ พบว่า คนในชุมชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นในปัจจัยด้านกิจกรรมในเรื่องของ กิจกรรมที่อาศัยทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีอยู่แล้ว ปัจจัยด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเรื่องทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมที่น่าสนใจ ไม่ซ้ำแบบ และเป็นที่ยอมรับของตลาดท่องเที่ยวในปัจจุบัน และปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศวิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเรื่องการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ และเรื่องของมาตรการติดตามตรวจสอบประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยด้านอื่นๆ มีผลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยด้านระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีผลต่อความคิดเห็นในด้านพื้นที่และทรัพยากรการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ปัจจัยด้านตลาดของ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และปัจจัยด้านการบริหารจัดการ มีผลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม พบว่า การสมาชิกกลุ่ม มีผลต่อความคิดเห็นในด้านพื้นที่ และทรัพยากรการท่องเที่ยว ในเรื่องของชุมชนเป็นเจ้าของพื้นที่ และปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ในเรื่องของมาตรการติดตามตรวจสอบประเมินผล และด้านการสร้างระบบให้เกิดการคืนผล ประโยชน์สู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยด้านอื่นๆ มีผลไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.2 สรุปปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก สามารถสรุปความคิดเห็นต่ออุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ได้ดังนี้

5.2.1 ปัญหาและอุปสรรคจากการวิจัย

- 1) เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการสอบถามเวลากลางวัน ซึ่งเป็นเวลาที่ประชาชนในพื้นที่ไม่อยู่บ้าน เพราะต้องไปไร่เพื่อทำการเกษตร ทำให้เวลาไม่ตรงกันจึงเป็นอุปสรรคในการสอบถาม
- 2) การคมนาคมไม่สะดวก เนื่องจากไม่มีรถประจำทางเพื่อไปพื้นที่ศึกษา ผู้วิจัยจึงต้องเช่ารถเอกชนไปเอง จึงทำให้เกิดความล่าช้า
- 3) ประชาชนในพื้นที่บางคนยังไม่กล้าให้ข้อมูล เช่น ชื่อ และที่อยู่ เนื่องจากเกรงว่าจะส่งผลกระทบต่อมาถึงตนได้
- 4) ประชาชนในพื้นที่บางส่วนเป็นชาวมอญจึงทำให้ไม่สามารถสอบถามข้อมูลให้ครบตามจำนวนครัวเรือนทั้งหมดหมู่บ้านได้

5.2.2 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

- 1) เพศเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านการบริหารและการจัดการด้านองค์กรบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งเพศชายมีความคิดเห็นที่ดีกว่าเพศหญิง โดยส่วนใหญ่แล้วเพศชายจะเป็นเพศที่เป็นผู้นำครอบครัว มีบทบาททางสังคม และมีการเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่ามากกว่าเพศหญิง ทางชุมชนจึง

ควรที่จะสนับสนุนให้เพศหญิงเข้ามามีบทบาท โดยการจัดกิจกรรมที่เพศหญิงสามารถที่จะเข้ามามีส่วนร่วมได้ เช่น การจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านทำผลิตภัณฑ์แปรรูปเพื่อเป็นของฝากแก่นักท่องเที่ยว

2) อายุเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นด้านการจัดการด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้ที่มีอายุอยู่ในช่วง 25-49 ปี เป็นช่วงอายุที่อยู่ในวัยทำงานจึงย่อมมีความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน การที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกคนในชุมชน ซึ่งผู้สูงอายุในชุมชนจะเป็นผู้ที่มีความรู้ และเข้าใจในพื้นที่มากกว่าผู้ที่อายุน้อย ซึ่งความรู้ี้สามารถที่จะถ่ายทอดให้กับคนรุ่นหลังที่อยู่ในพื้นที่ และควรที่จะมีการส่งเสริมความรู้ในเรื่องการมีส่วนร่วมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ให้ทุกคนในชุมชน โดยต้องผสมผสานความรู้ในเรื่องต่างๆ ให้ทุกช่วงอายุสามารถรับรู้ได้

3) ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยวปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว จากการศึกษาในกลุ่มคนที่มีการศึกษาจะมีความคิดเห็นที่ดีกว่าคนที่ไม่ได้รับการศึกษา การที่ส่งเสริมให้คนในชุมชนได้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษา เพื่อให้เยาวชนในชุมชนได้มีโอกาสทางการศึกษามากยิ่งขึ้น จะช่วยในการที่จะพัฒนาความคิดของคนในชุมชนได้ ซึ่งทางชุมชน และท้องถิ่นควรที่จะมีการสนับสนุน หรือหาโอกาสทางการศึกษาให้กับคนในชุมชนมากขึ้น หรือการจัดฝึกอบรมอาชีพ หรือความรู้ให้กับประชาชน และการเชิญชวนคนในชุมชนที่มีระดับการศึกษาที่สูงเข้ามามีส่วนร่วมในการที่จะพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น

4) อาชีพเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรมท่องเที่ยว และการบริหารจัดการด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คนในชุมชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมย่อมมีความเข้าใจในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติ และเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นมากกว่าผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทางชุมชนควรมีกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งในด้านการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับคนในชุมชนเพื่อให้ทุกคนในชุมชนเห็นคุณค่า และความสำคัญของทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น และการผลักดันให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เกิดขึ้นในชุมชน

5) รายได้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คนในชุมชนส่วนมากจะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ไม่มี

รายได้เสริมจากทางอื่น ทางชุมชนจึงควรที่จะให้การสนับสนุน และจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ เช่น การจัดทำสินค้า การแปรรูปผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น จำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งจะทำให้คนในชุมชนสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วม และยังเป็นการเพิ่มรายได้ให้คนในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย

6) ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่เป็นปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของคนในชุมชน ส่วนใหญ่คนในชุมชนจะอาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นเวลานาน ย่อมมีความรู้สึกรักและหวงแหนในพื้นที่ ชุมชนควรมีการจัดกิจกรรม และสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับคนในชุมชน เพื่อที่ทุกคนในชุมชนจะได้เข้ามามีส่วนร่วม และเห็นความสำคัญของทรัพยากรในท้องถิ่น

7) การเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรม และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชนมักจะเข้าร่วมกลุ่ม และทำกิจกรรมต่างๆในชุมชน แต่คนในชุมชนบางกลุ่มไม่ได้เข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชนมากนัก การสนับสนุนให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพื่อการสานสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นในชุมชน และเชิญชวนให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรวมกลุ่มที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งจะช่วยในการสร้างความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมากขึ้นด้วย

5.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนให้ยั่งยืน และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.3.2 ควรศึกษาความคิดเห็นในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากกลุ่มประชากรเป้าหมายอื่น เช่น ประชาชนในหมู่บ้านใกล้เคียง คณะนักเรียน-ครู อาจารย์ และนักท่องเที่ยว เพื่อนำข้อมูลมาประกอบกับการวิจัยนี้ และนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนต่อไป

5.3.3 ควรขยายขอบเขตพื้นที่ในการศึกษาในสถานที่ท่องเที่ยวประเภทป่าชุมชนในจังหวัดอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบกับงานวิจัย และใช้ในการประกอบการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อไป

ความคิดเห็นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นแกนของชุมชนบ้านพุเตย
จังหวัดกาญจนบุรี

สรรพารีย์ ยกย่อง 4837164 ENRD/M

วท.ม. (การวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชนและชนบท)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : ปิยะกาญจน์ เทียธิทรัพย์ Ph.D., ประพฤติ เกิดสืบ M.Sc.,
สยาม อรุณศรีมรกต M.Sc.

บทสรุปแบบสมบูรณ์

ที่มาและความสำคัญ

ปลายปี พ.ศ. 2533 กระแสการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในประเทศไทยได้ปรากฏเด่นชัดขึ้น จนกระทั่งปี พ.ศ. 2540 ธุรกิจการท่องเที่ยวได้ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวในรูปแบบสมาคมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการผจญภัย ทำให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อันเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้มีความสัมพันธ์กับธุรกิจเอกชนมากขึ้น (ชูสิทธิ์ ชูชาติ, 2544) ทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก โดยถือว่าเป็นสินค้าบริการประเภทหนึ่งที่สามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศ โดยรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจาก 299,536 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2543 เป็น 406,535 ล้านบาทปี พ.ศ. 2548 การท่องเที่ยวนอกจากจะเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้กับประเทศ และยังเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตในสาขาอื่นๆ อีกหลายสาขา ซึ่งเป็นผลให้เกิดการจ้างงานและการกระจายรายได้ในภาคเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) การท่องเที่ยวกำลังกลายเป็นโอกาสให้กับคนในชนบทมากยิ่งขึ้น การท่องเที่ยวชุมชน ได้เริ่มแพร่กระจายไปทั่วประเทศ ซึ่งเป็นผลดีในการจ้างงาน และสร้างรายได้ อีกทั้งการท่องเที่ยวทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นในชุมชน ทั้งการเรียนรู้ถึงภูมิปัญญาในชุมชน และการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่เกิดขึ้นในประเทศไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้จัดทำแผนแม่บทอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2544-2553) ซึ่งเป็นกรอบการบริหารจัดการ

การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาด้านอื่นอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการตอบสนองนโยบายของแผนแม่บท โดยเฉพาะในการพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นผู้นำทางการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียอย่างต่อเนื่อง เพื่อก้าวสู่การเป็น World Class Destination โดยมีการส่งเสริมให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยว และรายได้จากการท่องเที่ยวออกสู่ภูมิภาคอื่นๆ โดยการสนับสนุนในองค์กรปกครองท้องถิ่นมีความพร้อม และเข้มแข็งในการบริหารจัดการเพื่อผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดยตรง และเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้คงความเป็นธรรมชาติ รวมถึงสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์วัฒนธรรมของไทยในแต่ละพื้นที่อย่างชัดเจน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545) การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนภายใต้ความหลากหลายของปัจจัย ซึ่งจะสามารถอธิบายถึงความมีอยู่และการดำเนินไปของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนโดยชุมชนท้องถิ่น สอดคล้องกับกระแสท้องถิ่นนิยม ที่มุ่งเน้นให้มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และความสำคัญกับสิทธิชุมชนท้องถิ่น (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2549) ที่ได้กล่าวถึงการให้สิทธิชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน (มาตรา 46 และ 56) มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งพาตนเองและการตัดสินใจท้องถิ่น (มาตรา 78) อีกทั้งกระแสการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism) ที่ให้ทางเลือกในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน เข้ามำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวบนฐานคิดที่ว่าชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว โดยนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม มาใช้เป็นต้นทุนในการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของชุมชน ให้มีความรู้ความสามารถและบทบาทที่สำคัญในการดำเนินงานตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การสรุปบทเรียน ซึ่งมุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืนสู่คนรุ่นต่อไปและเกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ภาคเหนือ, 2546)

พื้นที่ป่าชุมชนพุเตย เป็นพื้นที่ป่าที่มีความหลากหลายของชนิดพันธุ์พืช และสัตว์ อีกทั้งพื้นที่นี้ได้รับเลือกให้เป็นศูนย์ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของภาคตะวันตก เพราะพื้นที่นี้มีความโดดเด่นเฉพาะตัว เนื่องจากมีเทือกเขาที่เป็นหินปูนเป็นหลัก จึงทำให้พื้นที่ธรรมชาติมีลักษณะเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ ที่เกิดจากมีน้ำใต้ดินผุดขึ้นมาทำให้เกิดน้ำขัง หรือเป็นทางน้ำไหลผ่าน จึงมีชื่อเรียกว่า พู นอกจากนี้พื้นที่ยังมีความหลากหลายทางระบบนิเวศป่าไม้สามแบบ คือ ระบบนิเวศป่าพุป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ซึ่งถือเป็นจุดเด่นของพื้นที่ป่าชุมชน และเนื่องจากมีต้นเตยขึ้นอยู่อย่างหนาแน่นจึงเป็นที่มาของหมู่บ้านพุเตย ซึ่งปัจจุบันพื้นที่นี้ได้เป็นศูนย์ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ จึงได้มีการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่ขึ้น โดยทางชุมชนได้รับความร่วมมือจากทาง BRT จัดทำ

เส้นทางการเดินป่าขึ้น เพื่อใช้เป็นเส้นทางการศึกษาธรรมชาติ ซึ่งได้รับความสนใจจาก นักวิจัย นักเรียน นักศึกษาเขามาศึกษาในพื้นที่ ซึ่งทางชุมชนได้มีการจัดตั้งกลุ่มชุมชนป่าพุเตยขึ้น โดยรวบรวมคนในชุมชนที่มีความรู้ในเรื่องป่าพุเตย และคนที่สนใจมาเข้าร่วมกลุ่ม เพื่อที่จะดูแลรักษาพื้นที่ป่า อีกทั้งผู้รู้ในท้องถิ่นยังเป็นผู้นำทางการเดินป่าให้แก่ผู้ที่เข้ามาศึกษาอีกด้วย ทางชุมชนพุเตยมีแผนที่จะพัฒนาพื้นที่นี้ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย โดยการพัฒนาจะอยู่ในพื้นฐานที่ว่าป่าชุมชนพุเตยจะต้องเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบยั่งยืน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาความคิดเห็นของชุมชนพุเตยในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นแกน ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของชุมชนพุเตยในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นแกน โดยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา พร้อมทั้งศึกษา จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนพุเตยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแก่นำกลุ่มป่าชุมชนพุเตย ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การที่ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดการจัดการที่ดี และเกิดการเรียนรู้ขึ้นในท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้พื้นที่ป่าพุเตยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของชุมชนพุเตยในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นแกน
2. เพื่อวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนพุเตยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 1.1 เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของชุมชนในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
- 1.2 เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมสถานการณ์การท่องเที่ยว โดยมีชุมชนเป็นแกน
- 1.3 เสนอแนะการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นแกน

2. ขอบเขตพื้นที่ทำการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาพื้นที่ป่าชุมชนพุเตย และชุมชนบ้านพุเตย ตั้งอยู่ที่ หมู่ 8 ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

วิธีการศึกษา

ผู้ศึกษาจะมุ่งศึกษาตามสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ ที่ปัจจัยต่างๆ ของชุมชนที่เกี่ยวข้องอย่างไรเกี่ยวกับความคิดเห็นของชุมชนที่จะพัฒนาพื้นที่ให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยปัจจัยดังกล่าวนี้จะประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ การเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มภายในชุมชน ส่วนปัจจัยด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ ปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรท่องเที่ยว ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ปัจจัยด้านตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และปัจจัยด้านการบริหารจัดการ รวมทั้งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานการณ์การท่องเที่ยวของชุมชน

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปสัมภาษณ์ประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ หมู่ 8 ชุมชนพุเตย ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี โดยทำการสัมภาษณ์ทุกครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านได้ประชากรศึกษาจำนวน 60 ครัวเรือนด้วยแบบสอบถามที่เตรียมไว้ และการสัมภาษณ์เชิงลึก

การวิเคราะห์ข้อมูล

การประมวลผลข้อมูลและหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยโปรแกรม SPSS/PC⁺ (Statistical Package for Social Sciences) โดยใช้สถิติร้อยละ และความถี่ และใช้สถิติทำการอธิบายความแตกต่างโดย T-test จะใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสองกลุ่ม และ F-test จะใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป

การวิเคราะห์โดยใช้ SWOT เพื่อการวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนพุเตยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยใช้วิธีการสำรวจด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก มีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นแกนนำกลุ่มป่าชุมชนพุเตย

ผลการศึกษา

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

จากการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในพื้นที่ พบว่า ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 51.7 โดยส่วนใหญ่จะมีอายุอยู่ในช่วง 25- 49 ปี ร้อยละ 51.7 และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นระยะเวลา 10-20 ปี และ 31-40 ปี เท่ากัน ร้อยละ 28.3 ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 35.0 และส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่ม ร้อยละ 53.3 โดยประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ร้อยละ 46.7 และส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ระหว่าง 5,000 – 10,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 46.7 ดังตารางที่ 4

2. ผลความคิดเห็นของประชาชนในปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และด้านการบริหารจัดการ

- ปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นระดับมาก ในความคิดเห็นที่ว่าพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น หรือวัฒนธรรมชุมชน ประวัติศาสตร์ ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และเผยแพร่ เรื่องของการมีสิทธิในพื้นที่/ทรัพยากรท่องเที่ยวของชุมชน และพื้นที่ที่จะได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวน้อย และสามารถควบคุมได้ และในความคิดเห็นที่ว่าพื้นที่มีศักยภาพในการเป็นแหล่งการเรียนรู้และการศึกษาธรรมชาติให้แก่นักท่องเที่ยว

- ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นระดับมาก ในความคิดเห็นต่างๆดังนี้ ป่าพุเตยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความเพลิดเพลิน น่าสนใจ และเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว และในเรื่องของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในป่าพุเตย สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่นั้นได้ และในส่วนของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ป่าพุเตย เป็นกิจกรรมที่สร้างจิตสำนึกและความตระหนักถึงคุณค่าของวิถีชีวิต วัฒนธรรม หรือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ให้แก่นักท่องเที่ยว เช่นเดียวกับความคิดเห็นที่ว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวที่ป่าพุเตยไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ และชุมชนของท่านสามารถจัดการ และดำเนินการกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ป่าพุเตยได้เองเป็นส่วนใหญ่ และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ป่าพุเตย จะช่วยส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเกิดความตระหนักและสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์

- ปัจจัยด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ความคิดเห็นที่ว่าป่าพุเตยควรอยู่ใกล้เส้นทางหลัก หรือใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ควรมีการประชาสัมพันธ์และประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อส่งเสริมท่องเที่ยวในชุมชน และควรมีทรัพยากร/กิจกรรมการท่องเที่ยว ที่น่าสนใจ ไม่ซ้ำแบบ และเป็นที่ยอมรับของตลาดท่องเที่ยวในปัจจุบัน พบว่า มีความคิดเห็นระดับมากเท่ากัน

- ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

ด้านการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นระดับมาก ในเรื่องป่าพุเตยควรมีมาตรการจำกัดปริมาณนักท่องเที่ยว/กิจกรรมการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่ และในความคิดเห็นที่ว่าป่าพุเตยควรมีการจัดการขยะที่เหมาะสม เช่นเดียวกับความคิดเห็นที่ว่าชุมชนควรมีการแบ่งพื้นที่ตามความเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ ซึ่งผลการศึกษายังพบว่า ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นระดับมาก ในความคิดเห็นที่ว่าชุมชนควรมีการติดตามตรวจสอบและประเมินผลเกี่ยวกับการจัดการพื้นที่ป่าพุ และชุมชนควรมีมาตรการในการอนุรักษ์พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ และในความคิดเห็นที่ว่าชุมชนควรมีมาตรการหรือกฎระเบียบสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้องในการใช้

ทรัพยากรธรรมชาติ และความคิดเห็นพื้นที่ป่าภูเขา ควรมีการกำหนดและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความเหมาะสมกับระบบนิเวศท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในความคิดเห็นระดับมากเช่นกัน

ด้านการให้บริการ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นระดับมากในเรื่องประชาชนในพื้นที่ที่มีความสนใจเข้าร่วมในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว และเรื่องประชาชนในพื้นที่มีความรู้ ความชำนาญในการให้บริการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงความคิดเห็นของประชาชนในการจัดการด้านบริการควรสอดคล้องกับหลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยผลการศึกษายังพบว่า ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นระดับมาก ว่าในพื้นที่ควรมีการให้บริการความรู้แก่นักท่องเที่ยว โดยเน้นการแนะนำนักท่องเที่ยว จัดศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของชุมชน และบริการนำเที่ยวพร้อมมัคคุเทศก์ และความคิดเห็นที่ว่าในพื้นที่ควรมีการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสม รวมถึงควรมีการดูแลรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกให้อยู่ในสภาพใช้การได้ดี ซึ่งอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับมาก ในความคิดเห็นที่ว่าองค์กรชุมชนควรมีการรองรับการดำเนินงานและจัดการการท่องเที่ยว และควรรักและเห็นคุณค่าในวิถีชีวิตและแหล่งธรรมชาติในพื้นที่ และความคิดเห็นชุมชนของท่านควรมีความสามัคคีและให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน มีจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชน มีผู้นำที่เข้มแข็งและเป็นที่น่าเชื่อถือของชุมชน รวมถึงความคิดเห็นของประชาชนที่ว่าชุมชนของท่านควรมีระบบการบริหารจัดการด้านการเงินที่โปร่งใส มีความคิดเห็นระดับมาก และสอดคล้องกับความคิดเห็นว่าชุมชนของท่านควรมีการสร้างระบบให้เกิดการกระจายประโยชน์สู่ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม และชุมชนของท่านควรมีระบบการคืนผลประโยชน์สู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และท้องถิ่น เช่นเดียวกับความคิดเห็นที่ว่าชุมชนของท่านควรมีโอกาสได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากหน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานภายนอก ซึ่งอยู่ในระดับมากเช่นกัน

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยอื่นๆ โดยใช้การทดสอบที (T-test) และการวิเคราะห์การแปรผันทางเดียว (One-Way Analysis of Variance, ANOVA)

ปัจจัยด้านเพศ พบว่า เพศมีผลต่อความคิดเห็นในด้านพื้นที่และทรัพยากรการท่องเที่ยว ในเรื่องของความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมชุมชน ประวัติศาสตร์ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และเผยแพร่ และปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเรื่องขององค์กรชุมชนรองรับการดำเนินงานและจัดการการท่องเที่ยวโดยสอดคล้องกับผลการศึกษาของกุสุมา สว่างพันธุ์ (2546:115) เรื่องความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของชุมชนชาวเลเกาะ

สิเหร่ จังหวัดภูเก็ต โดยพบว่า เพศไม่มีผลต่อความพร้อมของประชาชนด้านการจัดการทรัพยากร แหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวก การป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว และความพร้อมด้านการจัดกิจกรรมและการให้บริการในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และผลการศึกษา ของอนงค์นุช สุทธิพงษ์ (2548:91) เรื่อง ศักยภาพทางสังคมในการจัดการการท่องเที่ยวตามความ คิดเห็นของประชาชน หมู่เกาะพยาม อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ซึ่งพบว่า เพศของประชาชนในพื้นที่ หมู่เกาะพยามมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพทางสังคมในการจัดการท่องเที่ยว ส่วนปัจจัยด้านอื่นๆ มีผลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัจจัยด้านอายุ พบว่า อายุมีผลต่อความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้าน องค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเรื่องการสร้าง ระบบให้เกิดการกระจายประโยชน์สู่ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม โดยสอดคล้องกับผล การศึกษาของ ศหลิน เดียวสุรินทร์ (2547:114) เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการของประชาชน ท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งพบว่า อายุมีความสัมพันธ์ กับความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยด้านอื่นๆ มีผลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัจจัยด้านระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษามีผลต่อความคิดเห็นในด้านพื้นที่ และทรัพยากรการท่องเที่ยวในเรื่องของ ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรม ชุมชน ประวัติศาสตร์ ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และเผยแพร่ ส่วนปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อ รักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเรื่องมาตรการในการ อนุรักษ์พลังงานและทรัพยากร และมาตรการอื่นๆในการรักษาสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านการ บริหารจัดการด้านให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเรื่องการให้บริการสื่อความหมาย ธรรมชาติ และการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เน้นการแนะนำ/ปฐมนิเทศนักท่องเที่ยว จัดศูนย์ข้อมูล ท่องเที่ยวของชุมชน และบริการนำเที่ยวพร้อมมัคคุเทศก์ที่ให้บริการสื่อความหมาย โดยการศึกษา สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุรีพร ภัทรานันท์ (2541:127) เรื่องทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มี ต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน มีผลต่อทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในอุทยานแห่งชาติในจังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศิริวรรณ วัชรพงษ์ (2546:144) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เชิงนิเวศในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำผาท่าผล อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ระดับ การศึกษามีอิทธิพลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการระบุปัญหา และสาเหตุของปัญหา การวางแผน

การดำเนินงาน การลงทุนและปฏิบัติงาน การติดตามและประเมินผลของการดำเนินงาน ส่วนปัจจัยด้านอื่นๆ มีผลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัจจัยด้านอาชีพ พบว่า อาชีพมีผลต่อความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านพื้นที่และทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเรื่องของชุมชนเป็นเจ้าของพื้นที่ ความมีศักยภาพในการสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่นักท่องเที่ยว ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเรื่องของกิจกรรมที่สร้างความเพลิดเพลิน น่าสนใจ และเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้านองค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเรื่องของ ระบบการบริหารจัดการด้านการเงินที่โปร่งใส แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสอดคล้องกับผลการศึกษาของปิยวรรณ ศักดิ์ศรี (2548:72) เรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่างกัน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศหลิน เดียวสุรินทร์ (2547:115) เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า อาชีพรับจ้างมีระดับความต้องการที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากกว่าอาชีพอื่นๆ และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทิวัฒน์ รัตนเกตุ (2542:143) เรื่อง การศึกษาศักยภาพของพื้นที่ และความพร้อมของชุมชนในการส่งเสริม และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ประเภทอ่างเก็บน้ำ กรณีศึกษา: อ่างเก็บน้ำคลองระโงก จังหวัดระยอง พบว่า อาชีพเกษตรกรรมมีความพร้อมด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมมากกว่าอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ส่วนปัจจัยด้านอื่นๆ มีผลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัจจัยด้านรายได้ พบว่า คนในชุมชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นในปัจจัยด้านกิจกรรมในเรื่องของ กิจกรรมที่อาศัยทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีอยู่แล้ว ปัจจัยด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเรื่องทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมที่น่าสนใจ ไม่ซ้ำแบบและเป็นที่น่าสนใจของตลาดท่องเที่ยวในปัจจุบัน และปัจจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศวิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเรื่องการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ และเรื่องของมาตรการติดตามตรวจสอบประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของศหลิน เดียวสุรินทร์ (2547 : 114) เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งพบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของพูนสิน ศักดิ์อุดมขจร (2547:63-64) เรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อโครงการปิดถนนลาดหญ้าเพื่อประหยัด

พลังงาน ลดมลพิษ และส่งเสริมการท่องเที่ยว พบว่า ความแตกต่างทางด้านรายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อโครงการปิดถนนลาดหญ้าเพื่อประหยัดพลังงาน ลดมลพิษ และส่งเสริมการท่องเที่ยว ในด้านเศรษฐกิจชุมชนและส่งเสริมการท่องเที่ยว และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของณรงค์ มั่งกิตะ (2546:66) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของราษฎรในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหาดผาขน กิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน พบว่า รายได้ของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อป่าชุมชน ส่วนปัจจัยด้านอื่นๆ มีผลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัจจัยด้านระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีผลต่อความคิดเห็นในด้านพื้นที่และทรัพยากรการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ปัจจัยด้านตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และปัจจัยด้านการบริหารจัดการ มีผลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศหลิน เดียวสุรินทร์ (2547 : 148) เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งพบว่าระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่น ไม่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสอดคล้องกับการศึกษาของ กุสุมา สว่างพันธุ์ (2546:115) เรื่องความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของชุมชนชาวเลเกาะสีเฮอร์ จังหวัดภูเก็ต โดยพบว่าระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่น ไม่มีผลต่อความพร้อมของประชาชนด้านการจัดการทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวก และความพร้อมด้านการจัดกิจกรรมและการให้บริการ และยังได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของอนงค์นุช สุทธิพงศ์ (2548:94) เรื่อง ศักยภาพทางสังคมในการจัดการการท่องเที่ยวตามความคิดเห็นของประชาชน หมู่เกาะพยาม อำเภอเมือง จังหวัดระนอง พบว่าระยะเวลาที่อยู่อาศัยของประชาชนในพื้นที่หมู่เกาะพยาม ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพทางสังคมในการจัดการท่องเที่ยว

ปัจจัยด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม พบว่า การสมาชิกกลุ่ม มีผลต่อความคิดเห็นในด้านพื้นที่และทรัพยากรการท่องเที่ยว ในเรื่องของชุมชนเป็นเจ้าของพื้นที่ และปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ในเรื่องของมาตรการติดตามตรวจสอบประเมินผล และด้านการสร้างระบบให้เกิดการคืนผลประโยชน์สู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอนงค์นุช สุทธิพงศ์ (2548:95) เรื่อง ศักยภาพทางสังคมในการจัดการการท่องเที่ยวตามความคิดเห็นของประชาชน หมู่เกาะพยาม อำเภอเมือง จังหวัดระนอง พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมของประชาชนในพื้นที่หมู่เกาะพยาม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพทางสังคมในการจัดการท่องเที่ยว และสอดคล้องกับผลการศึกษาของณรงค์ มั่งกิตะ (2546:69) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของราษฎรในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหาดผาขน กิ่งอำเภอ

เพียง จังหวัดน่าน พบว่า กลุ่มครัวเรือนที่เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาป่าชุมชน มีทัศนคติในเชิงบวกมากกว่ากลุ่มครัวเรือนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาป่าชุมชน และได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของสิราณี สังคะพัฒน์ (2548:97) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า บทบาททางสังคม เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของปรารณา ปรีชาลัย (2545) ปัจจัยที่มีอิทธิพลของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และการจัดการสิ่งแวดล้อม ส่วนปัจจัยด้านอื่นๆ มีผลไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชน (SWOT Analysis)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ด้านสถานการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชน จากตัวชี้วัดแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อม ชุมชนท้องถิ่น และคุณค่าทางการเรียนรู้และการศึกษา มีดังนี้

จุดแข็ง (Strengths)

- ป่าชุมชนพุเตยเป็นป่าที่มีความหลากหลายของระบบนิเวศ และมีความหลากหลายทางชีวภาพ ป่าชุมชนประกอบไปด้วยป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง และพุ่มน้ำ และมองเห็นทิวทัศน์ของแม่น้ำแควน้อย
- ป่าชุมชนพุเตยมีพันธุ์ไม้หลากหลายชนิด ทั้งเต็ง รัง ประดู่ ไม้แดง ไทร กัลยไม้ และมีสมุนไพรอยู่มากกว่า 100 ชนิด
- ในป่าชุมชนพุเตยยังมีสัตว์ป่าที่พบได้แก่ ไก่ฟ้า เก้ง หมูป่า เม่นและในฤดูฝนยังพบนกเงือก
- ป่าชุมชนพุเตยได้รับเลือกให้เป็นศูนย์ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของภาคตะวันตก
- ชุมชนพุเตยเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง การทำงานจะรวมกันเป็นกลุ่ม และมีการแบ่งหน้าที่กันตามความถนัด
- ชุมชนมีความคิดที่จะพัฒนาป่าชุมชนพุเตยเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยการที่จะทำการบริหารจัดการเองภายในชุมชน
- ชาวบ้านส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือกันดีในการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ คนในชุมชนให้ความสนใจในเรื่องการประชุม และการช่วยกันพัฒนาชุมชน เช่นในการร่วมมือกันฟื้นฟูป่าชุมชนพุเตย และชาวบ้านในชุมชนยินดีให้ความร่วมมือถ้าพื้นที่นี้จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยให้ความร่วมมือ

การพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชน และในด้านการบริการ อีกทั้งชาวบ้านได้ช่วยกันออกความคิดในการตั้งกฎระเบียบเพื่อใช้กับป่าชุมชน

- ชุมชนที่เคยมีการจัดการทางการเงินที่โปร่งใส
- ชุมชนที่เคยมีผู้รู้ในเรื่องของป่า และสมุนไพร โดยในชุมชนมีบุคลากรที่สามารถนำเที่ยวและดูแลนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยว และศึกษาป่าชุมชนได้ และได้มีการให้ความรู้ฝึกคนรุ่นหลังขึ้นมาเพื่อช่วยในการดูแล และพัฒนาป่าชุมชนที่เคย
- ป่าชุมชนที่เคยเป็นจุดกลางที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงอยู่ใกล้เคียง ซึ่งป่าชุมชนพุดายน่าจะเป็นจุดที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้
- จุดเด่น ของชุมชนพุดยายังอีกอย่าง คือ มีการทำเกษตรอินทรีย์ และในพื้นที่มีการทำไร่ฝักร้อยหลายชนิด จึงน่าจะสามารถทำการท่องเที่ยวเชิงเกษตรควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้

จุดอ่อน (Weakness)

- คนในชุมชนพุดยายังขาดความรู้ในด้านวิชาการในด้านการบริหารจัดการพื้นที่ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- ในการพัฒนาป่าชุมชนพุดยายังขาดงบประมาณที่สนับสนุนในการที่จะนำมาพัฒนาป่าชุมชนให้เป็นที่ท่องเที่ยว
- ทางจังหวัด และอบต. ยังไม่ค่อยให้ความสนใจพื้นที่ป่าชุมชนพุดยาย
- ทางชุมชนพุดยายังไม่มีแผนยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมที่จะพัฒนาป่าชุมชนมาอย่างจริงจัง
- ส่วนมากนักท่องเที่ยวที่จะมาเป็นกลุ่มนักเรียน นักศึกษา และคณะอาจารย์เข้ามาทำการวิจัย ส่วนนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยวยังมีไม่มากเท่าที่ควร และนักท่องเที่ยวบางส่วนที่เข้าป่าชุมชนจะมาที่ทางรีสอร์ท และ โรงแรม โดยไม่ผ่านทางชุมชนพุดยาย
- ปัจจุบันกิจกรรมการท่องเที่ยวยังมีน้อย และยังไม่น่าสนใจเท่าที่ควร
- การประชาสัมพันธ์มีน้อย และไม่กว้างขวาง ปัจจุบันใช้ระบบปากต่อปาก โดยส่วนมากคนที่เข้ามาศึกษาในป่าชุมชนจะติดต่อผ่านทางอาจารย์ที่ราชภัฏกาญจนบุรี
- ชาวบ้านในพื้นที่ยังขาดประสบการณ์ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

โอกาส (Opportunities)

- เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติเอราวัณ ได้ให้คำแนะนำให้ขอทำเป็นพื้นที่ตรงนี้เป็นป่าชุมชน โดยการเข้ามาช่วยดูแลทางด้านขอบเขตของพื้นที่
- ในช่วงเริ่มแรกของการพัฒนาป่าชุมชนพุดยายทางราชภัฏกาญจนบุรี ได้เข้ามาช่วยในการดำเนินงาน

- ป่าชุมชนที่เคยได้รับเลือกให้เป็นศูนย์ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของภาคตะวันตก และได้เงินทุนจากทาง BRT เข้ามาพัฒนาป่าชุมชน และการทำจุดศึกษาต่างๆ ภายในป่าชุมชน
- ป่าชุมชนที่เคยได้ทุนจากโครงการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่เข้ามาสมทบในเรื่องการดูแลรักษาป่า
- ทางอุทยานแห่งชาติได้ให้ความช่วยเหลือป่าชุมชนที่เคย และได้เข้าร่วมทำโครงการการมีส่วนร่วมอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืนกับทางอุทยานแห่งชาติ
- ผู้นำกลุ่มของป่าชุมชน และคณะกรรมการบางส่วน ได้รับคัดเลือกให้เข้าไปทำงานเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาของอุทยานแห่งชาติเอราวัณ
- ในพื้นที่ที่เคยมีผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่สามารถผลิตเป็นสินค้า OTOP ซึ่งเป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยในการดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อีกทาง

อุปสรรค (Threats)

- หน่วยงานที่จะสนับสนุนส่งเสริมในการพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนที่เคยยังมีน้อย จึงทำให้ขาดงบประมาณที่จะมาใช้พัฒนา และการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง
- ยังขาดคนที่มีความรู้ หรือหน่วยงานที่จะเข้ามาให้ความรู้ทางด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ชาวบ้านในพื้นที่
- ปัจจุบัน โครงการศูนย์เวดล้อมศึกษาของ BRT ได้หมดไป จึงทำให้เงินทุนที่จะมาพัฒนาพื้นที่ และดูแลรักษาไม่เพียงพอ จึงทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง
- รอคการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ เพราะทาง อบต. และทางจังหวัดไม่ได้ให้ความสนใจ และการสนับสนุน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

- 1) ควรให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการจัดการ รวมถึงให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดกิจกรรมในพื้นที่ รวมถึงการรับรู้เรื่องการจัดการผลประโยชน์ในท้องถิ่น ซึ่งอาจจะมีการจัดในรูปแบบของการประชุม เพื่อแจ้งให้สมาชิกหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และความโปร่งใสในการดำเนินการท่องเที่ยว
- 2) หน่วยงานราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ควรสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เกิดความยั่งยืนขึ้นในหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และปรับปรุงแก้ไขหากเกิดสภาพเสื่อมโทรมขึ้นพื้นที่
- 3) เนื่องจากในพื้นที่นี้ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานการท่องเที่ยวประจำจังหวัด ยังไม่มีส่วนเข้ามาช่วยเหลือด้านงบประมาณ จึงทำให้

ประชาชนในท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการท่องเที่ยวเองได้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับพื้นที่ เพื่อใช้ในการซ่อมแซมในส่วนที่เสียหาย และทรุดโทรมของพื้นที่

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนให้ยั่งยืน และมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 2) ควรศึกษาความคิดเห็นในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากกลุ่มประชากรเป้าหมายอื่น เช่น ประชาชนในหมู่บ้านใกล้เคียง คณะนักเรียน-ครู อาจารย์ และนักท่องเที่ยว เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิจัยนี้ และนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนต่อไป
- 3) ควรขยายขอบเขตพื้นที่ในการศึกษาในสถานที่ท่องเที่ยวประเภทป่าชุมชนในจังหวัดอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบกับงานวิจัย และใช้ในการประกอบการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อไป

OPINIONS ON SUSTAINABLE TOURISM MANAGEMENT BY COMMUNITY-BASED : A CASE STUDY OF BAN PHU TOEY , KANCHANABURI PROVINCE

SANPAREE YOKYONG 4837164 ENRD/M

M.Sc. (ENVIRONMENTAL PLANNING FOR COMMUNITY AND RURAL DEVELOPMENT)

THESIS ADVISORS : PIYAKARN TEARTISUP Ph.D., PRAPEUT KERDSUEB M.Sc., SAYAM AROONSRIMORAKOT M.Sc.

EXTENDED SUMMARY**Statement of problem**

Since the end of year 1990, trend of Sustainable tourism has been known conspicuously. Until 1997, tourism business has encouraged the sustainable tourism through establishment of tourism network in form of Nature Tourism and Adventure Travel Club which resulted in increased relationship between private business and Ecotourism which is a part of the sustainable tourism (Chusit Chuchat, 2001). These make the tourism business has an important role on Economic development of Thailand. Tourism business can be regard as a kind of service goods which can provide an income into the country. As can see from the tourism income was increased from 299,536 million baht in year 2000 to 406,535 million baht in year 2005. Tourism is not only an industrial which can give an income for country but also be related with many kinds of other manufactures which is resulted in employment and income distribution in economic parts (Office of the national Economic and Social Development Board, 2006). Tourism is going to give a good chance for people in rural area; community tourism is distributed all over a country which has an advantage in the employment and earned income. Moreover, tourism leads to local learning, learning about the Intelligence Thais and the participation of community on tourism management.

For sustainable tourism in Thailand, model scheme of national industrial tourism (2001-2010) was indicated by the Tourism Authority of Thailand in order to

be as a scheme of integrated tourism administration and management. The development of tourism business which is conformed to the other development plan systematically is the important part of model scheme's response, especially, the development of Thailand tourism to be the leader of Asia region continuously in order to progress to be World Class Destination. The promotion of tourist distribution and tourist income to the other region is performed. Tourist distribution and tourist income are promoted to the other regions. To support the ability and strength of local administrative organization on administration and management to get much benefit of community directly. Furthermore, the conservation of tourist resource is supported to maintain the existence of nature and show the local unique and culture as well (Tourism Authority of Thailand, 2002). Sustainable tourism under various factors which can explain to availability and operation of sustainable tourism by community is conformed as localism ideal which emphasized on decentralize power to locality and local community's right (Constitution of The Kingdom of Thailand, 2006) which mention to the participation of community on natural resource and environment management. (article 46 and 56), decentralize power to locality is promoted to make community can organize and make decision by themselves. (article 78), including the ideal of Community Based Tourism which give the chance for community to determine the tourism direction based on the thinking that community own resource and be stake holder from tourism together. Local resources including nature history and culture are used as tourism capital appropriately. Furthermore, the development of community's potentiality is focused to have knowledge and ability to operate community, starting with decision making, planning, operation and conclusion. These emphasize on sustainability for next generation and community's benefit anyhow natural supporting ability is considered. (Office of supporting fund for research organization in the North, 2003)

Phu Toey community forest is the area where has biodiversity, it has the various diversities of many plants and animals. This area was selected as Biodiversity Research and Training Program (BRT) of western region because of the specific characteristic of area. Major Mountain is lime Stone Mountain, consequently, natural characteristic of this area is wetland which is occurred from ground water rise up and then is held. Moreover, Phu Toey community forest also has 3 different types of forest

Ecosystems such as Ecosystem of mixed deciduous forest, dry dipterocarp forest and peat swamp forest. These can be regard as dominant characteristic or strength of this community forest. Because of high density of Pandanus (Toey) presence, this community was named Ban Phu Toey. Presently, this area is Biodiversity Research and Training Program (BRT) of western region, which deals with area remediation and development. Forest trail is conducted by cooperated of community and BRT in order to natural learning route. This forest trail is interested from many researchers, students, under-graduated students. These people are attracted to come here to natural learn. Phu Toey forest community group is established to maintain forest and give local information and knowledge to visitors. This group is consisted people who have well known and understand in Phu Toey forest, both of residential people and interesting people from outside. These people will be trailer who takes visitors to forest trail and give knowledge. In addition, Phu Toey community has plan to develop this area to be famous tourist place, which focus on Sustainable Ecotourism development.

From the mention before, researcher focus on the study of opinion of Phu Toey community on sustainable tourism management by community-based. The study is determined by studying factors which affected to the opinions of Phu Toey community on sustainable tourism management by community-based. Quantity research with questionnaire was used as analysis instrument in this study, and SWOT analysis was done as well to analysis of weakness, strength, opportunity and threats of Phu Toey community forest development to be Ecotourism. In-depth Interview was performed with leader of Phu Toey forest community. Ecotourism management based on the community's participation is the appropriated management and local learning which lead to the stainable tourist place of Phu Toey forest in the future.

Objectives

1. To study factors which influence on opinion of Phu Toey community on sustainable tourism management by community-based.
2. To SWOT analysis of the development of Phu Toey community forest to be the sustainable tourist place.

Scope of work

1. Scope of study

1.1 Study of factors which effect on opinion of community on sustainable tourism

1.2 Study of surrounding, tourism event by community-based

1.3 Recommendations of sustainable tourism management by community-based.

2. Scope of studied area

Studied area in this research is Phu Toey community forest and Ban Phu Toey community where located in moo 8, Tumbon Thasao, Amphur Sai Yok, Kanchanaburi province.

Methodology

Various factors, which can effect of community opinion in area development to be Ecotourism in the present situation was studied in this research. These factors are consisted of Personal factor such as sex, age, education level, occupation, income, living time period in this area, community member entry. Tourism factors such as the factor of area/tourism resource, tourism activity, market of Ecotourism, and finally is factor of administration and management. These are survey research which analysis surrounding of community tourism.

Data collection

Residential people who live in the area of moo 8, Tumbon Thasao, Amphur Sai Yok, Kanchanaburi province, were interviewed by using questionnaire. 60 household, all of household in this village, were interviewed by prepared questionnaire with In-depth Interview.

Data analysis

Data were compiled and determined the relationship between a variable by using program SPSS/PC⁺ (Statistical Package for Social Sciences) which can be considered by Percentage statistic and Frequency. T-test was used for differential

explanation between the mean of 2 groups while F-test was used for differential test of mean of more than 3 groups.

SWOT analysis was used for the analysis of weakness, strength, opportunity and threats of Phu Toey community forest development to be Ecotourism. In-depth Interview was used and there are leader of Phu Toey forest community as focus group.

Result

1. Personal factor

From the study of personal factor of residential people found that 57 % of residential people are male which is the most population in this area. 51.7 % from this group has the age in a range of 25 – 49 years old. Most of people stay in this area for 10 – 20 years and 31 – 40 years in the same amount of 28.3 %. In addition, 35 % of educational level of residential people is the first elementary education and 53.3 % is group member. 46.7 % of people are agriculturalist and 46.7 % have income in range of 5,000 – 10,000 baht/month

2. Results of residential people's opinion based on various factors; such as Area /Ecotourism resource factor, Ecotourism activity factor, Ecotourism market factor, and administrative management factor; were shown as following;

- Area /Ecotourism resource factor

Most of sample group's opinion agrees strongly with conservation and promotion of local unique, community culture and history. They agree with the community's right on area /Ecotourism resource as well. They believe that community will be got less effect from tourism and this effect can be controlled. They also believe in potentiality of area for being the learning center and natural study for tourists.

- Ecotourism activity factor

Most of sample group's opinion agrees strongly that Phu Toey forest has the interesting, delighted, and recreative activities for tourists. Tourism activities of Phu Toey forest are activities which make awareness and realization for tourists to concern about the value of local life's style, culture and natural resource

conservation. They believe that Phu Toey forest's activities do not effect on Ecosystem and community can manage and operate tourism activities by themselves.

- Ecotourism market factor

Sample group has opinion about Ecotourism market factor as followed; Phu Toey forest is located near main route and famous tourist places. Consequently, public relations and coordination with related organization should be performed in order to promote community's tourism. Moreover, the interesting, unique resource and tourism activities or admiring activities in present should be conducted.

- Administrative and management factors

From the plan of protecting ecosystem , way of life and culture in tourism management revealed that major of case study groups had an strong attitudes such as, tourist limited plan to get into Phu Toey forest, created an suitable activities for this forest and constructing a good waste collection system and management. In addition, they had an idea that the community should concern about sustainable land use that means community should divide the land depending on sustainable land use. From this study resulting in major of population in this community had high agreement with the community must have monitoring and assessment plan about the sustainable land and Phu forest use. Moreover, the community should create an energy and resources conservation policy; create a regulation and prohibition for tourist or other people who play a role with natural resources. The last opinion of case study groups had a strong suggestion that Phu Toey forest had to design and establish a suitable facility for local ecosystem too.

From a service revealed that major of case study groups had a strong attitude in many points. Firstly, a major of case study groups had a strong suggestion that a local population should interest in joining a tourist service center. Secondly, a local population had enough knowledge and service for a good serving to tourist. Thirdly, the attitude of local population in service and service management should relate to sustainable tourism principle. From this study resulting in major of population in this community had high agreement that in local area had to had information and knowledge service center especially in tourist guidance, establish an information center by the community and guide service. Lastly, case study groups had

a strong suggestion that in this area had to serve a suitable facility foundation including a maintenance program too.

From administration and community participation organization, a major of case study groups had a strong attitude that community organization had to have a tourism supporting and management plan. Moreover, they suggested that the community should have concern about valuable in life, the way of life and in natural resources. In addition, the community should be a unity in the attitude, collaborating in work as a team, creating awareness for develops the community and having a strong and trust leader in the community. Furthermore, case study groups had a strong suggestion that community had to have an opinion about a fair money management that relates to the idea that the community should to have creating a profit pay back fairly to involve people in the community and the community should have pay back a profit to environment and local area, on the other hand the case study groups suggested that government should support the budget to the community too.

3. Result of the relationship analysis between individual factor and others using T-test and One-Way Analysis of Variance, ANOVA

Sex factors can be implied that it affected to area opinions and tourism resources in term of local identity in a way of life or communal culture and history that had a valuable for protection and promotion. In addition, sex affected to administrative organization management and participations of community in ecotourism area in term of supported proceeding communal organization and tourism management that was confirmed by the study result from Kusuma Swangpun (2546:115) The readiness of local People for ecotourism development: A case study Kohsiraie Community Amphurmuang Phuket Province. reported that sex did not affected to population on the ability to mange tourism resources, facility, environmental protection in tourism area, the ability to create an activities and ecotourism services. From the study result by Anongnut Suttipong's (2548:91) study result in the title of Social potentiality in tourism management according to the opinion of people in Moo-Ko Phayam Amphoe Mueang Changwat Ranong reported that sex of population in Payam Island related to the opinion about social potency in term of tourism but the other factors was not able to affect statistic significantly.

Age factors can be implied that it affected to administrative organization management and participations of community in ecotourism area in term of creating benefits allocated system to shear benefits to local community fairly. From the reason above, it was confirmed by the study result by Salin Deosurin (2547:114) Factors affecting the want of local residents in ecotourism development : A case study of Kok Gate village, Tambon Plai Pong Phang, Amphoe Amphawa, Samut Songkhram Province. reported that age related with local population requirement to develop ecotourism with statistic significantly but the other factors was not able to affect statistic significantly.

Education factors can be implied that it affected to area opinion and tourism resources in term of local identity in a way of life or communal culture and history that had valuable for protection and promotion. In addition, administration and management factors for maintenance ecosystem, way of life and culture in ecotourism area in term of energy and resource preservative measure and the other environmental measure and administration and management for gathering natural information service, giving the knowledge to tourist especially suggestion, orientation, setting up tourism information community center and taking around with guide service which was confirmed by the study result by Sureporn Phatrapornnan's (2541:127) study result in the title of Tourists' attitude towards ecotourism : a case study of the National Park in Kanchanaburi province. reported that the different level of education affected to the attitude of ecotourism in Kanchanaburi's National Park differ in statistic significantly. Moreover, Siriwan Watcharapong's (2546:144) study result in the title of Factors affecting local people's participation in ecotourism at Tham Pha Tha Phon non-hunting area, Amphoe Noen Maprang, Changwat Phitsanulok confirmed that the level of education affected to the willing to participate in specifying cause and result of problems, proceeding plan, investment, perform the duty and monitoring and assessment the result but the other factors was not able to affect statistic significantly.

Occupation factors can be implied that it affected to area opinion and tourism resources in term of area was belonged by community, the potential to create a chance for learning to tourist, ecotourism activity factor, such as recreation activity, attraction tourist and depending on tourist requirement. In addition, factor of administrative organization management and participations of community in ecotourism area in term of money administration fairly was able to affect statistic significantly which was

confirmed by the study result of Piyawan Saksri's (2548:72) study result in the title of Tourists' opinion about ecotourism in Amphoe Phato, Changwat Chumphon reported that tourists who had different occupation trend to had different opinions in ecotourism. Moreover, Salin Deosurin's (2547:115) study result in the title of Factors affecting the want of local residents in ecotourism development : A case study of Kok Gate village, Tambon Plai Pong Phang, Amphoe Amphawa, Samut Songkhram Province. confirmed that occupation that employee work for money had the highest require to willing to develop ecotourism. The study of Thiwat Rathanagate's (2542:143) study result in the title of A study of the area potential and community response to ecotourism development : a case study of the Klong Ra Ok Reservoir. was agree with previous study that agricultural occupation had more ability to participate with resources and environment preservation than others but the other factors was not able to affect statistic significantly.

Income factors can be implied that different income of local people living in community affected to attitude about activities which base on existing environmental resource. Marketing of ecotourism factor in term of tourism resource had an interesting activities and favorable tourism. In addition, factor of administrative organization management and participations of community in ecotourism area in term of carrying capacity, monitoring and assessment policy was able to affect statistic significantly which was confirmed by the study result of Salin Deosurin (2547 : 144) Factors affecting the want of local residents in ecotourism development : A case study of Kok Gate village, Tambon Plai Pong Phang, Amphoe Amphawa, Samut Songkhram Province. reported that income related to local people living in community requirement to develop ecotourism was able to affect statistic significantly. Moreover, Poonsin Sakudomkajorn's (2547:63-64) study result in the title of Satisfaction of people from the Lad Ya street closure project for saving energy saving, reducing pollution, and increasing tourism. confirmed that different income affected to people living in community satisfaction on this project in term of energy saving, pollutant reduction and local tourism promotion. The study of Narong Mangkita's (2546:66) study result in the title of Factors affecting people's attitude on community forest development at Ban Had Pha Khon, King Amphoe Phu Piang, Changwat Nan was

agree with previous study that income related to community forest attitude but the other factors was not able to affect statistic significantly.

Period of time that people living in a community factors can be implied that it affected to area opinion and tourism resources, activity of tourism factor, marketing of ecotourism factor and administration and management factor were not able to affect to statistic significant which was confirmed by the study result of Salin Deosurin (2547 : 148) Factors affecting the want of local residents in ecotourism development : A case study of Kok Gate village, Tambon Plai Pong Phang, Amphoe Amphawa, Samut Songkhram Province. reported that a period of time that people living in a community was not effect on ecotourism development. Moreover, Kusuma Swangpun's (2546:115) study result in the title of The readiness of local People for ecotourism development: A case study Kohsira Community Amphurmuang Phuket Province. confirmed that a period of time that people living in a community was not effect on the people living in community ability on ecotourism management of resources and facilities and the ability on creating and service an activities. The study of Anongnut Suttipong's (2548:94) study result in the title of Social potentiality in tourism management according to the opinion of people in Moo-Ko Phayam Amphoe Mueang Changwat Ranong was agree with previous study that a period of time that people living in a Payam island community was not able to affect on social attitude potency of tourism management.

To be a member of a community factors can be implied that to be a member of a community affected that to area opinion and tourism resources in term of area was belonged by community. For administration and management factors in term of monitoring and assessment policy and creating the benefit pay back system onto environmental and local culture preservation were able to affect on statistic significant which was confirmed with the study result of Anongnut Suttipong's (2548:95) study result in the title of Social potentiality in tourism management according to the opinion of people in Moo-Ko Phayam Amphoe Mueang Changwat Ranong reported that to be a member of a social community in Payam island related to social attitude potency about tourism management. Moreover, Narong Mangkita (2546:69)' study result in the title of Factors affecting people's attitude on community forest development at Ban Had Pha Khon, King Amphoe Phu Piang, Changwat Nan

confirmed that a household groups participated in community forest developed activity had a good attitude more than household groups was not participated in. The study of Siranee Sangkaphat's (2548:97) study result in the title of Factors affecting on people participation in ecotourism management of Klonglan National Park, Changwat Kamphaeng Phet was agreed with previous study that a social role was other factor that affect on tourism management. Furthermore, there was other one study of Prathana Prichalai (2545)' study result in the title of Factors affecting of local people participation on environmental management: a case study in Khon Kaen province. that supported this factor that to be a member of a community was significantly effective in participated conservation and environmental management but the other factors was not able to affect on statistic signification.

4. Results of SWOT Analysis of tourism situation by community

SWOT analysis of tourism situation by community based on 3 of natural tourist place indicators such as physical and environment, local community, and educational value, the results shown as following;

Strengths

- Phu Toey community forest where has ecosystem diversity and biodiversity is consisted of mixed deciduous forest, dry dipterocarp forest and peat swamp forest. From this forest can see view of Khwae Noi River.

- Phu Toey community forest has many plant species such as *Shorea obtusa*, *S.siamensis* (Dipterocarpaceae) *Grudia chrysantha*, *Xylia xylocarpa*, *Ficus bengalensis* (Moraceae), orchid, and more than 100 species of herb as well.

- There are many animal species in Phu Toey community forest such as pheasant, barking deer, wild boar, and porcupine. Moreover, there are hornbills in raining season.

- Phu Toey community forest was selected as Biodiversity Research and Training Program (BRT) of western region.

- Coordination, participation and responsibility relocation based on skill are the strength characteristic of Phu Toey community.

- Community has an idea to develop Phu Toey community forest as natural tourist place with community administrative and management
 - Most of residential people participate well in many kinds of group establishment. These people pay attention in meeting and community development. For example, participation in Phu Toey community forest remediation. They support the development of tourist place willingly through participation in community forest area development and service. Moreover, they also brain storm to set rule together.
 - Financial management of Phu Toey community is transparent.
 - There are many forest and herb specialists who can be tourist guide to take care tourist and person who would like to learn about community forest in Phu Toey community. Furthermore, there is practice and preparation new generation for development and looking for Phu Toey community forest.
 - Phu Toey community forest is the center where is rounded by many famous tourist place. Consequently, it has high possibility to be tourist place.
 - Dominant characteristic of Phu Toey community is organic agriculture; there are many kinds of plant growing in this area. Agricultural tourism seems possibly to be done with Ecotourism in same time.

Weakness

- People in Phu Toey community still lack of academic knowledge in Ecotourism management
 - Lack of budget used for Phu Toey community forest development to be tourist place
 - Local administration and local organization are not interested in Phu Toey community forest area.
 - Phu Toey community does not have a strategic plan for supporting the community forest development seriously.
 - Most of people come here are the group of student, teacher or university lecture and researcher while are the tourist not much. In addition, these tourist come here by taking of resort's tour, they are not taken here through Phu Toey community.
 - Presently, there are a little tourist activities and also are not interesting.

- Public relations are not done enough and have not widely yet. Word of mouth system is used as public relations now. Most of people come here to learn about community forest normally contact through university lecture of Kanchanaburi Ratjabhat University.

- Residential people lack of experience in Ecotourism.

Opportunities

- Authorities of Erawan National Park advise community to ask this area to be community forest and they volunteer to take care of area's scope.

- In the beginning, Kanchanaburi Ratjabhat University handles in operation and management.

- Phu Toey community forest was selected as Biodiversity Research and Training Program (BRT) of western region and got budget from BRT to develop community forest and establish the study point within this community forest.

- Phu Toey community forest is also got money from the project of new plan forest village to look after forest.

- National Park provides the helping for Phu Toey community forest and attends in the project of national sustainable participation with national park.

- Community forest's leader and some committee were selected to work as consultant committee of Erawan National Park.

- Local product can be promoted as OTOP goods for tourist attraction.

Threats

- There is a little organization to support the development of Phu Toey community forest. Therefore, community is lacked of budget to develop, take care and maintain forest continuously.

- Lack of the person who has knowledge and organization to provide the knowledge of Ecotourism to residential people.

- The operation is not continuous due to lacking of budget to develop and maintain area. This is resulted from the closing down project of Biodiversity Research and Training Program (BRT)

- Waiting for supporting from the other organizations because local administration does not pay attention and support.

Recommendation

1) Management should be done under participation of every related part. Residential people should play role to plan and create activity in their area. Moreover, they should have right to be informed about benefit management of community which can be performed in form of meeting to let's the related person know and understand about tourism operation transparently.

2) Governmental organization and related agency such as local administration should support the Ecotourism group establishment to provide sustainability to village, to make residential people participate in natural resource maintaining and solution making when the rot or declining condition in this area are occurred.

3) Residential people can not operate tourism by themselves because related organization such as The Tourism Authority of Thailand, Bureau of local tourism, have not supported and given budget to community yet. Consequently, related organization should support budget to community for maintaining damaged parts and decline of area.

Recommendation for further study

1) Research should be done to find the way to develop Ecotourism sustainably and efficiently.

2) Ecotourism opinion should be studied from the other focus group populations such as neighbor, people live around this village, students, teacher, university lecturer, and tourist and used as a part of research. This information will be analyzed and make the guideline for supporting Ecotourism of community in future.

3) Tourist place as community forest should be expanded the area study to other provinces in order to use available information to compare with this research and make Ecotourism plan further.

บรรณานุกรม

- กรณพิชญ์ สุมา.(2544). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม), คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กฤษณา ทองสังวรณ์. (2540). ความพร้อมของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กฤษณา เล็กมณี. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาป่าชุมชนบ้านยางห้วยชะลอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้), สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้ โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กวี วรรณ. (2547). แผนที่ความรู้ท้องถิ่นไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด. กรุงเทพมหานคร.
- กอบกุล ศรีวงศ์เจริญ. (2545). ความพร้อมของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา : ตลาดน้ำท่าคา ตำบลท่าคา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กฤษณา สว่างพันธุ์. (2547). ความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา ชุมชนชาวเล เกาะสิเหร่ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ขยาย ทองหนู้ย. (2545). ความพร้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการป่าชายเลนชุมชน : กรณีศึกษาจังหวัดระนอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- คมกฤษ ทับบุรี. (2545). การศึกษาความพร้อมของท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว เกาะช้าง จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ฉัตรชัย คิ้วจาด. (2545). การมีส่วนร่วมของประชาชนของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษา ความคิดเห็นชุมชนคลองบางกอกน้อย จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์), สาขารัฐศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เจ็ดฉันท์ เลียงชีพ. (2545). แนวทางที่เหมาะสมในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดริมน้ำดอนหวาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชนนาค วิสมิตนันท์. (2546). ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาเมืองให้เป็นเมืองน่าอยู่ กรณีศึกษา : เขตเทศบาลเมืองอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชนและชนบท บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชำนาญ วงศ์วินิจสร. (2545). ความรู้ เจตคติ และการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเขาหินปูน : กรณีศึกษาอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ฐนพการจ คงอินทร์. (2545). การศึกษาศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อพัฒนาแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาบ้านนาดี ตำบลอ่าวนาง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ณชพงศ จันจุฬา. (2548). ศักยภาพของชุมชนเกาะศรีบอยาในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำนานาชาติปากแม่น้ำกระบี่. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากร), สาขาการจัดการทรัพยากร โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณรงค์ มังกิตะ. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของราษฎรในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหาดผาขน กิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้), สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้ โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณรงค์ ศรีสวัสดิ์. (2542). วิธีการวิจัยทางสังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.

- ณัฐกานต์ สุวรรณะ. (2545). ความสามารถของชุมชนในการจัดการทรัพยากรท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีดอนหอยหลอด ตำบลบางจะเกร็ง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชนและชนบท บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ดร.รชนี เอมพันธุ์ สุทัต วรรณะเลิศ และเรณูภา รัชโน. (2547). คู่มือการจำแนกเขตท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยหลักการช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการ (Recreation Opportunity Spectrum, ROS). การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร.
- ดร.รชนี เอมพันธุ์. (2549). การวางแผนจัดการการท่องเที่ยวแบบชุมชนมีส่วนร่วม. เอกสารประกอบการฝึกอบรม โครงการฝึกอบรมและจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำคัญจังหวัดลพบุรี. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดวงพร คำนูนวัฒน์ วาสนา จันทร์สว่าง และสมใจ คำรงสกุล. (2545). รายงานการวิจัย รูปแบบการท่องเที่ยวที่พึงประสงค์ของประชาชนจังหวัดกาญจนบุรี. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เดโช แสนภักดี. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ของสมาชิกกลุ่มอาชีพ จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาอุตสาหกรรม), สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทิววัฒน์ รัตนเกตุ. (2542). การศึกษาศักยภาพของพื้นที่ และความพร้อมของชุมชนในการส่งเสริมและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ประเภทอ่างเก็บน้ำ กรณีศึกษา : อ่างเก็บน้ำคลองระโงก จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชง บุญเรือง. (2544). ภูมิศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.
- ชนวัฒน์ ขวัญบุญ. (2545). ศักยภาพของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีศึกษา : บ้านร่องกล้า อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชนและชนบท บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธำรง แผนสมบุญ. (2548). ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวในวนอุทยานผางาม จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการทรัพยากรป่าไม้ โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- นันทนุช สังกวาล. (2546). กระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษา หมู่บ้านท่องเที่ยว บ้านทรงไทยปลายโพรงปาง จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทิยา หุตานุกัฏ และณรงค์ หุตานุกัฏ. (2545). SWOT : การวางแผนกลยุทธ์ธุรกิจชุมชน. คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- นาคม ชีรสวรรณจักร. (2541). ความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา : อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นาคยา ทรงวิจิตร. (2545). การศึกษาความต้องการของประชาชนในการคัดเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับสวนสาธารณะชุมชน บริเวณฝั่งตะวันตกของกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิตยา เชาวลิต. (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมและความคิดเห็น ในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของนิสิตปริญญาโท ภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาธุรกิจการเกษตร ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ เกษตรและทรัพยากร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญชู อยู่ภู. (2548). การมีส่วนร่วมของราษฎรท้องถิ่นในโครงการศูนย์พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พื้นที่สวนป่าเจ็ดคด-โป่งก้อนเส้า อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้), สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้ โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญเอื้อม บุญรอด. (2545). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมของกรมการปกครอง การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนางานสาธารณสุขในระดับตำบล : ศึกษากรณีจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาประชากรศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บำรุง แสงพันธุ์. (2545). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรในการจัดการป่าชุมชน เขาชะอม อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้), สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้ โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ประวิตร ชูศรี. (2542). ความรู้และความคิดเห็นของผู้ประกอบการเกี่ยวกับการกำจัดมูลฝอยบริเวณชายหาดชะอำ จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปรารธนา ปรีชาลัย. (2545). ปัจจัยที่มีอิทธิพลของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปริญญา พรหมมินทร์. (2542). บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปรีชาญู สามารถ. (2546). ความคาดหวังของชุมชนท้องถิ่นต่อป่าชุมชนในจังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการทรัพยากรป่าไม้ โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปัทมเนตร นาคพันธ์. (2548). ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากร), สาขาการจัดการทรัพยากร โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2543). กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา.สำนักงานสนับสนุนการวิจัย(สกว). กรุงเทพมหานคร.
- ปิยวรรณ ศักดิ์ศรี. (2548). ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนสังคมศาสตร์ โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปิยะพร คงอุปถ และคณะ. (2548). รายงานความก้าวหน้า โครงการพัฒนาศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อเป็นต้นแบบ การศึกษาธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ ภาคตะวันตก จังหวัดกาญจนบุรี. เสนอต่อ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- (2549). ต้นแบบแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ ภาคตะวันตก ป่าชุมชนบ้านพุเตย “พูนินพูน พื้นที่ชุ่มน้ำภาคตะวันตก”. ห้องเรียนธรรมชาติ. ที่มีความหมาย. กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร.

- พิชัย เอกศิริพงษ์. (2544). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้านหลุง ตำบลด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.
- พิเชษฐ ไพบูร์ศิริ. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม), คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พูนสิน ศักดิ์อุดมขจร. (2547). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อโครงการปิดถนนลาดหญ้าเพื่อประหยัดพลังงาน ลดมลพิษ และส่งเสริมการท่องเที่ยว. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภคนนท์ เอี่ยมเศรษฐี. (2544). รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาสวนหินผางาม ตำบลปวนพุก กิ่งอำเภอหนองหิน จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา สำนักงานบัณฑิตศึกษา สถาบันราชภัฏเลย.
- ภาวดี กลับนิ่ง. (2545). การมีส่วนร่วมของชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยงในการปรับปรุงคุณภาพน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคที่ได้จากน้ำประปาภูเขา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มนัส หามาลา. (2546). ศักยภาพของท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง กรณีศึกษา หมู่บ้านประมงในอ่าวประมง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชนและชนบท บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วันชัย เรืองอุดม. (2544). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาบริการทางการท่องเที่ยว กรณีศึกษาชุมชนท่าทราย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิชานนท์ สุทธิโช. (2546). ปัจจัยที่มีความแปรผันกับพฤติกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชนและชนบท บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

- วิภาดา เกิดเพิ่มพูน. (2546). ศึกษาของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ตำบลปลายโพงพวง ภูมิศึกษา : หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตำบลปลายโพงพวง อำเภออัมพวา จังหวัด สมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการวางแผน สิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชนและชนบท บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิมล จิโรจพันธ์ ประชิต สกณะพัฒน์ และอุดม เขยกิจวงศ์. (2548). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักพิมพ์แสงดาว. กรุงเทพมหานคร.
- ศหลิน เดียวสุรินทร์. (2546). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนบ้านโคกเกตุ ตำบลปลายโพงพวง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิริลักษณ์ ปุ่มแมนปิ่น. (2540). ความรู้ของผู้ปฏิบัติงานทางด้านสิ่งแวดล้อมในเรื่องการท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์ : ศึกษากรณีผู้ปฏิบัติงานทางด้านสิ่งแวดล้อมจากหน่วยงานของรัฐ และหน่วยงาน เอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิริวรรณ วัชรพงศ์. (2546). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำผาท่าผล อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากร), สาขาการจัดการ ทรัพยากร โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศุภวรรณ โพธิ์นาค. (2545). ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อวิถีชีวิตของชุมชนเกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีการ วางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2540). โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาการ ท่องเที่ยวของประเทศ เสนอต่อ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2544). รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาและจัดทำ แผนพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549). กรุงเทพมหานคร.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2540). รายงานขั้นสุดท้าย การดำเนินการ เพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. พิมพ์ครั้งที่ 1. เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร.

- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2542). การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. พิมพ์ครั้งที่ 2. เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร.
- สมพงษ์ ชงไชย. (2547). รายงานวิจัย เรื่อง ความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยในกลุ่มจังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่าง (จังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี). นครปฐม : คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมเจตน์ จันทร์อรุณ. (2545). การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการอนุรักษ์แม่น้ำ กรณีศึกษา : แม่น้ำระยอง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สินธุ์ สโรบล. (2548). กระบวนการทัศน์วิจัยเพื่อท้องถิ่น : การเปลี่ยนผ่านของวิธีคิดและการปฏิบัติสู่กระบวนการพัฒนาท้องถิ่นไทย. กระบวนการทัศน์วิจัยเพื่อท้องถิ่นจุดเปลี่ยนการพัฒนา. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานภาค.
- สิราณี สังคะพัฒน์. (2548). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากร), สาขาการจัดการทรัพยากร โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุทธิวรรณ สมบัติมาก. (2546). บทบาทของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติกรณีศึกษา : ป่าสงวนห้วยจันกระ อำเภอดะโหมด และอำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชนและชนบท บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุพัต เมืองศรีนุ่น. (2545). บทบาทและศักยภาพขององค์กรชุมชนในการจัดการปัญหาทรัพยากรท้องถิ่น กรณีศึกษา : การปลูกข้าวหอมมะลิในพื้นที่ดินเค็ม อำเภอยี่มยา จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชนและชนบท บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ. (2549). หลักการวางแผนภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. เอกสารประกอบการฝึกอบรม โครงการฝึกอบรมและจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำคัญจังหวัดลพบุรี. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ไสว อำทอง. (2546). ทัศนคติของพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ ต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วนศาสตร์), สาขาการจัดการป่าไม้ ภาควิชาการจัดการป่าไม้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อกิน รพีพัฒน์. (2536). คู่มือการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่องานพัฒนา. ขอนแก่น : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อนงค์นุช สุทธิพงษ์. (2548). ศึกษาภาพทางสังคมในการจัดการการท่องเที่ยวตามความคิดเห็นของประชาชน หมู่เกาะพยาม อำเภอเมือง จังหวัดระนอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาประยุกต์ ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อรอนงค์ ฤชาฤทธิ. (2545). ศึกษาของตำบลสัมปทวนในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อรุณศรี นาคะวิสุทธิ. (2543). ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา อ่าวพระนาง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อัญชลี มุละดา. (2541). ความพร้อมในการวางแผนสาธารณสุขของหัวหน้างานแผนงานและเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานวางแผนสาธารณสุข ในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อุบล จันทร์เพชร. (2543). ความพร้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินโครงการเมืองน่าอยู่ด้านสิ่งแวดล้อมในจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อำพล ลิมคำ. (2547). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์พื้นที่ลุ่มน้ำคลองยัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้), สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้ โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

The Ecotourism Society. (1991). The Ecotourism Society's definition. *The Ecotourism Society Newsletter*. (Spring).

<http://tat.or.th>

<http://thai.tourismthailand.org/destination-guide/kanchanaburi-71-857-1.html>

<http://www.kanchanaburi.go.th/index11.htm>

http://www.seub.or.th/JoMPA/map/pic/jompa_004.jpg

http://www.seub.or.th/JoMPA/map/pic/jompa_005.jpg

<http://www.seub.or.th/JoMPA/map/pic/zone16.jpg>

<http://www2.tat.or.th/tat/e-journal/upload/52/Eco%20strat.pdf>

<http://www2.tat.or.th/tat/e-journal/upload/53/Meditour.pdf>

http://www.tat.or.th/thai/travelling_eco_tourism.php?travel_id=14

<http://www.thaitopic.com/mag/soc/ecotour1905.html>

<http://www.tourismthailand.org/agrotourism/indexx.htm>

http://www.trf.or.th/tips/x.asp?Art_ID=51

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

นโยบายและแผนพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

นโยบายและแผนพัฒนาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในระดับประเทศ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. นโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9

ความสำคัญกับการวางบทบาทการพัฒนาประเทศในอนาคตอย่างเหมาะสม ต้องสอดคล้องกับศักยภาพและบทบาททางเศรษฐกิจของพื้นที่ โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมที่จะวางรากฐานการพัฒนาเป็นสังคมและชุมชนที่เข้มแข็ง มีระบบบริหารจัดการที่ดีในทุกระดับ ขณะเดียวกันมีการใช้ศักยภาพด้านเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทยที่ประณีประนอม เปิดกว้าง ในการพัฒนาเป็นแกนประสานการเจรจาเสริมสร้างสันติภาพในภูมิภาค และใช้ศักยภาพด้านการผลิตและบริการเพื่อเตรียมพัฒนาประเทศสู่ความเป็นฐานเศรษฐกิจของภูมิภาค โดยเฉพาะด้านการเกษตร การแปรรูปการเกษตรและอาหาร การเป็นฐานการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และเป็นศูนย์กลางการศึกษาและวิทยาการที่เข้มแข็งควบคู่ไปกับการพัฒนาเป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านและภูมิภาค ด้านการขนส่งทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ รวมทั้งการสื่อสารโทรคมนาคมของภูมิภาค โดยอาศัยศักยภาพที่ได้เปรียบของพื้นที่เศรษฐกิจและโครงข่ายบริการพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นแล้ว เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้ก้าวตามโลกอย่างรู้เท่าทัน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศด้านการท่องเที่ยวกำหนดให้มี การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่

1. การส่งเสริมบทบาทภาคเอกชน องค์กรท้องถิ่น และประชาชนให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
2. ส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ร่วมกัน รวมทั้งการลงทุนด้านการท่องเที่ยว

3. การพัฒนาธุรกิจบริการที่ไทยมีศักยภาพในระดับสากล อาทิ ธุรกิจด้านการส่งเสริมสุขภาพ การโรงแรม กัตตาการและอาหาร โดยให้ความสำคัญกับการกำหนดมาตรการจูงใจให้เกิดการลงทุนอย่างเป็นระบบ

ยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการค้าบริการที่มีศักยภาพเพื่อสร้างงานและกระจายรายได้ โดยพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มการจ้างงานและกระจายรายได้สู่ชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพและพัฒนาธุรกิจบริการที่มีศักยภาพใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น ซึ่งรวมถึง วิถีชีวิต สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีพื้นบ้าน ตลอดจนการส่งเสริมไทยเที่ยวไทย และการประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

วิสัยทัศน์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทย

วิสัยทัศน์ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ตามยุทธศาสตร์ การพัฒนาท่องเที่ยว พ.ศ. 2545-2547 โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อให้การท่องเที่ยวไทยมีเอกลักษณ์ไทยในมาตรฐานสากล (World Class) ทั้งในด้านแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการ และการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างสมบูรณ์ รวมทั้งก่อให้เกิดผลในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยตรงต่อประเทศชาติ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544)

วิสัยทัศน์การดำเนินงานโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

มุ่งส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับผู้นำในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อนำรายได้เข้าประเทศควบคู่กับการฟื้นฟู พัฒนา อนุรักษ์ ทรัพยากรมรดกทางการท่องเที่ยวให้สืบทอดต่อเนื่องไปอย่างยั่งยืนเป็นประโยชน์ต่อการสร้างงาน สร้างอาชีพ เป็นสิ่งสันทนการ ช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544)

แผนการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป้าหมายระยะยาวปี พ.ศ.2555

ให้การท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์ไทยในมาตรฐานสากล (World Class) ทั้งในด้านแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการและรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างสมบูรณ์

การท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานสากล มีองค์ประกอบดังนี้

1. มีแหล่งท่องเที่ยวที่งดงาม ไม่อยู่ในสภาพเสื่อมโทรมหรือถูกทำลาย คงประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม ดำรงเอกลักษณ์ของไทยไว้ให้ลือชื่อไปทั่วโลก สิ่งแวดล้อมปลอดภัย
2. มีความปลอดภัยจากอาชญากรรม อุบัติเหตุและโรคภัยไข้เจ็บ
3. มีระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกในปริมาณที่เหมาะสม สะดวก และบริการที่มีคุณภาพ
4. มีการคมนาคมที่ติดต่อถึงกันได้ทุกระดับ
5. มีระบบโทรคมนาคมสาธารณะที่ติดต่อกับทั่วโลกได้ในทุกเมืองท่องเที่ยวหลัก คนไทยมีความพร้อมที่จะให้บริการ ในมาตรฐานสากล และมีส่วนร่วมอย่างสูงสุดในการได้รับสวัสดิการในมาตรฐานเดียวกัน

การตั้งเป้าหมายเช่นนี้ เป็นการยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวของไทยสู่มาตรฐานสากล ตามเป้าหมายระยะยาวนี้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่จะได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวมาตรฐานสากลก็คือ นักท่องเที่ยวไทยเฉพาะมีจำนวนมากกกว่านักท่องเที่ยวต่างชาติ เนื่องจากสถานการณ์ในปัจจุบัน ปรากฏว่า แหล่งท่องเที่ยวได้เสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็วเพราะต้องรองรับนักท่องเที่ยวในประเทศ และต่างประเทศที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น ภารกิจสำคัญก็คือการรักษามรดกแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ไว้ให้ยั่งยืน สามารถไทยดำรงตำแหน่งเป็นประเทศที่สวยงามน่าท่องเที่ยวอยู่ได้ตลอด

แผนการตลาดการท่องเที่ยวปี 2548 และทิศทางการตลาดการท่องเที่ยวปี 2549 – 2551 ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 1 โฆษณาและประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อสร้างภาพลักษณ์ประเทศไทยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพและแหล่งท่องเที่ยวแห่งความสุข

กลยุทธ์ที่ 1 สร้างภาพลักษณ์ประเทศไทยให้เป็น Happiness on Earth ภายใต้ Brand ‘THAILAND’

กลยุทธ์ที่ 2 ประชาสัมพันธ์ กระตุ้นให้เกิดการเดินทางของนักท่องเที่ยวคุณภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การดำเนินการตลาดเชิงรุกแบบเจาะกลุ่มตลาดเป้าหมายทางการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพอย่างแท้จริง

กลยุทธ์ที่ 1 สร้างศักยภาพทางการแข่งขัน โดยการสร้างจุดขายและเพิ่มช่องทางการตลาดไปยังกลุ่มคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 2 กระตุ้นการเดินทางในช่วง Green Season

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการตลาด โดยใช้ IT

กลยุทธ์ที่ 4 สร้างพันธมิตรเพื่อให้ไทยเป็น Gateway to ASIA

ยุทธศาสตร์ที่ 3 สนับสนุนการเสริมสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยวใหม่ เพื่อเพิ่มโอกาสทางการตลาด

กลยุทธ์ที่ 1 สนับสนุนการจัดรายการนำเที่ยวเชื่อมโยงสินค้าทางการท่องเที่ยวระดับต่าง ๆ

กลยุทธ์ที่ 2 สร้างสินค้าและกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริม World Event Marketing

ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างเสริมคุณภาพ มาตรฐานของสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 1 ผลักดันให้เกิดการสร้างสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 2 ผลักดันให้เกิดการเสริมมาตรฐาน การอำนวยความสะดวกแก่นัก

ท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 5 สร้างความร่วมมืออย่างมีเอกภาพในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 1 เสริมสร้างความร่วมมือด้านการตลาด การท่องเที่ยวระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชนท้องถิ่น

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการแบบบูรณาการในทุกภาคที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยปี 2546-2549 ของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว

1. ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สร้างงานให้กับประชาชนและเพิ่มรายได้ให้กับประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วทุกภูมิภาคตามนโยบายรัฐบาล

2. ส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานด้านการตลาดเชิงรุก การเพิ่มตลาดใหม่และตลาดเฉพาะกลุ่ม เพื่อเร่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวต่างประเทศที่มีคุณภาพเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศ และกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวชาวไทยท่องเที่ยวภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งกำหนดจุดขายของประเทศไทย (Positioning Thailand) ให้มีความชัดเจน

3. ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกับทุกฝ่ายทั้งระดับในประเทศและต่างประเทศ ในการส่งเสริมและพัฒนาตลาดท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อร่วมกันจัดอุปสรรคทางการท่องเที่ยว และเป็นหนทางก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชีย

4. มุ่งพัฒนาองค์กร ระบบบริหารจัดการ และเสริมสร้างบุคลากรให้มีทักษะและขีดความสามารถทางการตลาดท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นองค์กรแห่งการขับเคลื่อน (Driving Force) ที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานและมีศักยภาพทางการแข่งขันระดับนานาชาติ ภายใต้หลักธรรมาภิบาล รวมทั้ง พัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรในบทบาทเชิงวิชาการและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการตลาด

5. เร่งรัดพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยว (E-TOURISM) เพื่อรองรับการทำธุรกรรมบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และการดำเนินการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งการดำเนินงานด้านการตลาดด้วยระบบสารสนเทศ โดยมีกลไกในการควบคุมและป้องปรามเพื่อเป็นหลักประกันในการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

แผนปฏิบัติการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2549

ในแผนปฏิบัติการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ ซึ่งคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2544 ให้เป็นแผนปฏิบัติการระดับชาติ มีระยะเวลาปฏิบัติงาน พ.ศ. 2545-2549 สรุปเป้าหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในระยะ 10 ปีข้างหน้าถึงปี พ.ศ. 2555 ดังนี้

1. มีมาตรการกำหนดพื้นที่เป้าหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ชัดเจน จัดระดับความเข้มข้นของแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพ และความต้องการพัฒนาของท้องถิ่นภายใต้การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทั้งระบบ โดยพิจารณาจากลักษณะและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวกิจกรรมการท่องเที่ยวและวิธีการจัดการในแหล่งท่องเที่ยว ภายใน 3 ปี

2. ยกระดับทักษะอบรม ในด้านความรู้ที่จำเป็นแก่ผู้ประกอบการแรงงานและประชาชนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นด้านคุณภาพในการให้บริการที่ถูกต้อง เช่น การบริการ ที่พัก การบริการนำเที่ยวมัคคุเทศก์เฉพาะ เป็นต้น โดยจัดให้มีการให้การศึกษา ฝึกอบรมทุกกลุ่มทุกด้านไม่น้อยกว่า 50 ครั้งต่อปี

3. จัดให้มีการประสานเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับชาติ ภาคและจังหวัด โดยมีเป้าหมายให้ครบถ้วนใน 5 ปี และขยายครบทุกจังหวัด รวมทั้งท้องถิ่นเป้าหมายให้มากที่สุดภายในระยะเวลา 10 ปี

4. เพิ่มองค์กรพัฒนาเอกชนและกลุ่มประชาชนระดับท้องถิ่น ในการมีส่วนร่วมหรือกำกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ให้มีทั่วทุกจังหวัดใน 10 ปี

5. มีหลักเกณฑ์การปฏิบัติด้านการจัดการทรัพยากร สิ่งแวดล้อม การศึกษา การบริการ และการมีส่วนร่วม อย่างมีมาตรฐานและตัวชี้วัดที่ชัดเจน ภายใน 3 ปี

6. เพิ่มสัดส่วนนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศนานาชาติ ให้มีการขยายตัวไม่ต่ำกว่าการขยายตัวนำท่องเที่ยวโดยรวม (คือ เพิ่มส่วนแบ่งจากปัจจุบันประมาณร้อยละ 30) เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี โดยให้มีนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีคุณภาพและมีการปฏิบัติตัวอย่างถูกต้อง มุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นหลักไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่ง

7. เพิ่มจำนวนและสัดส่วนของนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางภายในประเทศ ร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่ต่ำกว่าการขยายตัวโดยรวม คือ มีสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศทั้งหมด ส่งเสริมให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีคุณภาพและมีการปฏิบัติที่ถูกต้อง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50

8. เพิ่มรายจ่ายของการท่องเที่ยวในกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น ร้อยละ 5 ต่อปี และให้มีการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นในสัดส่วนที่มากขึ้น

9. ขยายงบประมาณในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาลให้มีปริมาณมากขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ต่อปี รวมทั้งระดมการอุดหนุนจากภาคเอกชนและองค์การระหว่างประเทศให้เพิ่มมากขึ้นด้วย และเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการรายได้ของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้วยตนเองมากขึ้น

10. มีการใช้กฎหมายที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ มีกฎหมายตลอดจนมาตรการเฉพาะสำหรับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ทั่วถึงภายใน 5 ปี

11. มีข่าวความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอาเซียนและอินโดจีน โดยให้ไทยเป็นศูนย์กลางด้าน การเดินทาง การตลาด การฝึกอบรมและด้านข้อมูลสารสนเทศ ภายใน 5 ปี

นโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว

นโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อ้างตาม กวี วรรกวินและคณะ, 2546) มีดังนี้

(1) พัฒนาแบบแผนการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นตลอดรวมถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น เอกชนและประชาชนทั่วไปในด้านการลงทุน การผลิตสินค้าและบริการ ทั้งนี้ต้องมีความเสมอภาคเป็นธรรมในกรอบที่เหมาะสม สอดคล้องกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

(2) สนับสนุนการจัดตั้งข่าวความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบขององค์กรหรือคณะกรรมการระดับชาติ ภูมิภาค และท้องถิ่น โดยมีเครือข่ายครอบคลุมผู้เกี่ยวข้องทุก

ส่วนและทุกระดับ โดยให้องค์กรมีขอบเขตความสามารถในการตัดสินใจและดำเนินการอย่างอิสระ ภายใต้กรอบที่ตอบสนองความจำเป็นในการจัดการแต่ละระดับ

(3) เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ และติดตามประเมินผล ตลอดจนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งปรับทัศนคติและปรับปรุงจิตความสามารถของหน่วยงานของรับให้สามารถร่วมมือและเกื้อหนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น

(4) ส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชนที่ดูแลด้านสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งที่เป็นนิติบุคคลและไม่เป็นนิติบุคคล

(5) แก้ไข ปรับปรุงและพัฒนากฎหมายและระบบงบประมาณของภาครัฐให้สามารถส่งเสริมและเอื้ออำนวยต่อการประสานงานความร่วมมือของหน่วยงานปฏิบัติทุกระดับกับประชาชนท้องถิ่น ตลอดจนกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ในการให้ชุมชนมีโอกาสในการควบคุม กำกับดูแล และจัดการทรัพยากรด้วยตนเอง

(6) สนับสนุนพัฒนาศักยภาพของคน โดยการเพิ่มความรู้ ทักษะ และการมีจิตสำนึกในด้านการจัดการพัฒนาการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยว การอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสำหรับชุมชนให้กว้างขวางมากขึ้น

(7) สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพในการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีอิสระและสามารถจัดเก็บรายได้เพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูการท่องเที่ยวด้วยตนเอง โดยให้มีการพัฒนาทักษะการจัดการที่ถูกต้อง

(8) สนับสนุนองค์กรพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การพัฒนาการท่องเที่ยวอนุรักษ์ การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาทางสังคมให้มีโอกาสในการเข้าช่วยเหลือและยกระดับการมีส่วนร่วม ตลอดจนการจัดตั้งองค์กรชุมชนและองค์กรการจัดการธุรกิจของประชาชนอย่างสร้างสรรค์

จากแนวนโยบายและกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของรัฐดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ได้ให้ความสำคัญต่อการนำทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมาพัฒนาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่น รวมถึงมีแนวทางในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการเข้าร่วมในการวางแผน บริหารจัดการ และดูแลรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวมากขึ้นในปัจจุบัน

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน

ประกอบการวิจัยเรื่อง “กระบวนการทอ้งเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นแกน
ของชุมชนป่าพุดเตย จังหวัดกาญจนบุรี”

โดยนักศีกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชนและชนบท
คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวัดระดับความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่
เพื่อที่จะพัฒนาพื้นที่ให้เป็นการทอ้งเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้วิจัยปรารถนาเป็นอย่างยิ่งที่จะให้ผู้ตอบแบบ
สอบถามให้ข้อมูลตามความเป็นจริง
2. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดตอบแบบสอบถามตามคำชี้แจงที่ระบุไว้ในแบบสอบถาม
นี้
3. ผู้วิจัยถือว่าคำตอบของท่านทุกข้อเป็นคำตอบที่เป็นจริงและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการนำไป
วิเคราะห์

แบบสอบถามนี้ มีสาระสำคัญที่ต้องการสำรวจสภาพความเป็นจริงแบ่งออกเป็น 5 ส่วน

ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถาม ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล รวม 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็น เกี่ยวกับปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรทอ้งเที่ยว รวม4 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็น เกี่ยวกับปัจจัยด้านกิจกรรมทอ้งเที่ยว รวม 6 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็น เกี่ยวกับปัจจัยด้านการตลาดของการทอ้งเที่ยวเชิงนิเวศ
รวม 3 ข้อ

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามความคิดเห็น เกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการ รวม 20 ข้อ

ผู้ให้ข้อมูลชื่อ..... โทรศัพท์.....
บ้านเลขที่..... หมู่ 8 ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี วันที่สัมภาษณ์.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ที่ตรงกับข้อมูลของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว นอกเสียจากมีคำสั่งว่า (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) และกรอกข้อความในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน หากท่านมีข้อเสนอแนะหรือต้องการแก้ไขประเด็นใดสามารถเสนอแนะได้ในท้ายแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่

1. เพศ
 1. ชาย
 2. หญิง
2. อายุ
 1. 12-14 ปี
 2. 15-24 ปี
 3. 25-49 ปี
 4. 50-60 ปี
 5. มากกว่า 60 ปี
3. ระดับการศึกษาสูงสุด
 1. ไม่ได้เรียนหนังสือ
 2. ประถมศึกษาตอนต้น
 3. ประถมศึกษาตอนปลาย
 4. มัธยมศึกษาตอนต้น
 5. มัธยมศึกษาตอนปลาย , ปวช.
 6. ปวส. , อนุปริญญา
 7. ปริญญาตรี
 8. สูงกว่าปริญญาตรี
 9. อื่นๆ ระบุ.....
4. อาชีพหลัก (อาชีพที่ทำรายได้ประจำ หรือรายได้หลัก)
 1. ทำนาข้าว
 2. ทำสวน
 3. ทำไร่
 4. เลี้ยงสัตว์
 5. ค้าขาย
 6. รับจ้างทั่วไป
 7. ธุรกิจส่วนตัว
 8. พนักงานบริษัท/องค์กรเอกชน
 9. ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 10. แม่บ้าน/พ่อบ้าน
 11. อื่น ๆ (ระบุ).....
5. รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน.....บาท
6. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่.....ปี
7. ท่านเป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมต่างๆในชุมชนหรือไม่ (เช่น สมาชิก อบต. สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ และสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น)
 1. ไม่เป็น
 2. เป็น (กรุณาระบุชื่อกลุ่ม.....)

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว

ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านพื้นที่/ทรัพยากรท่องเที่ยว

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยมาก (1)
1. ท่านคิดว่าพื้นที่ของท่านมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น หรือ วัฒนธรรมชุมชน ประวัติศาสตร์ ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และเผยแพร่อย่างน้อยเพียงใด					
2. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านควรมีสถานีในพื้นที่/ทรัพยากรท่องเที่ยว					
3. ท่านคิดว่าพื้นที่จะได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวน้อย และสามารถควบคุมได้					
4. ท่านคิดว่าพื้นที่มีศักยภาพในการเป็นแหล่งการเรียนรู้ และการศึกษาระรรมชาติให้แก่ักท่องเที่ยว					

ส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยมาก (1)
5. ท่านคิดว่าป่าหุเตยมีกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่มีความเพลิดเพลิน น่าสนใจ และเป็นที่ต้องการของักท่องเที่ยว					
6. ท่านคิดว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในป่าหุเตยสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่นั้นได้					
7. ท่านคิดว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวที่ป่าหุเตย เป็นกิจกรรมที่สร้างจิตสำนึกและความตระหนักถึงคุณค่าของวิถีชีวิต วัฒนธรรม หรือการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติให้แก่ักท่องเที่ยว					

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยมาก (1)
8. ท่านคิดว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวที่ป่าพุเตยไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ					
9. ท่านคิดว่า ชุมชนของท่านสามารถจัดการ และ ดำเนินการกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ป่าพุเตยได้เองเป็นส่วนใหญ่					
10. ท่านคิดว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวที่ป่าพุเตย จะช่วย ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเกิดความตระหนักและสร้าง จิตสำนึกในการอนุรักษ์					

ส่วนที่ 4 ปัจจัยด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยมาก (1)
11. ท่านคิดว่าป่าพุเตยควรอยู่ใกล้เส้นทางหลัก หรือใกล้กับ แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ					
12. ท่านคิดว่าพื้นที่ป่าพุเตย ควรมีการประชาสัมพันธ์และ ประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อส่งเสริมท่องเที่ยวใน ชุมชน					
13. ท่านคิดว่าพื้นที่ป่าพุเตย ควรมีทรัพยากร/กิจกรรม ท่องเที่ยว ที่น่าสนใจ ไม่ซ้ำแบบ และเป็นที่ยินยอมของตลาด ท่องเที่ยวในปัจจุบัน					

ส่วนที่ 5 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

5.1 การจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยมาก (1)
14. ท่านคิดว่าป่าพุเตยควรมีมาตรการจำกัดปริมาณนักท่องเที่ยว/กิจกรรมการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่					
15. ท่านคิดว่าป่าพุเตยควรมีการจัดการขยะที่เหมาะสม					
16. ท่านคิดว่าชุมชนควรมีการแบ่งพื้นที่ตามความเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์					
17. ท่านคิดว่าชุมชนควรมีการติดตามตรวจสอบและประเมินผลเกี่ยวกับการจัดการพื้นที่ป่าพุเตย					
18. ท่านคิดว่าชุมชนควรมีมาตรการในการอนุรักษ์พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ					
19. ท่านคิดว่าชุมชนควรมีมาตรการหรือกฎระเบียบสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้อง ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ					
20. ท่านคิดว่าพื้นที่ป่าพุเตย ควรมีการกำหนดและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความเหมาะสมกับระบบนิเวศท้องถิ่น					

5.2 การจัดการด้านให้บริการ

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยมาก (1)
21. ท่านคิดว่าชาวบ้านในพื้นที่ที่มีความสนใจเข้าร่วมในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว					
22. ท่านคิดว่าชาวบ้านในพื้นที่ที่มีความรู้ ความชำนาญในการให้บริการที่เกี่ยวข้อง					

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยมาก (1)
23. ท่านคิดว่าการจัดการด้านบริการควรสอดคล้องกับหลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน					
24. ท่านคิดว่าเป็นพื้นที่ควรมีการให้บริการความรู้แก่นักท่องเที่ยว โดยเน้นการแนะนำนักท่องเที่ยว จัดศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของชุมชน และบริการนำเที่ยวพร้อมมัคคุเทศก์					
25. ท่านคิดว่าเป็นพื้นที่ควรมีการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสม					
26. ท่านคิดว่าเป็นพื้นที่ควรมีการดูแลรักษาส่งอำนวยความสะดวกให้อยู่ในสภาพใ้การใช้การได้ดี					

5.3 องค์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชน

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยมาก (1)
27. ท่านคิดว่าองค์กรชุมชนควรมีการรองรับการดำเนินงานและจัดการการท่องเที่ยว					
28. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านควรรักและเห็นคุณค่าในวิถีชีวิต และแหล่งธรรมชาติในพื้นที่					
29. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านควรมีความสามัคคีและให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน มีจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชน มีผู้นำที่เข้มแข็งและเป็นที่น่าเชื่อถือของชุมชน					
30. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านควรมีระบบการบริหารจัดการด้านการเงินที่โปร่งใส					
31. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านควรมีการสร้างระบบให้เกิดการกระจายประโยชน์สู่ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม					

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยมาก (1)
32. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านควรมีระบบการคืนผลประโยชน์สู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และท้องถิ่น					
33. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านควรมีโอกาสได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากหน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานภายนอก					

ภาคผนวก ค

เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติและสภาพทั่วไปของป่าชุมชนบ้านพุเตย

1. เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ

2. สภาพทั่วไปของป่าชุมชนบ้านพุเตย

3. พุน้ำภายในป่าชุมชนพุเตย

ภาคผนวก ง

การสัมภาษณ์ชุมชน

4. การสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่ศึกษา

5. การสัมภาษณ์เชิงลึก

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย	นางสาวสรรพารี ยก่อง
วัน เดือน ปีเกิด	29 พฤษภาคม 2525
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, พ.ศ. 2547 วิทยาศาสตรบัณฑิต (วิทยาศาสตรสิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยมหิดล, พ.ศ. 2551 วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชนและชนบท)
ทุนวิจัย	ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ประเภทนักศึกษาผู้ทำกิจกรรม
ที่อยู่	22/2 หมู่ 3 ซอยสุขสวัสดิ์ 74 ถนนสุขสวัสดิ์ ตำบลบางจาก อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ 10130